המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום ו' ער"ש, פ' קרח כ"ז סיון מ"ו (4 ביולי 86)
דף היומי: בבלי — גיטין צ'; ירושלמי — שקלים כ'

שנה ל"ז גליון 10524
80 אג"ח כ' מע"מ

האחיות: לא נחריף את השביתה
המצב בבתי החולים מחמיר

גדולי ישראל הורו שאסור לאחיות לשבות ★ שר הבריאות מכנס בדחיפות את כל מנהלי בתי החולים ★ עובדי מד"א שבתו 4 שעות וממשיכים בעיצומים ★ עובדי המינהל והמשק בביה"ח שובתים היום

אחיות בתי החולים החליטו לא להחריף בשלב זה את שביתתן וכמחלקות יותרו, כפי שהדיה עד כה, אחות אחת.

האחיות קראו לשר הבריאות לפעול לחידוש המו"מ.

האוצר כבר הודיע, כי לא יקיים מגעים עם האחיות, טרם יחזרו לעבודה סדירה.

יצויין כי גדולי התורה ופוסקי ההלכה הורו לאחיות ששאלו, כי השביתה אסורה לחלוטין.

שר הבריאות מרדכי גור אמר כי גם מצב החולים וגם מצב הרופאים מתחיל להיות בלתי אפשרי, ובעקבות זאת תצטרך הממשלה לקבל החלטות בישיבתה ביום א'.

מר גור ציין, כי יקבע את עמדתו לקראת ישיבת הממשלה לאחר כנס מנהלי בתי החולים, שייערך היום יום ו'.

שר הבריאות הורה לכנס את מנהלי בתי החולים לכינוס חירום, כדי לקבוע דרכי התארגנות בבתי החולים.

עם זאת הטעים, כי לפי הדיווחים שקיבל מבתי החולים, פרט לאלה של קופ"ח, יכול המצב הנוכחי להמשך לפחות עד יום א'.

מר גור מסר, כי אי אפשר יהיה למשיך במצב הזה, לדבריו, הממשלה מוכנה להיכנס מיד למו"מ, אך לא לשבור את התכנית הכלכלית ולהחזיר את האינפלציה. כן מוכנים לדון על כל הנושאים הייחודיים של האחיות, ובחלק מהדרישות מוכנה הממשלה לתמוך.

"הגיע הזמן שהאחיות יישבו לשולחן המו"מ ותיגמר השביתה".

עובדי מד"א ממשיכים בעיצומים שנקטו במשך השבוע החולף ולאחר השביתה הכללית שהיתה בצהרים למשך 4 שעות — הם אישרו את התרומות באמבולנס אחד. ניידת אחת לטיפול נמרץ הוצבה בכל מחוז.

עם זאת, לא היססו העובדים השובתים לחוש למקרי אסון וגם במהלך השביתה יצאו לסייע לנפגעי תאונות דרכים ולטפל בטבוע בבריכה.

למשבר במערכת הבריאות מצטרפים היום עובדי המנהל והמשק בבתי החולים, שהכריזו על "שביתת אהדה" למשך 24 שעות.

העובדים מחים על תנאי העסקתם ושכרם וכאמור הם החליטו שהיום לא יופיעו לעבודה.

רבני ערים ישתתפו בעצרת המחאה בליל שבת בפ"ת

יביעו הזדהות תושבי הארץ הדתיים במאבק העקבי למען השבת

מאת כתב המודיע

תושביה הדתיים של פתח תקוה נערכים בכוחות רעננים להמשך המאבק על חומת השבת ודמותה היהודית של העיר, עם בואם של רבני ערים לשבות את השבת עם תושבי העיר ולהביע בכך את הזדהות כלל הציבור הדתי בארץ במאבק המתמשך.

השבת יתארחו בפתח-תקוה הרבנים הגאונים, הרב יצחק זילברשטיין — רבה של רמת-אלחנן ב"ב. הרב יעקב פנחס שיר — רבה הראשי של כפר-סבא. הרב יוסף חיים בלוי — רבה של אשקלון. הרב יוסף אביטל — רעננה. הרב משה אושפיזאי — רמת-גן.

הרבנים ידרשו בבתי-הכנסת ברחבי פ"ת וישתתפו בעצרת הגדולה לכבודה של השבת בליל ש"ק בביהכ"ס הגדול בשעה 10.30 צפויה נהירה המונית לש-

(המשך בעמוד אחרון)

6.5 מיליון ש"ח יחולקו לכל הישיבות מהתקציב הייהודי

יועבר לפי גולגולת במשך 9 החודשים שנותרו בשנת התקציב ★ החודש תשולם לישיבות תוספת של 10%

מאת סופר "המודיע"

ועדת הכספים של הכנסת אישרה סכום של 6.5 מיליון שקל חדש (4.33 מיליון דולר) אשר יחולק לכל הישיבות והכוללים מתוך התקציב הייהודי הקואליציוני.

יו"ר ועדת הכספים, ח"כ הרב אברהם יוסף שפירא, אמר, כי התקציב יחולק לכל הישיבות לפי גולגולת וככל הנראה הוא יועבר מדי חודש, במשך 9 החודשים שנותרו בשנת התקציב הנוכחית. הסכום שאושר הוא כ-50% מכלל התקציב הייהודי, והרב שפירא הביע את שמחתו ושביעות רצונו על כך שהישיבות יוכלו לקבל עתה סכום נכבד, בהתאם למספר תלמידיהן, וזאת ללא עיכובים ושחיקת ההקצבות כפי שכבר קרה בעבר.

יו"ר ועדת הכספים הטעים, כי בנוסף לכל אלה תשולם כבר בחודש זה לישיבות תוספת של 5.8 אחוזים להקצבה הרגילה, וזאת בעקבות עדכון תוספת היוקר והסיכום של הרב שפירא עם האוצר, לפיו תעודכן ההקצבה לישיבות בכל פעם שתהיה תוספת יוקר במשק.

לפי סיכום זה, לא יהיה עוד צורך לחכות 3 חודשים עד לעדכון ההקצבה החודשית, וגם החודש, עם העדכון במשק — מעודכנת מיד גם ההקצבה לישיבות.

מלבד עדכון זה, תשולם החודש לישיבות תוספת חד-פעמית של 4.2 אחוז, כתוספת מיוחדת לחודש יולי, עבור הפרשים שהצטברו.

עם תוספת זו, מגיעה התוספת להקצבה לישיבות ולכוללים עבור

(המשך בעמוד אחרון)

הנהלת אגודת ישראל העולמית מוקיעה החרם על מוסדות חרדיים ע"י הסוכנות

פעם ראשונה שארגון יהודי עולמי קיבל עקרונית החלטה גזענית

מאת סופר "המודיע"

הנהלת אגודת ישראל העולמית התכנסה אתמול בירושלים לדיון ממושך ונוקב בדבר ההחלטה האחרונה של עצרת הסוכנות היהודית, להפסיק את ההקצבות למוסדות חרדיים שאינם מוגדרים על ידיה כ"ציוניים".

הרב יהודה מאיר אברמוביץ, יו"ר הועד הפועל העולמי, עמד על חומרתה של החלטה זו, שריח של גזענות נודף ממנה. יתר על כן, דוקא בימים שמנסים למתן את הקיטוב בין דתיים ללא דתיים, מצאה הסוכנות שעה זו כשרה לעורר סערה חדשה נגד היהדות החרדית, לקפח את מוסדותיה התורניים ולנסות להבריח הורים חרדיים להנך את ילדיהם נגד השקפת עולמם.

בדיון ממצה, בו השתתפו כל הנוכחים, עברה כחוט השני ההדגשה, שמוקד הבעיה הוא לא הענין הכספי, הפסקת התקציבים, משום שהיהדות החרדית תוכל בעזה"י לכסות בעצמה את הצרכים החינוכיים של ילדיה, כשם שראגה לכך מאז ומתמיד. הבעיה העיקרית היא, שזו הפעם הראשונה שארגון יהודי עולמי קיבל עקרונית החלטה גזענית. במשך השנים, מוסדות חילוניים היו מקפחים תמיד את היהדות החרדית, אבל הקיפוח לא היה מעוגן בהחלטה מפורשת ורשמית כפי שהדבר נעשה עתה ללא תקדים.

צויין גם, שהיהדות החרדית מחתה בשעתו נגד החלטת האו"ם, שהכריזה על ההסתדרות הציונית כארגון גזעני. עתה באה החלטת עצרת הסוכנות היהודית כאילו לאשר את נכונותה של החלטת האו"ם.

בדיונים ובויכוחים השתתפו הרבנים הה"ה: י.מ. אברמוביץ, פ. הורוביץ, א. הירש, ד. וינברג, ח. רינשטוק, ש.ז. זוננפלד, ש. לורינץ, ח.מ. קנופף, ק. שכטר, י. שפיגל וב. שצ'רנסקי. כמרכז השתתפו הרב ד"ר יצחק לוין מניו-יורק חבר הנשיאות של אגודת ישראל העולמית והרב חיים יעקב דיווזים, מנכ"ל מרכז אגודת ישראל באנגליה.

בסיום הדיון נתקבלו החלטות על צעדים נמרצים שיינקטו נגד החלטה מבישה זו של עצרת הסוכנות. הוטל על ועדה מצומצמת להוציא לפועל את ההחלטות תוך כדי קיום קשר עם מרכזי אגודת ישראל ברחבי תבל. חברי הועדה המצומצמת, הרבנים הה"ה: י.מ. אברמוביץ, א. הירש, פ. הורוביץ, ש. לורינץ, מנחם פרוש, י. שפיגל וב. שצ'רנסקי.

תחזית מזג האויר

תחזית מזג האויר להיום: חם ויבש בפנים הארץ ובדרום.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 19-29, השומרון 19-31, תל אביב 20-29, באר שבע 17-34. (עתי"ם).

ספרים קונים בתפוצה!

הדלקת הנרות

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.11	8.32
תל-אביב	7.29	8.32
חיפה	7.23	8.34
באר-שבע	7.26	8.24
מוצ"ש לשיטת ר"ת		9.03

תפוצה
רשת שיווק ארצית לספרי קודש
בני ברק רח' חזון איש 15 טל. 709078
ירושלים, רח' מלכי ישראל 6 טל. 288067

יצחק מאיר ציזשינסקי — בני ברק
בת שבע וולך — מונסי — ניו יורק
מאורשים
בס"ד, אור ליום שישי כ"ז סיון תשמ"ו

יעקב לדרר — חיפה
חיה איראם — ציריך
מאורשים
בס"ד, אור ליום שישי כ"ז סיון תשמ"ו

יעקב יצחק קולובסקי — בני ברק
ראדא יהודית שטרן — תל אביב
מאורשים
בס"ד, כ"ז סיון תשמ"ו

משה קניגסברג — גבעת שאול — ירושלים
חיה אסתר רוזנפלד — בני ברק
מאורשים
בס"ד, אור לכ"ז סיון תשמ"ו

פרופ' מרווין גוטסמן, מנהל מחלקת לב ב"הדסה" - ל"המודיע":

"הדרג המדיני הבכיר חייב לטפל במשבר האחיות - המצב בבתי החולים קשה ומסוכן"

התמרמרות בקרב האחיות על מה שהן מגדירות: "סילוף מאבקן". אומרות: "אם לא יחול שינוי — יסגרו מחלקות ובתי חולים גם ללא שביתה" ★ הצדדים מתבצרים בעמדותיהם והמו"מ במבוי סתום.

מאת סופר "המודיע"

"הדרג המדיני הבכיר ביותר, ראש הממשלה ושר האוצר, חייבים לטפל אישית ומיידית במשבר האחיות ולהכנס לטובי הקורה כולל עיסוק בפרטים. המצב בבתי החולים קשה מאד — וכבר ישנם סימנים ברורים לסיכון חיי אדם". דברים אלה אמר אתמול הפרופסור מרווין גוטסמן, מנהל המחלקה הקרדיולוגית ב"הדסה" מבכירי הרופאים בארץ בעל שם ומוניטין עולמיים בשיחה עם סופר "המודיע".

פרופ' גוטסמן הדגיש, כי בתי החולים, הצליחו אולי, בקושי רב ובמאמץ אדירים, להתגבר במשך כשבועיים, על שביתת האחיות. אולם, האחות בבתי החולים היא נכס שלא ניתן לוותר עליו ואם לא יווצר מיד המצב שהן תוכלנה לשוב לעבודתן — אי אפשר יהיה בכלל לתפעל את בתי החולים.

לדעת הדובר, עיקר הבעיה טמונה בחוסר ההידברות הישירה. ובמצב שנוצר היום אין מנוס משיחה ומגעים ישירים בין ראש הממשלה ושרי האוצר והבריאות עם האחיות השובתות כדי למצוא פתרון למצוקתן.

בתשובה לשאלה על העזרה שמגישים המתנדבים לבתי החולים, אומר הפרופ' גוטסמן כי אכן ישנם גילויי התנדבות למופת. אולם, התנדבות זו מאפשרת לבתי החולים לקיים שרותים אלמנטריים עוקפים כהגשת אוכל, החלפת מצעים ותפעול סביבתי. את החלק הסיעודי המקצועי יכולות לתת רק האחיות המקצועיות, אשר רכשו ידע ומיומנות מיוחדים — הדבר הזה נמנע מן החולים.

סופרנו מציין כי בבתי החולים השונים עוסקים הרופאים בעבודת שיגרה וסיעוד עד כמה שידם משגת, אולם הרופאים בעצמם קבועים כי הם אינם מסוגלים למלא תפקידי האחיות וכי הם

(המשך בעמוד ב)

מחבל נהרג בהיתקלות עם סיור צה"ל

בהיתקלות בין כוח צה"ל למחבל ביום ד' בלילה, באיזור הבטחון שבדרום לבנון נהרג מחבל.

הכוח שהיה בסיור שיגרתי, הבחין במחבל, התפתחו חילופי אש, במהלכם נהרג המחבל. (עתי"ם).

בית מדרש גבוה דאמריקה בא"י
בית מדרשו של רבנו הגדול מרן הגאון
ר' אהרן קוטלר זצוקללה"ה

במלאת ארבע שנים להסתלקותו של
מורנו ורבינו מרן הגאון
ר' יוסף חיים שניאור קוטלר זצ"ל
ראש ישיבת לייקווד
יתקיים אי"ה כנס זכרון ביום ד' לפרשת חוקת
בשעה תשע בהיכל ישיבתנו הק' רח' סורוצקין 14 ירושלים
תפילת ערבית בשעה 8:40
בכבוד רב
הנהלת הישיבה

ישיבת "אמרי יוסף ספינקא"
מיסודו של כ"ק אדמו"ר הגה"צ רבי יוסף מאיר כהנא זצוק"ל מספינקא
בנשיאות בנו אדמו"ר הרה"צ רבי מרדכי דוד שליט"א
בעיה"ק ירושלים תובב"א

שבת במירון
לכבוד הילולת בעל העטרת צבי מזידיטשוב

לקראת יום י"א תמוז, יומא דהילולא של מרן הגה"ק איש אלוקים קדוש הקדשים שר בית הזוהר בעל העטרת צבי מזידיטשוב זצלל"ה זי"ע, ובהתאם למאמר הגה"ק משינאווא זי"ע, שהילולת העטרת צבי היא כעין הילולת הרשב"י במירון (ולפי הרמז הידוע של הגה"ק ממונקאטש זצ"ל: גדלו לה' אתי — גדלו לה' ר"ת ל"ג בעומר אתי ר"ת י"א תמוז)

נעלה אי"ה בשבת אחים יחדיו באתרא קדישא מירון בשבת קודש פרשת חוקת (ה' תמוז) הבעל"ט להעלות זכרו הטהור לשפוך שיח בתפלה ותחנונים לפעול ישועות בכל העניינים
למשתתפים יובטח אי"ה אש"ל מלא, לנרשמים עד יום שלישי (א' תמוז) הבעל"ט
פרטים מלאים: טל. 02-240914 02-283719 03-781682
הרשמה: בירושלים: במשרדנו רח' סלנט 16
בבני ברק: גולדשטיין חידושי הרי"ם 7

גלאט כשר
GLATT KOSHER
TELAVIV HILTON הילטון תל-אביב

במלוננו קיימת מחלקה נפרדת כשרה למהדרין "גלאט כשר", לאירועים, כנסים וסמינרים, תחת השגחתה הקפדנית והמיוחדת של הרבנות לתל-אביב יפו.
בהנהלתו של הר"ר מנחם קליין שליט"א.
המטבח והכלים מיוחדים (גם בצורתם) למחלקה ועברו הכשרה וטבילה כדין.
כל המוצרים בהכשרים הטובים ביותר כמו בד"ץ "העדה החרדית" ירושלים ורב לנדא בני-ברק.
למחלקה שני משגיחים קבועים יר"ש וחרדים.
רמת הכשרות השירות והסגנון המפואר של הילטון נשמרים עד לפרט האחרון.

הילטון תל-אביב
גלאט עם חמישה כוכבים
גן העצמאות, תל אביב 63405, (03)244222

מבצע פרסים ענק של "טוב-טעם"
כל אחד זוכה!
המבצע בעיצומו
אספו 15 תויות
ממבחר מוצרי טוב טעם
(אך ורק מהמוצרים שפורסמו במודעות)
והביאו אותם למשרדי
"פרסום פרידמן"
רח' ר' עקיבא 112 בני ברק
או למשרדי "פרסום אקספרס"
רח' הישיבה 2 ירושלים
ותקבלו אלבום תמונות נאה
ותשתתפו בהגרלת הפרסים הענקית

חדש — מאיטליה
שרשרות וצמידי זהב
מדגמים מרהיבים ומרהיבי עין
במחירים נוחים ובתשלומים
המבצע לשבועיים בלבד
קינד את **גוטמן**
בני ברק, רח' ר' עקיבא 76 (בפסג')
טל. 702885

חכם בא לעיר
לאור בקשת תושבי שכתתינו נענה לנו הרהגה"צ המפורסם פה מפיק מרגליות חריף בקש"ת
רבי **שמואל שמעלקא רובין** שליט"א
כ"ק אדמו"ר מסוליצא מונסי לאורנץ (פאר ראקוויי) נ.י.
לשבות אצלינו בש"ק פרשת קרח הבעל"ט
התפילות ועריכת השולחנות בבית האולפנה ברח' הרב פרנק 38
ידידיו ומעריציו
בבית וגן

המסורה חבקוק 6 ירושלים
יצא לאור! חדש!
הספר **מטבעות של אש"** חלק ב'
מאת ר. פרידמן
★ —— ★
ניתן שוב להשיג את הספר
"אור החיים הקדוש"
הפצה: מ. אברמוביץ, רח' קוסלר 5, ב"ב

בית מסחר לספרי קודש "מישור"
רח' ר' עקיבא 124 בני ברק
חודש הספר התורני
נשארנו במקום במרכז בני-ברק
והמחירים ירדו פלאים
הנחות מקסימליות בתשלומים נוחים
פתוח כל יום בין השעות 17 — 22
נ.ב. השנה ויתרנו על הדוכן בתל-אביב (לרגל המצב)

הועד הבינלאומי של
המרכז הרפואי צאנז
קרית-צאנז, נתניה.

בריך מתייך לשלם
מקדמים אנו בברכה נאמנה ובתודה בבוא אות פני מעלת כבוד הרב האגון המפורסם לשם ולתהלה חו"פ פאר מקדושים שלתה"ת סועיה כשית הרה"צ
רבי **שלמה גולדמן** שליט"א
רב ור"מ קהילה קדושה צאנז ביוניאן-סיטי
חתנא דבי נשיאה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
ונו"ב הרבנית החשובה שתליט"א
לרגל ביקורם בארצה"ק להשתתף במעמד הנחת אבן הפינה של ביה"ס לסיעוד ע"ש טסלר שליד המרכז הרפואי
ברוכים הבאים בשם השם
ההנהלה

תשל"ו-תשמ"ו
שנת העשור למרכז הרפואי צאנז
בית החולים לניאדו

ישיבת יד שלמה אשדוד
מפעלי נופש והבראה באשדוד
הרינו לבשר לציבור מכרינו הנופשים הי"ו שגם השנה נקיים אי"ה
ימי נופש והבראה
במבניה הנאים של יד שלמה.
והשנה בהנהלתה המקורית של הרבנית שולה מלול.
בכשרות כל המוצרים למהדרין מן המהדרין.
ותוך אוירה חרדית ושקטה ושירות אדיב ומהיר
ימי הנופש יתקיימו אי"ה בתאריכים י"ב-כ"ו אב (17-31 באוגוסט)
את תנאי הנופש הנוחיות והשיפורים החדשים ניתן לקבל כל יום בשעות ובטלפונים דלהלן בלבד
לפנה"צ 9.00-12.30 055-21676 בערב 21.00-23.30 03-788552
או בכתב לת.ד. 2033 אשדוד
מספר המקומות מוגבל!

כולל שומרי החומות
הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך יטו

כולל שומרי החומות
לצדקת רבי מאיר בעל הנס
ממלכת התורה והחסד בארץ ישראל

הסעות לאירועים כמפורט במודעות

בשבח והודיה להשי"ת שמחים אנו להזמין את כל ידידנו ואוהדנו להשתתף
בהנחת אבן הפינה
לבית הכנסת המרכזי
"נחלת עזריאל יהודה"
במעמד גדולי ישראל, חברי הבד"ץ
ראשי ישיבות שליט"א ידידים ועסקנים מהארץ ומחו"ל
שיתקיים בעזה"י **ביום רביעי** ב' תמוז תשמ"ו בשעה 6
ברחבת קרית שומרי החומות ברמות

בס"ד
התוועדות עולמית
זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו
ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה
ברגשי גיל ושמחה מתכבדים אנו להזמין את כל ידידי תומכי ואנשי כוללנו להשתתף
בחגיגת חנוכת הבית
למעון הורים — בתי מחסה לקשישים
בהשתתפות גדולי ומאורי הדור שליט"א
מרן הגאב"ד ובית דיננו שליט"א
ואורחים נכבדים מהארץ ומחו"ל
שיתקיים בעזה"י **ביום שלישי** לס' חוקת א' תמוז תשמ"ו ב-5 אחה"צ
ברחבה שממול המעון, סנהדריה המורחבת רח' מעגלי הרי"ם לוין
בכל האירועים מקום מיוחד לגברות

ביום חמישי לפנה"צ:

סיור במוסדות ובמפעלי החסד של כולל שומרי החומות בירושלים

סיור מקיף ומסודר במוסדות ובמפעלי החסד של כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס בירושלים, יתקיים ביום חמישי הקרוב, ג' תמוז (10 ביולי 86 לספירה) בשעה 10 לפנה"צ.

הסיור מיוחד לרבנים ואישי ציבור, ראשי, גבאי ועסקני הכולל מהארץ והאורחים מחו"ל, ומטרתו לאפשר למשתתפים להתרשם מקרוב משרשרת הפעולות והמעשים, בבחינת "אינה דומה שמיעה לראיה".

היציאה לסיור נקבעה מרחבת כולל שומרי החומות בבתי אונגרין, שכונת מאה שערים, בעזרת כלי רכב מיוחדים שיועמדו לרשות הסיור.

היעד הראשון יהיה בכמה מישיבות הכולל שם יתקבלו האורחים ע"י ראשי ולומדי הכוללים, משם ימשיכו לקרית שומרי החומות בשכונת סנהדריה המורחבת בצפון ירושלים, הסמוכה למעון הורים — בתי מחסה לקשישים, בו ביקרו כבר האורחים ביום שלישי, בעת חגיגת חנוכת הבית.

היעד הבא של הסיור — קרית שומרי החומות בשכונת רמות בצפון ירושלים, שם יבקרו האורחים כבר ביום רביעי, בעת הנחת אבן הפינה לבית הכנסת המרכזי "נחלת עזריאל יהודה".

מהקריות ישובו האורחים לעבר הישיבות, הכוללים ומפעלי החסד בבתי אונגרין, שם יתקבלו בתשואות על ידי ילדי החמד של ת"ת שומרי החומות ובחורי הישיבה לצעירים. הסיור יסתיים בשתיית "לחיים" בבנין תלמוד תורה "שומרי החומות".

בקריות ובמוסדות התורה יוכלו האורחים להתרשם מקרוב מההתפתחות והבניה, ישוחחו עם המשתכנים, הרבנים ותלמידי החכמים, ויעמדו על הנעשה במפעלים אלו לתפארתה של ירושלים.

התפתחות מרשימה ברשת הכוללים של כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס

מאות האורחים מהארץ ומחו"ל, גבאי ועסקני הכולל, יבקרו במוסדות התורה ויתרשמו מקרוב מהתפתחותם והתרחבותם

התפתחות והתרחבות מר־שימה בכמות ובאיכות ניכרת ברשת הכוללים הגדולה של כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס בירושלים.

בחינות פנימיות נערכות מדי חודש והמצטיינים זוכים למילגות ולפרסים מיוחדים. על ידי ההצט־יינות בבחינות, יכולים אברכים הנבחנים בימי "בין המצרים" לזכות גם ב"משכורת 14" ואפילו ב"משכורת 15"...

מאות האורחים מהארץ ומ־חו"ל, ובראשם חבר הנאמנים, גבאי, עסקני וידידי כולל שומרי החומות, יבקרו במהלך אירועי ההתוועדות העולמית, בשבוע הבא, במוסדות תורה אלו, הפרו־סים ברחבי העיר, ויוכלו להתרשם ולעמוד מקרוב אחר התפתחותם והתרחבותם.

לקראת אירועי ההתוועדות העולמית

הופיע ספר המייסדים לתורמי מעון ההורים של כולל שומרי החומות

ספר המייסדים של כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס בירושלים מופיע בימים אלה, לקראת אירועי ההתוועדות העולמית, שיתקיימו בשבוע הבא בירושלים.

30 מספרי המייסדים יוענקו לתורמים ולנדיבים, שבעזרתם הוקם מעון ההורים — בתי מחסה לקשישים, בשכונת סנהדריה המורחבת בירושלים.

כמו כן הוכן "ספר הזהב" ו"ספרי הזכרון", בהם יוחקקו שמותיהם של מייסדי ומחזיקי מעון ההורים. ספרים אלו יוצבו בחדר האורחים החשובים שבמעון.

ש. בן דוד

אלקא דמאיר ענני נא

א.
130 שנה של פעילות עטורת תהילה
שנים שכבו ליהודה מוסר אשר כמו לא יסולא
130 שנה בהן לא פסקה התפילה
א־לוקא דמאיר ענני נא.

ב.
ערב שבת בין השמשות
בארצינו, בגולה, בכפרים ובפזורות
אם יהודיה להדליק נרות מתכוננת
לקופת רבי מאיר מטבע לצדקה משלשלת
ובשעה היא מלחשת כמו אלפי שנה
א־לוקא דמאיר ענני נא.

ג.
ובירושלים בכל השכונות
יושבות משפחות משפחות
אבותיהן בתורה שוקדים ימים ולילות
וקיומן על מוסד שומרי החומות.

ד.
וכבר דובר והודה רבות ונפלאות
על מצוות הצדקה בתלמידי חכמים בישיבות
את השתוף הנפלא שבין יששכר לזבולון
נושא במשך 130 שנה כולל שומרי החומות
במופת ובארגון.

ה.
130 שנה במסכת שהודה של חסדים
מתן מזון וסיוע לכל הנצרכים
[illegible] בפנות ירושלים, שם מקימים [illegible]
גם שם כולל שומרי החומות עזור ומסייע [illegible].

ו.
צדיקי עולם יסודה לפני 130 שנה
גדולים [illegible] במשך 130 שנה
[illegible]
[illegible]
[illegible] התפילה א־לוקא דמאיר ענני נא
[illegible]

כל גדולי ישראל

קוראים לתמוך ולסייע לביסוס והרחבת

כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס

הצטרף למסייעים ולנדיבים למוסדות הקדושים

"ותחזנה עינינו" — — —

מבזקים מביקורי אורחים חשובים באתרי הבניה במעון הורים ובקריה ברמות

האדמו"ר מסאטמר שליט"א, נשיא הכולל בביקורו במעון הורים. לידו ראשי הכולל בירושלים הרה"ר ח"י שורץ, מנכבדי הכולל בלונדון

הר"ר יעקב יהודה ואבלס והר"ר מרדכי יודא פאשקוס ממסדרי הבתי מחסה בנוי"ו בשלבי עבודות הבנין. (מימינם משמאל) האדריכל המנוח ר' יוסל שנברגר ז"ל, מתכנן המעון. הבל"ח ר' ת.ש. דונט, מנהל הפרויקט

ידיד הכולל הר"ר צבי ליפשיץ ומטרון הבתי מחסה הר"ר אפרים שאנפעלד מנוי"ו בהתחלת הבניה. לבדם הר' ת.ש. דונט, מנהל הפרויקט

הר"ר שמואל שטיינפלד והר"ר יהושע הולנדר מגבאי הכולל בנוי"ו והר"ר יוסף הרצל הי"ו מנטשורהן בביקורם בבתי מחסה בעת הבניה. בצד נראים הר"ר שלמה שפיצר ולהבחל"ח הר' מנחם שלמה ענגלשראט ז"ל

חברי ההנהלה מירושלים וניו־יארק בהתייעצות חוזה לעבודות הגמר של מעון הורים

הר"ר אברהם שיינברגר מראשי קהילת וינה שליחו האישי של נשיא הכולל האדמו"ר מסאטמר — לסכם עצות לביצוע מוסדות הצבור והצדקה

המסולים עם בני מרן ה"ידעת סופר" זצ"ל מלונדו בעיונם של בניית הקריה ברמות

התפתחות מרשימה של ישיבה לצעירים מהרי"א הכהן של שומרי החומות

הצלחה מיוחדת מורגשת בישיבה לצעירים מצויינים מהרי"א הכהן שהוקמה לפני כשנתיים כהמשך לתלמוד התו־רה של שומרי החומות, אשר שמו יצא לפניו ברמתו הגבוהה, ולא־חר שהורים רבים הביעו זה מכבר את רצונם בהקמתה כהמשך לת"ת.

הקמת הישיבה באה הודות למאמציו של הרה"ח מהר"ר צבי אריה ליפשיץ, ידיד ההנהלה בארצות הברית, אשר החליט להנציח בדרך זו את זכר רבו הג־דול, רבי יוסף אלימלך כהנא זצ"ל, אב"ד ק"ק אונגוואר, אשר היה מנשיאי הכולל. הרצ"א ליפשיץ דואג לצרכי החזקת והתפתחות הישיבה.

בחודש שעבר התקיימה בחינה פומבית בחומר הנלמד ע"י רבני ירושלים ובנוכחות הנהלת הכולל. התלמידים גילו ידיעות מפליאות ביותר והנוכחים התרשמו מהמ־סירות ומהכוחות הרבים המושק־עים בתלמידים הן ע"י צוות הר־מ"ים והמשגיחים מן המעולים ביותר, בהתמדה, בשקידה, חינוך למידות טובות והן ביראת שמים.

בזמן הפסח נפתחה כתה נוספת של צעירים מצויינים, אשר עתידם מובטח לגדול לגאון ותפארה במסגרת הישיבה.

ממלכת התורה והחסד בתנופת התרחבות

קרן אור זוהרת לעצמה דרך.

מבין עננים עבותים היא פולחת, חודרת ומאירה לעולם כולו. האור מתפשט ופורש אלומותיו לכל עבר.

אורה של ממלכת התורה והחסד — כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס, שכתמיד נמצא בתנופת התפתחות והתרחבות — המגיע לעוד פינות רחוקות ומוהיד על פנינים נוספות בכתר הזהב של מוסדותיו ומפעליו בירושלים.

ההתוועדות העולמית, שתיערך בימים הקרובים בירושלים, תציב זרקור שיאיר כמה מפנינים אלו: חנוכת מעון הורים — בתי מחסה לקשישים בשכונת סנהדריה המורחבת, המסמל את המשך הרחבת מפעלי החסד של כולל שומרי החומות, והנחת אבן הפינה לבית הכנסת המרכזי "נחלת עזריאל יהודה" בקרית שומרי החומות בשכונת רמות 04, המהווה עוד ציון דרך בהקמת מרכזי תורה ותפילה בעיר הקודש.

ימים אלו יעמדו בסימן האירועים המרשימים של ההתוועדות העולמית, אשר ירשמו דפים זוהרים נוספים במסכת העשיה העשירה של כולל שומרי החומות, שהוא מהגדולים והותיקים ביותר בארץ הקודש ומשרת כמעט את כל החוגים בציבור.

פעילות הכולל מקיפה כיום את כל רבדי העולם התורני והעזרה ההדדית, הן בכמות והן באיכות, כפי שיוכלו להיווכח האורחים הרבים והקהל הגדול שישתתף באירועים.

ואם לא פעם ההצטנעות והבריחה מפרסום יפה לעניינים שבאלה, לא כן הוא, כאשר מדובר בממלכה של ממש בעולם התורה והחסד, ממלכה הצורכת סכומי עתק, הן להחזקתה השוטפת והן להתפתחותה והתרחבותה המתמדת.

על כן מן הראוי לפרסם עושי מצוה, כדי שניתן יהיה לשתף את ה"זבולונים" בחדוות העשיה והיצירה.

ההתוועדות העולמית תחזק ותרחיב את השפעת האור האדיר הבוקע ממגדלור עצום זה של תורה וחסד, ותהיה מנוף להמשך תנופה ועשיה רבת פעלים, כדי להרבות כבוד שמים לכבודה של תורה היהדות החרדית כולה ולתפארתה של עיר הקודש והמקדש.

קובץ תורני מופיע ע"י כולל חושן משפט של שומרי החומות

קובץ תורני מרשים ביותר יצא לאור בימים אלה על ידי אברכי כולל חושן משפט של שומרי החומות, המנהל בראשות הרה"ג רבי שניאור זלמן שווארץ שליט"א.

הקובץ, רב הכמות והאיכות, דומה יותר לספר מאשר לחוברת, ואת גם בזכות כריכתו הקשה.

התוכן עשיר ומגוון, החל מכתבי יד של גדולי הדורות כגון רבי שלמה קלוגר רבי אברהם טיקטין ורבי צבי מיכל שפירא וצוקללה"ה, אשר עובדו והוהדרו על ידי אברכי הכולל, הכל בעניני חושן משפט, ועד לשאלות ות־שובות מגדולי הפוסקים ובראשות מרן הגאב"ד שליט"א.

בקובץ קונטרס מיוחד על עניני מכירת חמץ, בו מרוכזים סוגים רבים של קנינים (אם לא כולם) וכן מאות מראי מקומות.

בחלק החידושים — חקרי הלכה ופלפולי דאורייתא — מר־פיעים חידושיהם של ראש הכולל והאברכים, הרב יקותיאל יצחק עהרנטל, הרב ירוחם פישל אדלר, הרב משה אריה ראזנברג, הרב פנחס כהנא, הרב אהרן יצחק שווארץ, הרב יעקב פריימן, הרב משולם לבל, הרב נתן פוקסברומר, הרב שלמה יצחק קליין והרב משה יחיאל הכהן ראטה.

נדבכים בחומה

(המשך מעמוד ט)

כאל אדם מן המנין ולא כמי שיצא מן המחזור.

בנושא זה שמנו דגש מיוחד, יש צוות בעל תודעה פסיכולוגית חודית מובהקת שיבין לרוחו של דייר בית ההורים, כשהמגמה לתת הרגשה שלא יצאו מתוך מעגל החיים המסודר אלא פשוט עברו דירה לאותה סביבה חברתית, לאותו מיבנה קהילה.

אחת הבעיות בבתי אבות היא דמי הכניסה הגורמים שמישהו בהנהלה יחכה ליציאה... אצלנו יהיו רק דמי כניסה סמליים וגם זה לא לאורך ימים.

2 וחצי מיליון דולאר, תקציב שנתי לממלכת התורה והחסד, המכילה 15 כוללים, תלמוד תורה, ישיבה לצעירים, מפעלי חסד למעוקים שונים, מרפאות, חברת דיור פעילה, קופות גמ"ח, מסעדה חופשית (הידועה גם בשם פריש קיטשן...) טיפול שיניים, מתן תמיכות לכל התפתחויות החיים למן ברית וחתונה עד חלילה טי־פול רפואי והיום גם בית אבות משוכלל "בבתי אונגרין נכנס התושב עם טלית ויוצא עם טלית". זורק לעברנו אחד ממשתתפי זה השיח.

מערכת שוקקת חיים ופעילות המבטיחה את רענונו של אחד מן הוותיקים בכוללי ירושלים שהיום עומד בפני זינוק גדול קדימה.

ש. בן דוד — סיפור

אורו של רבי מאיר

ישיבה מפורסמת היתה לו לרבי עקיבא בבני ברק, מכל עבר נהרו אליה תלמידים לשתות בצמא תורתו של התנא האלוקי, רבן של בני הגולה.

יום אחד, הגיע אליה יהודי כפרי ועמו בנו הצעיר.

— "מהגליל העליון אנחנו", הציג עצמו. "מטבריה, רצוני לשוחח אישית עם ראש הישיבה", הוסיף בלחש.

הגבאים סרבו: "ראש הישיבה, רבי עקיבא, שקוע בלימודו, ואינו יכול לשוחח עם אלפי התלמידים והוריהם. לכן נתמנו אנו, הגבאים, לשוחח עם כל תלמיד ולבחון אותו ואנו המחליטים, אם הוא ראוי להתקבל לישיבה או לא. רק במקרים נדירים ניתן להגיע לרבי עקיבא".

הכפרי נותר לעמוד, מהורהר כולו. ניכר היה שהוא שרוי במצוקה.

אך הנער הצעיר ניגש בבטחון ללומדים. הוא היה מרשים בחי־צוניותו. יופיו הצדיק שיקף טוהר נפשו. הנער הקשיב מעט לסוגיה שעסקו בה ובמהרה השתלב בוויכוח ההלכתי. השיחה הפכה לר־ויכוח שהולך והתלהט. פיו של הצעיר הפיק מרגליות. היקף ידי־עותיו היה מדהים. בבהירות, בעמקות ובחריפות ניתח את הסו־גיות.

הגבאים התקרבו אף הם והא־זינו לתסיסה שעורר הנער בחי־דושיו. גדולי הלמדנים נסחפו לפלפול עם הנער הצעיר, ומש־חלפו השעות בויכוח, עד ל[illegible] הסופה", הסכימו [illegible] והאב הובילוהו לרבי עקיבא. הוא ביקש מהאב להכנס ללא הבן.

רבי עקיבא קיבל את היהודי הפשוט מטבריה בלבביות ובהד־רת פנים. דומה כאילו ראה כבוד גדול לשוחח עמו. אכן: "במקום שאתה מוצא גדולתו, שם אתה מוצא ענוותנותו". היהודי ביקש לספר על עצמו:

"אני נכדו של נירון קיסר, שה־גמרא מספרת עליו בקצרה. הזמן היה לפני חורבן בית שני. הארץ נשלטה ע"י מלכות רומא וכשסופר לנירון שפרץ מרד בא"י, החליט לדכא את המרד בחזקה ולהעניש את היהודים. למרות שלא התכונן למלחמה בהיקף גדול, העדיף לצאת בראש החיל אישית. הוא שמע רבות על היהודים וביקש להכירם יותר.

ללא התנגדות הגיע עד לי־רושלים המבוצרת. חילו התפרס סביב העיר וכיתר אותה. כאן עבר הקיסר שרשרת ניסים, עליהם מספרים חז"ל. הוא גם שוחח ארוכות עם גדולי תורה הנצורים, התפעל מעמקות דעת תורה, וראה לפתע את כל מהלך חייו באור אחר. גם לגבי היהודים הבין שהוטעה עד כה.

בקיצור, הוא עזב בחשאי את צבאו וכס מלכותו, גלה למקום סתר ושם עשה את הצעד הגדול בחייו: הוא התגייר:

"אני נכדו של נירון", המשיך היהודי לאחר הפסקה קצרה. דומה היה שהוקל לו, לאחר שגולל קו־רות משפחתו. "הבאתי את בני, שנפשו חשקה בתורה. דומני שמ־רוצים כאן מידיעותיו, אך אני מפיל תחינתי לפניך, אנא, יתמסר נא הרבי באופן אישי לבני".

"הן אף הרבי הוא בנם של גרים", אמר בלחש... ולכן יבין יותר לנפשו... והרי סבך היה סיס־רא, שנלחם עם דבורה בעמק מגידו... והריני מבקש מהרבי שיאמצהו באהבה"...

הכפרי התמים נשק לידו של רבי עקיבא ודמעות התרגשות זלגו מעיניו בשומעו את המילים החמות, שיצאו מפיו הקדוש של רבי עקיבא. בלב רגוע נפרד מהבן וחזר הביתה. הוא קיבל ברכתו של רבי עקיבא, שהבטיחו לשמור בסוד יחוס הבן, ולגלות לו זאת כשיבין שהגיעה השעה.

ואכן, רבי עקיבא התמסר לחי־נוכו של הצעיר, שכונה בין התל־מידים "נהוראי", כי הוא האיר עיני כל תלמידי הישיבה בבהירות מחשבתו. שמו היה אמנם נחמיה, אך מה שבלט באישיותו היה בהי־רות בלימוד ובהשקפה ולכן כונה כך.

הבחור הצעיר היה לגדול התלמידים, בין עשרות אלפי התלמידים בישיבה של רבי עקי־בא.

השנים חלפו. הבחור חזר לטבריה, שם לימד שעורים בקי־ביעות לפני בעלי בתים וצעירים רבים ששתו בצמא דבריו. פרנסתו היתה כסופר סת"ם.

תקופת חיים חדשה נפתחה בחייו עם ביקורו של רבו האהוב, רבי עקיבא, בטבריה. ללא מלווים הגיע, כשהוא מבקש לנוח ולהי־תרפא בחמי טבריה. ואולי היתה לו מטרה אחרת?!

רבי עקיבא נהג לטבול לעיתים קרובות בימה של טבריה, באותה שבארה של מרים חבוי שם ואשרי המוצא אותה וטובל בו.

שעות ארוכות התבודדו הרבי והתלמיד במילים ביערות למרג־לות ההרים, שירדו מהצפון עד לשפת הכנרת, שם שוחחו בדברי דדיין.

משהתעייפו, נכנסו לאחת המערות להסתתר מהשמש היוק־דת. שם המשיכו בשיחתם בדברי התורה ושקעו בעולמות אחרים, מתוך שכחת סביבתם (כשהרומ־אים צמאי הנקמה הרגו את רבי עקיבא כאחד מעשרת הרוגי מל־כות, הצליחו תלמידיו ליטול גופתו ולקבור אותו במערה הספוגה מתורתו).

עתה ישבו השניים במערה השיחה נתגלגלה כך:

"הזוכר אתה, כשאביך הגיע לפני שנים ושוחח עמי בנפרד על סוד שהסתיר מפניך. עתה הגיעה השעה שאגלה לך את הסוד שהופקד בידי. הכובש הראשון של ירושלים היה נירון קיסר, הוא הכין את המערכה לכיבוש, כך שהוא הגורם הראשון לחורבן בית המקדש. בגלות נפשו זנח הכל, התגייר ולמד תורה בקדושה עד סוף ימיו".

"אתה בן מחור, בן לנירון קיסר. איני מספר לך זאת להכאיב לך, שכן, גר אמיתי מתנתק מתולדותיו השליליות והריהו כתינוק שנולד. אך, אחד התנאים לקבלת התורה הוא זה "המכיר את מקומו". ולכן ראוי לך לדעת תפקידך: עליך לתקן עיוות סבך. בני, בכל דור יש אישיות הראויה להיות משיח אם הדור ראוי, לך הכוחות המתאי־מים. נצל זאת".

"רוח אפינו משיח ה'" — ראשי תבות מאיר.

רבי עקיבא קם על רגליו והגיש לו בהתרגשות כתב סמיכה: "רבי מאיר שמך"!

רבי מאיר קיבל בהתרגשות את דברי רבי עקיבא, ואכן כחייל נאמן לרבו, ראה תפקיד חייו להציל את העם ובעיקר את הנוער היהודי בגשמיות וברוחניות.

ניסים עצומים ליוו כל צעד בחייו: "אלוקה דמאיר ענני", הפך למושג. "רבי מאיר בעל הנס" נקרא.

כשעזב את העולם, זקן ושבע ימים, הבטיח רבי מאיר, שכל אדם מישראל הנותן צדקה לעילוי נשמתו, הוא יפעל עבורו ממרו־מים.

אף היום עומד כולל שומרי החומות לצדקת רבי מאיר בעל הנס (רמבעה"ן) עם שורה של מפעלי ומוסדות תורה, המכביד צדקה לעלוי נשמתו עשה טובה עבור רבי מאיר ויקבל כסגולה בדוקה ומנוסה ברכה שימלאו בקשותיו.

רבות הן הנשים הצדקניות שלפני הדלקת נרות שבת, בהורדת קודש, נותנות צדקה לעילוי נשמת רבי מאיר ובטוחות הן, [illegible] ישועה על בקשותיהן, ברכה להאיר בני ביתן באור התורה.

להלן רשימת 14 הכוללים של כולל שומרי החומות שהיקפם הוא ללא ספק מהגדולים בעולם כולו:

השם	ראש הכולל/מטרות	מקום הלימוד
1. כולל הוראה	מרן הגאון רבי ישכר דב גולדשטיין שליט"א ראש ישיבת חתם סופר — שומרי החומות	בית זופניק רח' שטראוס 26
2. כולל כתב סופר	הרה"ג ר' חיים פקשר שליט"א	בית הכנסת כתב סופר
3. כולל מצויינים	הרה"ג ר' רפאל בייער שליט"א	ישיבת המתמידים בתי ורשא
4. כולל "דברי יואל"	ע"ש רשכבה"ג נשיא הכולל מרן הקוה"ט רבי יואל טייטלבוים זצוקל אדמו"ר מסאטמר	ביהמ"ד הדיין מפאפא
5. כולל שקודים	הרה"ג ר' נפתלי פרנקל שליט"א	בית הכנסת חתם סופר
6. כולל מתיבתא	הרה"ג ר' יעקב מנחם מנדל יודוביץ שליט"א (הוראה מעשית)	ביהמ"ד הדיין מפאפא
7. כולל מתמידים	הרה"ג ר' משה מאיר פראג שליט"א (נפצע ע"י ערבי בשער שכם, השי"ת ישלח דברו וירפאהו)	ביהכנ"ס כתב סופר
8. כולל ש"ס	הרה"ג ר' אלתר אליהו רובינשטיין שליט"א	בית הכנסת באלאנטא
9. כולל ציון	הרה"ג ר' יצחק איידיק כהנא שליט"א	בתי נייטין
10. כולל חושן משפט	הרה"ג ר' שניאור זלמן שווארץ שליט"א	ישיבת המתמידים
11. כולל בקיאות	הרה"ג ר' שניאור זלמן שווארץ שליט"א	בית הכנסת משאקנע רח' יונה
12. כולל חתם סופר	הרב ר' שלום לייב אייזנבך (מאגד 3 כוללים של שיעורים בנושאים שונים)	ביהכנ"ס חתם סופר
13. כולל משכימי קום	הרב אלימלך בלוי (לימוד ותפילות ובקשות לפני עלות השחר)	ביהכנ"ס חתם סופר
14. כולל חצות הלילה	הרב ישעיהו בלוי (חברותות ושיעורים של זקנים ונערים עד חצות לילה)	בית הכנסת חתם סופר

הושט י"ד — לי"ד הכוללים

קרית שומרי החומות שכונת רמות ירושלים

הודעה חשובה

הרינו להודיע בזה, כי המרא דאתרא

הגאון רבי **מנחם מנדל פוקס** שליט"א

רב דקריתנו

עונה לקהל בביתו ברמות בכל יום

בשעות 8-9 בבוקר, 1-2.15 בצהרים, 4.30-6 אחה"צ

וכן בכל עת במקרים דחופים

שיעורי תורה

המתקיימים בבית הכנסת בקריה כסדרם מפי הרב שליט"א

בימים א' עד ה' בשעות 8.15-9.15 בערב — גמ' עיון

וביום שלישי בשעות 9-10.45 ביורה דעה ח"ב בעיון.

כמו כן מתקיים בראשות הרב, כולל ערב לתושבי השכונה

הודעה חשובה לאורחים

שבאו להשתתף באירועי ההתוועדות העולמית

ביקורים וסיורים

1. המעונינים להשתתף בסיור במוסדות ומפעלי הכולל ביום חמישי, מתבקשים להודיע למשרדי הכולל.
2. המעונינים בסיור במקומות הקדושים בירושלים, מתבקשים לפנות למודיעין ההתוועדות.

מודיעין

הודעה דחופה לבאי ההתוועדות העולמית

לרשות האורחים הופעל מודיעין

במשך רוב שעות היממה בכל עניני ההתוועדות והכולל

טלפונים: 283864, 287774

להשאיר הודעות בקבלה — מלון רמת תמיר — 824414

או איתורית 224341 מספר מנוי 414 לבקש את ר' משה יוסף

או מספר מנוי 1159 לבקש את ר' נפתלי

כתובת משרדי הכולל

1. משרד ראשי — רחוב מאה שערים 75, ירושלים טלפונים 287774, 228606
2. מעון הורים — רח' מעגלי הרי"ם, טל. 827951, 813080
3. מטה אירועי ההתוועדות העולמית ומשרד יחסי ציבור רחוב מלכי ישראל 5, טלפון 249954, 248572
4. מודיעין 24 שעות ביממה לאורחי ההתוועדות טלפון 824414 או איתורית 224341 — מנוי 1159

י. שפיגל

השמאל היורד לחיי המדינה

נודה ולא נבוש, כי לא פעם כאשר אנשים השמיעו את ההגדרה "מאפיה שמאלנית", השולטת במוקד ציבורי זה או אחר במדינה, נטינו גם אנחנו בסתר־לבנו לחשוב שזו הגזמה, כי זו טענה הגובלת בדמגוגיה, שאנשים ממציאים אותה במשקל נגדי למיני הכללות אחרות, כמו "הפאשיזם הימני" או "החומייניזם החרדי", אך מי שעוקב אחרי ההשתלשלות שאנו עדים לה בזמן האחרון — מן הנמנע ממנו שלא יגיע למסקנה, כי זה גם נכון...

לא מכבר יצא העתון "הארץ", אחד ממבצרי השמאלנות הרדודית, במאמר שכותרתו אמרה כי "החרדים מסכנים את המדינה", ואפשר היה להעתיק כותרת זו בשינוי אחד בלבד: "השמאל מסכן את המדינה", אבל במקרה הזה, לא כהגזמה, לא כנסיון להלך־אימים ולהטיל פחד בציבור, אלא בדבר אמתי וממשי. שהרי אם נלך צעד אחר צעד נבדוק תחומים ונשאים בזה אחר זה, נמצא, כי ההרס שהוא משליט הופך להיות בעיה לאומית מםדרגה ראשונה. אנו אמנם בעלי הגדרה חרדית, אבל אנו יושבים בסירה אחת, ואיננו יכולים שלא להיות מודאגים מהעובדה, כי הללו הולכים והורסים את המדינה בהדרגה אבל בבטחה.

השמאל מחזיק את המדינה בגרונה ובצוואריה. הבעיה היא איננה וירשובסקי, אלוני, שריד ומתי פלד; לאלה יש בסך־הכל ייצוג יחסי קטן בכנסת, ואין כוחם אלא בהעלאת הצעות חוזרות ונשנות של אי־אימון בממשלה, שרוב גדול של הקואליציה מסיר אותן אוטומטית. הבעיה היא שהשמאל, כרעיון הרסני, ניהליסטי, השולט על מפלגת העבודה ועל המערך; השמאל השולט שלטון ללא־מצרים על כל כלי־התקשורת במדינה, על הממלכתיים, שצריכים להיות קנין הציבור כולו, ועל עתונים כלליים שבכל השנים התבטאו בקו מאוזן ומרכזי, והפכו כיום לשופרות־השמאל לכל דבר, כשהם מותירים רק חלקה מצטמקת לדיעות יותר כלליות. השמאל מטיל את אימתו ופחדו על כל מי שמעיז להשמיע דיעה אחרת משלהם, לרבות היועץ המשפטי שעד כה לא מכבר היה הרע הטוב ביותר שלהם, ולרבות גם נשיא המדינה שאינו משדר הפעם על הגלים שלהם.

השמאל פועל לפי טקטיקה ידועה של מכיני הפיכות, כאשר הם טורחים להחזיק את המדינה כולה במתח מתמיד, רעש וסערה; כל שני וחמישי מפוצצים פרשה חדשה; כל כשלון שיש למדינה, ואין מדינה שתינצל מכך, מנוצל על ידם בתאוותנות גלויה כדי לגרות יצרים, להסית ולשסות את הציבור; הם מנצלים בצורה מלאה את כלי־התקשורת המכוונים להם על אפו ועל חמתו של הציבור; הם מכתירים כל מסע בסיסמאות נמלצות של שמירת ההגינות, האמת, הצדק היושר, אך אין כמוהם מי שרומס כל ערך אנושי נשגב ואמתי, ופניהם לכיוון אחד ויחיד: שינוי תפיסה יסודי ביחס לאופיה של המדינה מעמדה וצביונה, דבר שאותו הם מבקשים להשיג באמצעות האנדרלמוסיה וההמהומה, והכבר ידוע, כי זו דרך הקומוניזם בשלב קדם־מהפכני. להכין את הרקע שהכל רע, הכל מושחת, הכל מאוס, לפי הכלל שככל שיהיה רע יותר — כך יהיה טוב יותר לאלה שרוצים לבצע את ההפיכה.

*

את ההפיכה הזו מבצעים עתה מתחת לאפם של ראש הממשלה, מר פרס, וקבוצה קטנה מהשרים התומכים בו, כמו מר רבין ומר בר־לב. הם התגלו השבוע כמי שהם במיעוט מבוטל במעט בסיעת מפלגתם בכנסת. הסיעה הזו קיבלה ברוב מוחץ החלטה למען הקמת ועדת־חקירה בפרשת השב"כ, למרות התנגדותו המפורשת של ראש הממשלה, למרות החלטת הקבינט הממשלתי המצומצם, למרות קריאת נשיא המדינה [illegible] ממחול השדים ובניגוד להצעה מפורשת של שר המשטרה, ובהחלטה זו, ולא חשוב אם תקוים או לא, טמונים כל האלמנטים של הרס, של תבוסתנות, של חיטוט מסוכן בנושאים שהשתיקה בהם יפה, חשובה וחיונית מאין כמוה לבטחון המדינה, שלא לדבר כבר על ערעור מוחלט של סדרי־שלטון מקובלים, משמעת אלמנטרית של מפלגה המהווה עמוד־תווך בקואליציה ובממשלה וגישה ציבורית אחראית לענינים שעליהם תקום ועליהם, חלילה, המדינה עלולה ליפול.

מידת ההתפרקות וההפקרות שיש בהחלטה זו לגבי נושא הבטחון, מלבד הצפצוף על יסודות של משמעת המחייבים מפלגה קואליציונית, היא חמורה ביותר. אין אולי טעם להביא לעיון זה את דבריהם של יצחק שמיר, משה ארנס, אריאל שרון ואחרים ממחנה הליכוד, הנפסלים אוטומטית בשל שייכותם הפוליטית, אבל אישים מהמערך עצמו, כמו נשיא המדינה, חיים הרצוג, ראש הממשלה, שמעון פרס, השרים יצחק רבין, חיים בר־לב ואחרים התבטאו בסגנון אחר, כי הנזק לבטחון המדינה, כאחד התחומים הרגישים והעדינים ביותר, שכבר נגרם, הוא חמור ביותר, ושבעתיים יהיה הנזק זה אם אכן תיערך עוד חקירה. אנשי השב"כ ייקראו להעיד, וכדי להגן על עצמם יהיו נאלצים לחשוף סיפורים, חשאיים וסודיים שאסור להם להיוודע לעולם.

את כל הטענות הללו דוחה הרוב בסיעת המערך בשתי ידיים. גישתם האחראית של אישים אלה נדחתה בפסקנות ובמקומה ניצחה הגישה של אסכולת שריד־וירשובסקי־פלד, שדובריה במערך הם שחל, רמון ועוד אחרים, אסכולת ההפקרות, ההסתה, המריבות והמדנים, המתח המתמיד והסערה הבלתי־נפסקת, שרק לצורך התפאורה מלבישים אותה אדרת של "ייקוב הדין", אבל גם זה הוא חלק מן השקר המאורגן, הגס והבוטה. אין כאן לא בקשת אמת וצדק, כי אם סערה לשם סערה, קנטור לשם קנטור, כדי להתיישר עם השמאל ההרסני, היורד לחיי המדינה.

ראש הממשלה עשה השבוע חשבון עם סיעות השמאל שהגישו הצעות אי־אימון בממשלה על רקע הפרשה האמורה. הוא פירט דברים רבים מהשתלשלות הענינים, נימק היטב למה הלכה הממשלה בדרך בה הלכה, הבליט מקרים חמורים של כתיבה מופקרת ושלוחת־רסן, אך הוא לא ידע, כנראה, כי עדיף היה מבחינתו אילו השמיע את הדברים בחוג מפלגתו וסיעתו, לפני שהוא מטיף מוסר לאחרים. 22 מחברי סיעתו, שהרימו ידיהם בעד "ועדת חקירה", הצביעו למעשה נגדו, הבהירו לו כי מפלגתו, ככל שהדבר בא לידי ביטוי בדעת הסיעה בכנסת, איננה הולכת עמו בנושא כה יסודי, כה חיוני וכה רגיש בעניני המדינה.

*

לאן חותר השמאל ולאן הוא מבקש להגיע? קשה להצביע אולי על מחוז־חפץ מוגדר שלו, לבד מהעובדה שהוא פועל הכל כדי להרוס את הקיים. מבחינתנו, מתחיל הכל מה"ענין הדתי", ואין כל פלא שהטיפוס עכשיו על נושא השב"כ בא מיד לאחר ההפלגה הארוכה על סוס השיסוי נגדנו, שהוא אנטי־דתי כולל, למרות האשליה שמדובר "רק" בציבור החרדי, אשליה לה נתפסים הרבה מן המחנה הדתי־לאומי, בעיקר בגלל התכסיס בו נוקטים חלק מהשמאלנים, כאשר הם משתמשים יותר במונח "חרדי" כדי לתקוף בגסות שלא היתה כדוגמתה.

ואמנם, העדות החותכת ביותר כי השמאל רואה בסערה המתמדת במדינה מטרה לעצמה, מצויה בתחום הדתי. כאשר נעשו נסיונות להביא מעט הרגעה בציבור, בעקבות הפרשה האפלה של פגיעות וחילול בתי־כנסת וספרי־קודש, וזאת ע"י אישים כנשיא המדינה, ראש הממשלה ועוד גורמים, התקהלו מיד הפגנות של השמאל, שיצאו בלאו מוחלט לפיוס וקראו תגר, בסגנון פוגרומי ממש, על נסיונות ליצור רגיעה ולהפר בכך את המזימה שלהם להרעיש את המדינה ולהחזיקה במתח בלתי פוסק. כאן התרחבה החזית גם לעבר סופרים וכותבים, מלבד כותבי השיטנה הקבועים, אשר אפילו התימרו "לנתח" במה "מזיק" הוא למדינה, אם יבואו לידי הסדרים עם הדתיים, אם, חלילה, יבואו במשהו לקראתם באופן שיתרם להרגעת [illegible]

פעמים רבות נאמר, שאם רוצים לבדוק את הדופק המוסרי של העולם, צריך לראות זאת עפ"י היחס שלו לעם ישראל, ואולי כך הוא הדבר בעולם הקטן שלנו, שאם רוצים לעמוד על הדופק המוסרי של החברה הכללית, צריך לראות את יחסה לענין הדתי, ליסוד התורני הבלתי־ניתן להפרדה מהעם ולציבור הדבק באמונה ובשמירת המצוות. המסע האנטי־דתי הנמרץ המתנהל בארץ בתקופה האחרונה משקף נאמנה את כל הפרצוף המסוכן וההרסני של השמאל, החותר בצורה בלתי־נלאית לשנות יסודות וגישות בכיוון של הרס מוחלט, והוא מנסה את כוחו תחילה בחוליה החלשה ביותר, שהיא, בעצם החוליה האחרונה היוצרת עוד זיקה כלשהי בין המדינה לבין הדת היהודית.

*

תמימים במחנה הדתי שיפשפו ידיהם מנחת, לנוכח ההשתתפות הגדולה ב"עצרת האחדות" שערכו השבוע בירושלים, ביוזמת תנועת הקיבוץ הדתי. ויש כאלה שמאמינים באמת, כי במפגנים מסוג זה יסגרו על הפערים המתרחבים כל כך בין שומרי־תורה לבין חילוניים ויעצרו את הדהירה אל הפירוד המכאיב והמסוכן כל כך.

וזהי טעות מאין כמוה. ודוקא השמאלנים קוראים את המפה טוב יותר. אנו יודעים היטב, כי מבחינת מנין הקולות בבחירות — השמאל הקיצוני הוא במיעוט מזהיר, אבל הוא הולך ומתחזק מבחינת הקיטוב בין דתיים וחילוניים. רובו של הציבור, כידוע, לא רק שאיננו דתי אלא הוא חסר יסודות אלמנטריים של ידע דתי, והבורות היא הקרקע הנוחה ביותר לזריעת־ההרס של השמאל. לא בכדי הוא מתחיל את מהפיכתו בנושא הדתי, כי הוא יודע שאחרי זה ינהר אחריו הציבור כפרי בשל. העובדה שייתקל בהתנגדות גם מצד חילוניים מתונים יותר, לרבות במפלגת העבודה, רק תסייע בידיו, כי כך יכרוך את אלה עם ה"ריאקציה הדתית" ויוכל לטעון כי מלחמתו היא ל"שחרור כללי" מכל מיני אנכרוניזמים למען יסוד "החברה החדשה" שעליה בישרה הציונות.

ובאותה שעה שבה תגנו האנשים התמימים מסביב ל"עצרת האחדות", התנהלה בתוך בנין הכנסת, אחת מפעולות־ההרס החמורות ביותר. לא נגד "כפיתות חרדית", לא נגד "חומייניזם דתי־קיצוני". אלא נגד הדבר האחד והיחיד שעודנו קושר בין דת ומדינה, ענין השיפוט הרבני. בבנין הכנסת, בחיפוי היו"ר שלמה הלל, נערך כנס של ארגוני נשים נגד בתי־הדין הרבניים, נושא הנמצא דרך־קבע בדגלו של השמאל ההרסני, כאשר הדברים המושמעים בו חמורים ביותר, ואחת מגמתם וכוונתם: לשנות את המצב ולבטל את בלעדיות ההלכה בחוקי האישות במדינה.

כנס שכזה מהווה חתירה שאין כדוגמתה תחת שלטון־החוק במדינה. אילו היתה קמה קבוצה ומארגנת כנס, לא בבנין הכנסת, אלא במקום כלשהו כדי להעליל עלילות על השיפוט האזרחי ולהשמיץ שופטים היתה קמה מהומה רבתי במדינה, ואולי אפילו היו מעמידים לדין את המארגנים ואת הדוברים. כאן עומדים גורמים ונופים שידם רבה במהומת "שמירת שלטון החוק" בפרשת השב"כ, ובתוך בנין "בית המחוקקים" מארגנים ומנהלים אקט של ידוי אבנים במערכת שיפוט ובחוקים שהכנסת עצמה חוקקה אותם, ואם היתה דרושה למישהו הוכחה על צביעותם של אלה בדבריהם על הסכנה לשלטון החוק — די לו בכך.

אבל זהו רק חלק אחד, קטע קטן, ממזימה רחבה הרבה יותר. הם רוצים עתה לקצור את קציר הדורות החילוניים שגדלו במדינה, לא רק כדי להשיל את המדינה לגמרי מכל זיקה לנושא הדתי, אלא כדי להעבירה לפסים חדשים שלא ידענום, "מדינה דימוקרטית־חילונית", אמנם כן, בדיוק לפי הנוסח של אש"ף, וזאת גם בלי שנקשור כרגע לכך את העובדה שהחוגים הללו הם מהידידים הטובים ביותר של ערפאת ומנהלים בלי הרף מסע למען התקרבות אליו ולמען הקמתה של מדינה פלשתינאית.

הכל יודעים, כי אלה מציעים "רק" מדינה פלשתינאית לצד המדינה היהודית. אש"ף, כידוע מאמנתו המפורסמת, דוגל דוקא במדינה אחת, "חילונית־דימוקרטית". אבל נדמה שהוא יכול בינתיים לעשות הפסקה במלחמתו שהוא יכול לחסוך הרבה דם והרבה כסף ומאמץ, שכן הניהיליזם השמאלני המשתלט יותר ויותר במדינה, כאשר יוסי שריד שולט בנו הרבה יותר משמעון פרס, מוביל מאליו, אפילו בלי רצון מחולליו ומנהליו, ל"אידיאל" של ערפאת: "מדינה חילונית־דימוקרטית". השמאל יורד לחיי המדינה היהודית, מסכן את קיומה, וזאת בלי מליצות, אלא בפועל ממש.

הרב שמחה אלברג, ניו־יורק

שיקום אגודת ישראל בא"י - כיצד?

אגודת ישראל שנוסדה לפני קרוב לשמונים שנה, נטלה על עצמה משימות היסטוריות שעד היום לא פגה אקטואליותן. גם כיום, למרות מרחק־הזמן, למרות כל המאורעות המסעירים והטראגיים שהתרחשו, ובתוך זה שואת ששת המיליונים, למרות הקמת מדינת ישראל, עדיין מוטל על אגודת ישראל למלא ולהגשים את כל התפקידים היסודיים אשר עוררו את נחיצותה וחיוניותה ההיסטורית.

מה הוא הדבר המרכזי העומד ביסוד האידיאה של אגודת ישראל? מה היה הכורח ההיסטורי אשר הביא את היהדות האורתודוכסית, זו שבמשך הרבה דורות הסתגרה בד' אמות של בית־המדרש, להופיע ולהתייצב לפתע על בימת המדיניות העולמית בתור גוף ארגוני עצמאי־נפרד שמטרתו להיות תמיד מוכן לצאת למאבק נגד כל אלה הרוצים באמצעות "תורות" חדשות וכל מיני "אידיאות" להשתלט על היהדות ולהכניס בלבול־כוחות לעולם המושגים הדתי? ובמיוחד מתעוררת השאלה, מהו הרעיון המרכזי והיסודי של אגודת ישראל, אותו חייבים לשמור תמיד ללא כל סטיה ופגיעה?

אבל לאמתו של דבר, כל השאלה על רעיונה המרכזי של אגודת ישראל היא מיותרת, מפני שכל כוחה ועצמתה של אגו"י היא בכך, שאין היא מייצגת אידיאה מיוחדת. היא הרבה יותר שומרת אידיאה מאשר אידיאה בעצמה. היא יותר תעמלנית של רעיון מאשר רעיון. אחרים, אלה שמייצגים דוגמאות מודרניות וחילוניות מתבססים על "אידיאות". אלה צריכים למצוא הגדרות לאידיאולוגיות שלהם. רק אלה שרוצים להמציא דבר־מה "חדש". נאלצים לתעות הרבה בעולם־התוהו כדי למצוא "אידיאה". ואילו אגודת ישראל, היא עצמה מהווה ביטוי לאידיאה הנעלה ביותר, שכן אגודת ישראל משמעה תורה בכל תקפותה; אגודת ישראל משמעה מצוות בכל המחייבות שבהן. לאגודת ישראל יש תפקיד אחד ויחיד מאז נוסדה ועד עצם היום הזה, להפוך את התורה, תמיד ובכל מקום, לישות חיה ופועלה. שאיפת האגודה היא שאיפת התורה. רעיונה המרכזי של אגודת ישראל עומד על כך, שהיא איננה מכירה באידיאות חדשות. ומה יכול כבר להיות אידיאל קדוש ונעלה יותר, מאשר להיות שומר נאמן העומד על המשמר למנוע כל סילוף של הצורה היהודית ההיסטורית, לא לתת לחלל אפילו כקוצו של יו"ד מן ההלכה המקודשת, וזאת תמיד ובכל מקום שבו מצוי כלל ישראל.

*

אגודת ישראל התקוממה נגד שלטון הזמן והמקום. החידוש שבה היה, כי קמה להתמודד נגד כל גישה ונסיון של כניעה לתנאים של מקום ולנסיבות של זמן ומציאות. בזה טמון האי והתי של הרעיון האגודאי. הסטיה הקלה ביותר, חירוך קלוש לאילוצי־התקופה, מהווה כבר פגיעה חמורה ברעיון הזה. אין מאורע בעולם, יהיה המזעזע והמרחיק־לכת ביותר, אשר יוכל לחייב שינוי, ולו הזעיר ביותר, באידיאה הקרויה אגודת ישראל. ולמה? מפני שסטיה מהרעיון האגודאי פירושו סטיה מתורת־השם שאף אחד איננו בעלים עליה ואיש איננו מוסמך לעשות בה שינויים או לחולל בה תמורות.

הגורם החזק ביותר שהביא להקמתו של ארגון חרדי חזק, תחת דגלה של אגודת ישראל, היתה הציונות, אשר כישפה את ההמונים ואף חדרה לשורות היהדות הנאמנה. הרעיון הציוני הביא סכנה לקיום הרוחני של היהדות, בצורתה המקורית והייחודית. הציונות סייעה במידה רבה להולדתו של הרעיון האגודאי, אם ניתן לכנותו כרעיון בפני עצמו. אחד המטרות הראשיות שלמענן נוסדה אגודת ישראל, היתה לנהל מאבק בלתי־נלאה נגד הציונות, אשר בתוך־תוכה היא איננה רק מטרה מדינית, אלא גם מהפיכה חילונית. ברעיון הציונות, בתפיסה המסולפת שלה לגבי היהדות, ובעיקר, בהנחת־היסוד שלה כי ניתן לבנות יהדות רק על מולדת, ללא יהדות, וללא התוכן המסורתי ההיסטורי העתיק שלה — ראתה אגודת ישראל סכנה לעתיד הרוחני של עם ישראל, ואכן למען זה יצאה אגודת ישראל אל הרחוב היהודי כדי להזעיק ולהזהיר את העולם היהודי שלא ללכת שבי אחר אידיאה חסרת־אמונה ששמה "ציונות".

וחייב להיאמר בבירור. לא נאבקנו בציונות מפני שראינו בה חלום־שוא או פנטזיה שאינה ניתנת להגשמה. לא לשם כך פתחה אגודת ישראל, בראשות אדירי התורה, במאבק הגורל במסירות־נפש נגד הציונות. אילו מדובר היה בתופעה חולפת, באידיאה זמנית שנצצה ונעלמת במהירות־הבזק, שאיננה אלא חלום נבוב של החיים. לא היינו נתקלים בחרדה כזו ולא היתה מתעוררת סערה כה גדולה בקרבנו. נהפוך הדבר. דוקא משום שחשבנו וחששנו, כי הציונות מסוגלת להגשים את עצמה ולהפוך למציאות. דוקא לכן חרדנו חרדה כה גדולה עד שקמנו והתארגנו למאבק נגדי.

המאבק נגד הציונות לא איבד לכן את תוקפו גם כיום, כאשר רעיון הציונות כבר איננו חלום אלא קרם עור וגידים בדמות של מדינה. בהקמת המדינה לא רק שסכנת הציונות לא נעלמה אלא להיפך, הסכנה התגברה עוד יותר. שכן מאז החלה הציונות לפעול בכוח של מדינה, מדברת במושגי מלוכה ולכן גדלה השפעתה ויכולתה לחדור לחוגים רבים ורחבים — התחזקה כשיעור שלא היה בידיה לפני כן. ושאיפת הציונות, כאמור, לא היתה רק להגיע לבית לאומי עצמאי, אלא גם להחריב הרבה מיסודות האמונה. הציונות טיפחה אמונה כוזבת שעל ברכיה גידלו דורות חדשים, אמונה האומרת כי עם ישראל יכול להתקיים ללא תורה וכי מדינה לבדה יש בה כדי לקיימו. אבל מן ההיסטוריה ומן המציאות אנו יודעים, כי בלי מדינה התקיים עם ישראל אלפיים שנה, אמנם בגלות, בתנאים קשים ומרים, אבל אוצרות של תורה נוצרו בכל הגלויות שגלינו אליהן. ולעומת זאת, כמה מוטעה הוא להאמין כי עם ישראל יכול להתקיים רוחנית ופיסית רק עם מדינה ושפה.

*

תקומת המדינה — בלי להיכנס עתה לשאלה מה צריך להיות יחס אגודת ישראל אליה — העמידה אותנו בפני דילמות חמורות שלא בנקל אנו יכולים לפתור אותן. אבל חייב להיאמר בבירור הרב ביותר: המדינה לא עשתה את הציונות כשרה יותר כמלוא הנימה. בין מדינה לבין ציונות, שהן אמנם כתאומים, קיים הבדל גדול. מדינה. אם רק תכיר בריבונות־התורה בכל פינות החיים היהודיים ובכל תחומי הדת היהודית, נקבלנה בשתי ידיים. ואילו מ"ציונות", בתור שיטה כפרנית, נתנער תמיד ונתרחק אלפי מילין.

מדינה אינה יכולה ואסור לה שתסנוור את עינינו, ועלינו לדעת, כי יותר מתמיד, מהווה ההשקפה הציונית סכנה חמורה ליהדות המסורתית, כי לציונות יש כוח של מדינה. ומאז שיש בידיה כוח זה בוקע מגרונה קול של מנצח. ולכן עומדים כיום בפני אגודת ישראל תפקידים כבירים. עליה לשמור את המדינה מפשיטת־רגל רוחנית. היא חייבת לסייע בבנין החיים היהודיים־הרוחניים במדינה ובאותו זמן לא לשכוח ולא לחדול מלהצביע על חסרונותיה ומגרעותיה החמורים ולהיאבק בכל הכוח נגד השקפת־הציונות שהמדינה מבוססת עליה.

אנו יודעים היטב כמה קשה הוא להחזיק בדופק הביקורת העצמית, שלא ליפול לתחושה של התפעלות מוגזמת ולא לשכוח שאגודת ישראל איננה מפלגה ככל המפלגות הבנויות והמבוססות על מאניפולציות וקנוניות פוליטיות. אגודת ישראל נושאת בגאון את שמה, שם שמבטא את המהות שהיא מגלמת. רעיון אגודת ישראל הוא קידוש שם שמים בכל מעשה, כבוד שמים בכל פעולה. אם חסרה מידת לשם שמים בעמדת אגודת ישראל היא שוב אינה זכאית לשאת את בגדי־הקודש הקדושים של אגודת ישראל. תנועה זו קמה [illegible] למען המסורה הקדושה, כדי להכריז על רעיון מלכות־שמים בכל מקום שהיהודי נמצא בו. ואם חסר היסוד של קידוש ש"ש בפעולותיה, שוב אין היא ראויה להיקרא בשם שנתקדש על־ידי קדושים וצדיקים. אגודת ישראל הוא שם קדוש שאסור לחללו בשל חשבונות קטנוניים או למען רווחים פוליטיים, ומי שאינו מוכן להתעמק במשמע העמוק של אגודת ישראל, אין לו הזכות לדבר בשמה ובודאי לא לשאת את כתר ההנהגה תחת דגל אגודת ישראל. תנועה זו היתה קרוב לשמונים שנה קודש־הקודשים של כלל־ישראל גדול. היא הכריזה באורח חגיגי ונלהב באוזני קהל גדול את הרעיון של "אין עוד מלבדו" והבהירה בכל ההזדמנות, כי רק חוקי־התורה הנצחיים צריכים להסדיר את חיי היומיום של היחיד כמו של הכלל, כי אין ויתורים ושום נסיבות־זמן אין בכוחן לשנות את יסודות־התורה, המחייבים בצורה מוחלטת כל יהודי ויהודי בכל מקום שהוא נמצא.

ולכן מצערת ומכאיבה עד מאוד העובדה העגומה ומעציבה כי בנין כזה של קודש־קודשים נחרב בארץ־ישראל בתקופה קצרה, ולא על ידי איזה טיטוס־רשע מודרני, אלא על־ידי יהודים מתוכנו, יראים ושלמים, שבמו־ידיהם פוררו את האידיאל האגודאי הקדוש, הסירו את העטרה של אגודת ישראל, חיללו את שמה והובילו לאסון הנורא שגרם חרפה ובושה ובו בזמן גם לנזק רוחני חמור וגדול לחלק גדול מכלל־ישראל.

*

ירידתה הנוראה של אגודת ישראל בארץ ישראל גרמה לזעזוע פנימי קשה אצל כל אגודאי שהתנועה בעיניו היא אידיאל קדוש שעמו נשם ואשר מוכן היה להיאבק בכל מסירות־הנפש למען הגשמתו. בשביל האגודאי המסור לא היתה אגו"י מקור שממנו ניתן לשאוב רווחים גשמיים. לא תאוות־הכסף ולא תאוות־הכבוד דירבנו אותו להחזיק בקרנות מזבחה של אגודת ישראל. אלא דחף פנימי לחזק את עצמו ברוחניות, והרצון לכך לסייע בעיצוב הצורה הרוחנית של עם ישראל — זה היה כוח־הברזל אשר קישר אותו לאידיאה הנשגבה הזו ששמה אגודת ישראל. ולכן האכזבה גדולה ועמוקה. כאב־נשמה עמוק מחלחל בכל אחד הרואה כיצד אגודת ישראל כמעט ונעלמה מאופקה של ארץ־ישראל, כשדוקא בה חיוניותה היא כה גדולה, כשדוקא בה עליה לעמוד על המשמר יומם ולילה, לשמור על הגבולות הרוחניים שלא יטושטשו. הגבולות העומדים תמיד בסכנה חמורה האורבת להם. אין עוד ארץ כאר"י, שתהיה כל כך זקוקה לאגודת ישראל חזקה, מאורגנת, מבוצרת וממושמעת, אגודת ישראל שתעבוד ותזעיק ללא הרף על הסכנה הנוראה של חילול הדת בהרבה, הרבה שטחים של החיים היהודיים בתוכה.

ומה גרם למצב שאגודת ישראל תושלך "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא" (חגיגה, ה)? הכרח לחפש אחר הסיבה ולהתחקות אחר החיידקים הראשונים שהביאו בהדרגה לחורבנה של אגודת ישראל. "הנה זה סדום אחותך... יד עני ואביון לא החזיקה" (יחזקאל טז, מט). הנביא מאבחן את חטאת סדום בחסרון החסד, ונשאלת שאלה קשה: בסדום הלא היתה רציחה: "ויאמר ה' זעקת סדום ועמורה כי רבה..." חז"ל אומרים: "על עסקי ריבה" (סנהדרין, קט:). הרגו אדם על אשר נתן פרוסה לחם לעני. "ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד", אומרים חז"ל: "רעים בגופם וחטאים בממונם" (שם), וגם נאמר עליהם: "אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא" (שם). ואם כן, אם הנביא רוצה לפרוש בחטאה של סדום, הוא מזכיר רק את רוע־לבם, את אכזריותם וחוסר־אנושיותם בסירובם לתמוך בנזקק? אומר על כך הסבא מסלובודקה: יחזקאל הנביא מזכיר רק את הסיבה. את ההתחלה ואת הסימפטום הראשון להתפתחות השחיתות הסדומית. הדבר לא התחיל מיד ברציחה וגזל. הדבר התחיל לכאורה בדבר קטן, בסירוב לעזור לזולת. לא בבת־אחת נעשה אדם לאיש־סדום. לא ברגע אחד נהפך אדם לשטן, לדמות חייתית המאבד את צלם־האלוקים שלו, עד כדי רציחת אדם בגלל שהוא פורס מלחמו לרעב כדי שיוכל להחזיק את חיותו. הדבר מתחיל ב"קטנות", הוא לא רצה לסעוד עני ואביון. אבל לא בכך נגמר התהליך. מידה רעה אחת גוררת את השניה. שלילה אחת מפעילה שלילה אחרת והאדם שוקע בהדרגה לתהום, עד שהוא נהפך לאיש־סדום טיפוסי. הדברים המופלאים הללו אינם רק הגות מוסרית, כי מציאות־החיים מצביעה לנו בבירור כמה נכונה היא הקביעה המוצקה הזו של הסבא מסלובודקה.

"הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין" (סוטה, ב.). מה היתה הסיבה שהשפיעה באורח עצמאי על כך שתיעשה לסוטה ותשקע ביוון הטומאה? שתיית היין. הרי שגם חכז"ל לימדונו כי כדי לקבוע את האבחנה הנכונה, חייבים לחפש את הסיבה הראשונה שהביאה להתפתחות התהליך מאוחר יותר.

אגודת ישראל היא כיום קרועה ושסועה. בבת אחת פנה הודה, פנה זיוה. נעלם ממנה הברק הקמאי שליווה אותה שנים ארוכות, כאשר עמדה במדרגה גבוהה. כאשר פרחה ושגשגה ודברה הדהד למרחקים ונשמע היטב. קולה הגיע לכל העולם והתקבל בכבוד ובהערכה. כקול משמים. וכמה עצום הוא הניגוד לעומת המצב כיום. מי יכל להאמין באפשרות טראגית כזאת? וכי זמן עבר מאז היתה אגודת ישראל בתפארתה, היתה לה השפעה, דברה נשמע והיה מקובל בשורותיה שלה כמו גם בשורות של חוגים אחרים. בבת־אחת נהפכה לחוכה, כולם זועקים במרירות ובצער: אגודת ישראל, אבל אגו"י באר"י היום כמעט ואיננה. היא לא פעילה, כמעט משותקת. גלה כבוד מאגודת ישראל. כולם סחים ומדברים על אודות מחלתה אבל לא מחפשים תרופה למחלתה המתפשטת. נכון, המצב רע. אין מנהיגות, אין מועצת גדולי התורה פעילה. ועולה השאלה, מה צריך לעשות כדי להחזיר עטרה ליושנה, להחזיר לה את הברק האבוד? ולכן אני אומר, כי בכדי שנוכל לרפא אותה, חייבים תחילה לדעת מה היא המחלה. מהי הסיבה או מה הן הסיבות שהביאו אותה למשבר הנוכחי. אם נדע את הסיבה היסודית לירידתה נוכל גם לדעת מה הביא להתפתחויות האחרונות, אם נדע את הסימפטומים הראשונים נוכל גם למצוא את התרופה האמתית שבה אפשר יהיה לעצור את הניוון הבלתי־טבעי שלה.

*

וייאמר כאן בכל הגילוי ובכל הבהירות. הסימפטומים הראשונים שהביאו מאוחר יותר לתוצאות הטראגיות התבטאו בתופעה הפתאומית של הסיעות, החוגים, הקבוצות וההתאגדויות בתוך אגודת ישראל. לשם מה דרושות סיעות וחוגים נבדלים בתוך אגודת ישראל? אפשר להבין היטב את תופעת הסיעות במפלגות החילוניות. היא נובעת שם מחילוקי־דיעות עמוקים מבחינה אידיאולוגית. יש לפעמים שתהום פעורה בין קבוצה אחת לשניה. מפא"י ומפ"ם אינן מסוגלות לנסוע יחד על מרכבה פוליטית אחת. כך הוא הדבר בין הסיעות בתוך הליכוד וכדומה להם. לכן נאלצה הציונות להתפלג לכמה חלקים. אפשר אפילו להבין את המזרחי מחולק לכמה חלקים, כי יש חילוקי־דיעות רעיוניים ואין שם סמכות שתאמר את המלה האחרונה. אין למזרחי מרות של גוף רבני אשר דעתו תתקבל על כל הסיעות שלו. שונה היא אגודת ישראל, כי באם נוצרים הבדלים אידיאולוגיים, הלא יש לה את מועצת גדולי התורה, שדעתה והכרעתה מתקבלות כפסק, אם כן, לשם מה נחוצות סיעות נפרדות. כלום חילוקי־דיעות אידיאולוגיים גרמו להקמת הסיעות הנפרדות? האם הבדלי־דיעות עקרוניים דחפו ליצירת שיטת ומתכונת הסיעות בתוך אגודת ישראל? בודאי שלא זו היתה הסיבה, כי היסוד של אגודת ישראל היה בנוי תמיד על סמכות מועצת גדולי התורה שדעתה מכריעה ומוחלטת.

היווצרות הסיעות היתה אסון ממש לאגודת ישראל. הרבה מאד מן המחלוקות שהיו הן תוצאה ישירה ממשטר הסיעות. כיום קיימות בתוכה ארבע סיעות שלימות. ונשאלת השאלה בכל חריפותה: איזה הבדלים אידיאולוגיים קיימים בין סיעה זו לאחרות? כל ההבדל נערך כ"מי בראש" של הסיעה. האם בשביל זה כדאי היה להביא אש של מחלוקת ממש אל תוך קודש־הקודשים? ואין כל פלא שאנו מצויים כיום במשבר כה חמור, כי במקום שבו יש מחלוקת שם מצוי הבעל־דבר: "הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שימשי הוו קא מינצו בהדי הדדי..." (גיטין, נב.) "ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל" (דברים לג, ה). כותבים רבותינו בעלי התוספות: "כשישראל יחד באחוה ורעות, אז הקב"ה מלך עליהם, אבל בשעת מחלוקת כביכול הם עושים כאילו אין הקב"ה מלך עליהם". הדברים מבהילים ממש. מה יכול להיות גרוע יותר ממחלוקת, אם התוצאה היא ש"אין הקב"ה מלך עליהם", כלום יש עוד עונש גדול מזה? מה יכול לקרות לה עוד לאגודת ישראל אם היא נמצאת במצב מתמיד של מחלוקת? ומי גורם למצב זה, הרי זה משטר הסיעות שנוצר כדי להשביע את רצונם של החוגים העומדים מאחוריהם. אנו יודעים היטב מה הן התוצאות של מחלוקת: "בית שיש בו מחלוקת סופו ליחרב" (מס' ד"א, פ"ט). והנה, אכן, משלמים אנו מחיר יקר. מה עלה בגורלה של אגו"י באר"י? היא נהפכה לחורבה, ושוב יש לומר, יעודנו ההיסטורי היה להתאחד. "לא תתגודדו, לא תעשו אגודות אגודות, אלא היו כלכם אגודה אחת. וכן הוא אומר ואגודתו על ארץ יסדה" (ספרי, ראה).

יודע אני היטב, כי עסקני הסיעות היו להם כוונות טובות, להשיג כספים עבור מוסדות התורה שלהם. אבל מי זקוק לכסף, כאשר הבית בוער, ולבד מזאת, האם אי אפשר היה להשיג כסף בלי סיעות? אבל דבר אחד חייבים לדעת, המחלוקת היא האסון הגדול ביותר, ויש שגם ספר־תורה עולה בה באש. "מעשה בבית הכנסת של טבריא... שנחלקו בו, עד שנקרע ספר תורה בחמתן, והיה שם רבי יוסי בר קסמא ואמר, תמה אני אם לא יהיה בית הכנסת זו עבודת כוכבים..." (יבמות, צו:). ומה יכול להיות גרוע יותר אם במחלוקת נקרע ספר תורה וזה מביא לעבודה זרה. ולכן אין שום תירוץ או הצדקה בחלוקת האגודה לאגודות אגודות, ובודאי שאין צרכים כספיים יכולים להצדיק יצירת סיעות. ולכן, הצעד הראשון להצלת אגודת ישראל הוא ביטול הסיעות.

*

יודע אני שבהשתמשי בביטוי מרחיק־לכת שאגודת ישראל היתה קודש־קדשים, אני עשוי לעורר השתאות אפילו בתוך השורות העצמיות של אגודאים, ולכן הייתי רוצה להבהיר בכמה מלים את ההשוואה הזו. חז"ל אומרים: "שבעה דברים צוה רע"ק לרבי יהושע בנו... ואל תכנס לביתך פתאום וכ"ש לבית חברך" (פסחים, קיב.). מנין נלמדת הלכה זו? כותב שם רש"י, בשם המדרש (ויקרא): "רבי יוחנן כי הוה מעייל לביתא מנענע משום שנאמר ונשמע קולו בבואו אל הקודש". והרי מיד צצה הקושיא: הפסוק "ונשמע קולו" נאמר הלא בכהן הגדול בהיכנסו ביוהכ"פ לקוה"ק, ומנין ההוכחה מכאן שגם כל יהודי כשהוא נכנס לבית רגיל יהיה חייב באותו דבר? משיב על כך הסבא מסלובודקה, כי בזה שחז"ל השוו בין בית יהודי לקודש־הקודשים, הם ביטאו כוונה עמוקה. כי אכן, אפשר שבית יהודי יהיה בבחינה של קוה"ק. כי קודש הקודשים נתקדש הודות לארון שהיה שם, ובכל בית יהודי שבו עומד ארון עם תורה, מקום שבו לומדים תורה, מקום שבו מצות התורה נשמרות בתכלית ההדירות, בית כזה שווה לקודש־הקודשים.

גדול ועצום הוא כוח התורה המסוגל להדביק בקדושת ארץ־ישראל גם חלקים מחו"ל. ואם יכולה חו"ל, בכוחה של תורה, לקבל קדושה מקדושת א"י, הרי גם בית יהודי, בכוח התורה, מסוגל ליהפך לקודש־קודשים, אם יש בו ארון, אם מתגורר בו חפץ חיים. מובן לכם למה ניתן גם לומר, כי אגודת ישראל, שהחפץ חיים הפיח בה נשמה והשפיע עליה מצדקותו הגדולה, ולא רק הוא, אלא גם הרבי מגור זצ"ל, רבי חיים עוזר זצ"ל ועוד הרבה גאונים וצדיקים, אשר התגודדו בקודש אגודת ישראל, — יכולה בזכאות גם היא להיקרא קודש־הקודשים של כלל־ישראל.

מ. להב

מדינה דו־לאומית

רבות מן המזימות שחרשו עלינו אויבינו בשנות הגלות הארוכות, הולכות ומתגשמות במדינה העצמאית. בלי להכנס למניעים ולשיטות המקבילות להפליא למתחולל אצלנו — הרי תכליתן אז ועתה נראית זהה ממש. משאת נפשם של הגויים מאז ומעולם — במישרין או בעקיפין, בגלוי או בסתר — היתה להכחיד את עם ישראל מתחת השמים. רק השיטות התחלפו לפי הנסיבות ההיסטוריות המשתנות — פעם בדרכי נועם, על ידי פיתויים להמרת דת או פריצת החינוך היהודי באמצעות חוקי "סובלנות" למיניהם; לעיתים באמצעות חוקים משפילים שהגיעו עד להגבלת נישואין וצמצום המשפחה היהודית, ולבסוף אף בהשמדה הפיזית בתקופת השואה.

מדינת ישראל, באמצעות מערכת החינוך שלה ובלחצם של גורמים אינטרסנטיים המסתתרים מאחורי מעטה אידיאולוגי מזויף — צוברת תאוצה רבה בהשגת מה שלא הצליחו טובי האנטישמיים בעולם. הכחדת היהדות בבתי הספר וצמצום העם בגלל מחדלים חברתיים — הירידה וההתבוללות — או עיוותים חוקיים — בצוע הפלות — עשויים להצליח ר"ל במקום שנכשלו אויבינו.

החדשנות שבמזימות שונאינו מנוסחת בצורה שהצליחה להוליך שולל את הקשת הרחבה של אנטי דתיים שמאלנים בקרבנו — והיא הקמת מדינה חילונית, דמוקרטית, דו לאומית, בפלשתינא (א"י). אין ספק שהאידיאולוגיות של השמאל בארצנו עולות בקנה אחד עם הצעה זו, ורק חישובים פוליטיים פרגמטיים מונעים ממנו להזדהות בגלוי עם אש"ף וגרורוו. ומכיוון שכך — פועל שמאל זה בדרכים שהיו נקוטות אצל הייבסקציים למיניהם — הסוואת המטרה האמיתית במחלצות שקריות, לקוטות מתוך מילונים של חופש, קדמה ואחוות. רק כך אפשר להבין את היד האחת העומדת מאחורי האופוסיציה הטוטלית המשולבת בתחומי הרחבת חילול שבת, מפגשים עם ערבים, עקירת יהדות בחינוך ופריצת גדרי צניעות.

והנה השתבש משהוא בתכנית שפעלה "ללא רע", החרון וההלם שתקפו גם חוגים חילוניים בעקבות חילול בתי הכנסת, הולידו אצל הממסד השלטוני פחד — מוצדק במאה אחוזים — מביזות שניה העומדת בשער, והם קראו — שומו שמים! — להדברות ולהתחשבות הדדית איש ברעהו, ולא בושו להזכיר כי גם רגשותיהם של הדתיים בארץ ראויים להתחשבות. שסאי השמאל, אשר ראו כיצד מזימתם עשויה להכשל, לא בחלו בנקיטת שיטות חומייניסטיות קיצוניות, אנטי הומניות, ודחו על הסף כל נסיון של הדברות. זאת — באמצעות שופרותיהם הנאמנים — העיתונות האנטישמית בארץ והרדיו הממלכתי (אשר אספה עלובה של שמאלנים במרכז ירושלים הפכה בפיו ל"עצרת נגד האלימות החרדית").

ואמנם הולך ומתעודד הרושם שגם הפעם יעשה השמאל את מלאכתו של אש"ף — תהיה כאן אולי מדינה דו־לאומית, אבל לא של ערבים ויהודים, אלא של יהודים מצד אחד — ותערובת רקוחה מישראלים — כנענים — מתבוללים — "מגוירים" — מצד שני. ומכיוון שכך — חייב ה"פלג" היהודי לדעת מי שייך לו ומי לא. זו הסיבה שהצעת משרד הפנים לציין גירות בתעודת זהות לא נפסלה על הסף בקרב חוגים דתיים רחבים. בדיוק כשם שמצוין בתעודת הזהות הישראלית סעיף ה"לאום" — כמה גוענו! — כך רצוי, סוברים רבים, שיצויין בה מי יהודי ומי אולי לא כל כך. צדקני הצביעות הנאורה אינם יכולים לטעון כי יש כאן אפליה לטובה של הזרם האורתודוכסי — משום שהרישום, על פי ההצעה, יחול על כל הגיורים. אין זאת שערוריה, כלשונם. שערוריה היא העובדה שכל רכישה של כוכב כדורסל מעבר לים, המחזיק בתעודת גיור מזויפת, שלעיתים נשלחה אליו בדואר. שערוריה היא הנסיון להצר את זכותו של יהודי בארץ לדעת אם אדם הנוסף למשפחתו הוא יהודי או לא. מכיוון שבגלל חולשה פוליטית לא השיגו הדתיים גיור כהלכה — מסתבר כי נרשמים גם גיורים שאינם כהלכה, או גויים שלא גוירו כלל, וחופש המצפון פרושו גם החופש לגלות שקר וזיוף בגיור.

צור הדולצ'ין, הקומיסרים לעניני העם היהודי, יודעים יפה מאד מנסיונם, כי להתקבל כחברים לקיבוץ עין גדי, או כמנויים ל"מועדון חברים" בהילטון — קשה יותר מאשר להכנס לעם ישראל. גם שם, כדי להגיע לרפת ולבריכה נדרש המועמד לעמוד בסדרת מבחנים ובדיקות ואף להמציא שמות ממליצים על אישיותו. היהודי בארץ — עפ"י הצעת הרישום — מסתפק במידע מינימלי אשר עשוי לאפשר לו לבדוק מי הוא הרב המגייר.

מקהלת המתנגדים — כך נראה — חנקה את ההצעה באיבה, מה גם שאולי מבחינה הלכתית דוקא יש בה טעם לפסול, בהיותה מזכירה לגר את מוצאו — דבר שפוסקי הלכה בלבד יכריעו בו. אבל עצם הדיון בנושא העלה מחדש את ההדרדרות בענין רישום לא יהודים כיהודים, ואם לא יתנו הרשויות המתאימות את דעתן על הענין, יגדל הלחץ לרישום בקהילות נפרדות — דבר שיביא את הקץ לאחדות הרופפת בעם; תיווצר, חלילה, מדינה דו־לאומית, אשר בלי כל קושי וקל לנחש מי ישמש בה יסוד להמשך קיומו של היהודי — ומי חלילה ישבע באחדות המזרח תיכונית שמסביבנו.

חוגים מדיניים

דוד אבן

השמאלנים במערך מדברים נגד שמיר ומתכוונים לשמעון

כך הסבירו יועצי ראש הממשלה את "נאום ההגנה" שנשא פרס בכנסת בעקבות ההצעות לאי אמון ★ "אינני רוצה להאשים אף אחד מהדרג הפוליטי", אמר פרס, בעוד עיני העתונאים מופנות לעבר שמיר. "לי כדרג מדיני אין שום דבר להסתיר ואני מוכן להחקר בפני כל ועדה משפטית" ★ שמיר: "כל הענין נודע לי רק לפני כמה חודשים" ★ הליכוד והמערך מתכוננים לאפשרות שהבחירות יוקדמו

"סקירת העתונות" שמסר ראש הממשלה, שמעון פרס, למליאת הכנסת ביום שני, בתשובה להצעות לאי אמון בממשלה, נראתה תמוהה לרבים מהשרים וחברי הכנסת. האם באמת חושב ראש הממשלה שסדר המאורעות והתאריכים הקשורים בפרשת השב"כ אינו ידוע למישהו? האם רק לו יש תיק עתונות מסודר?

אך יותר מזה. פרס חזר ואמר מספר פעמים, כי הוא שמע על כל הענין רק לאחרונה, לא היה מעורב כלל בפרשת אוטובוס 300 בעת שאירעה, אין לו מה להסתיר וכי הוא מוכן להחקר בפני כל ועדה שיוחלט עליה.

"ארוע האוטובוס היה ב־12 באפריל 1984 ...התמניתי ראש ממשלה בספטמבר 1984... פגישה ראשונה שלי עם ראובן חזק (סגן ראש השב"כ לשעבר — ד.א.) היתה ב־29 באוקטובר 1985... לא התבקשה התערבותי בכל הנושא הזה... לא היה לי מושג על מה שקרה, מבחינה משפטית, כי גם אני קראתי עתונים כמו כולם... לא היה לי מושג שיש האשמות לכאורה על עדויות שקר... לי כדרג מדיני אין שום דבר להסתיר. פעלתי בתום לב, באחריות, לפי החוק, לפי התפקיד, ואם יוחלט על ועדת חקירה משפטית, אלך לועדה, או לכל חקירה אחרת... אינני מאשים אף אחד מהדרג הפוליטי. זאת לא חובתי. אני רק אומר שאת ההאשמות יש לברר באופן שיוסר ספק, ובמה שנוגע לי, אין לי ספק שאין לי כל רצון לטשטש משהו ואינני רוצה ללכת עם זנב של סימני שאלה".

מדוע ראה שמעון פרס צורך להגן על עצמו בדבקות כה גדולה, בשעה שכל ההאשמות מוטחות מצד השמאלנים במפלגתו דוקא כלפי ממלא מקומו, שר החוץ, יצחק שמיר?

ובכן — שתי תשובות בדבר. משקיפים מדיניים אומרים, כי הדרך הטובה ביותר להחלץ מהמצב המסובך שנוצר, כאשר מצד אחד הקמת ועדת חקירה עלולה להוביל לבחירות חדשות, ומצד שני המערך איננו יש לו ראותן, היא לנקוט בשיטה של "שב ואל תעשה". כל מה שראש הממשלה יכול היה, איפוא, לומר לכנסת, הוא "סיפור המעשה" בצירוף ההדגשה, שאינו קשור כלל לפרשה.

● מי ניצב בראש ה"מקהלה"?

אך ליועצי ראש הממשלה יש סיבה טובה נוספת לדרך זו של הצגת הענין. הם חוששים, כי תוך כדי הטחת ההאשמות נגד יצחק שמיר, והדרישה להקים ועדת חקירה, החליטו גורמים שמאלנים לנצל את ההזדמנות כדי לפעול נגד פרס. הם מסתמכים על כמה התבטאויות של גורמים אלו וכן על העובדה, שבעוד ובתחילה היו השר משה שחל וכמה משפטנים בראש דורשי ועדת החקירה, הרי אחר כך שונה ה"טון" ומפלגות "שינוי", "ר"צ" ו"מפ"ם". יחד עם השמאלנים במערך. ניצבו בראש "מקהלת" דורשי החקירה.

"הם מדברים נגד יצחק ומתכוונים לשמעון" — אמר אחד מיועצי ראש הממשלה בחיוך. "אנחנו לא נעשה להם את העבודה קלה יותר".

ה"טון" הזה הוגנב גם לדברי ראש הממשלה, כאשר נשאל על דעתו בענין האפשרות להקדמת הבחירות. בעוד ח"כ מיכה רייסר, יו"ר מחלקת הארגון של הליכוד, הודיע שמפלגתו מוכנה להתחיל במערכת הבחירות "תוך ימים". לא נשמע שמעון פרס מלהב במיוחד לפיזור. הוא הזכיר, כי לדעתו צריך לקיים את הרוטציה בעוד 3 חודשים ולהעביר את ראשות הממשלה לליכוד בצורה מסודרת.

ראש הממשלה יודע היטב, כי מערכת בחירות עלולה לגרום לדרישה מחודשת במפלגתו לבחירת המועמד לראשות הממשלה. "פצעים" ישנים עלולים להיפתח ואז המראה "המנוהג" של מפלגת העבודה, לצורכי הפירוד ב"חזרות" עלול להתאזן. מריבות שנשכחו עשויות להתלקח וכרגע, בלי שום ספק, המצב הנוכחי עדיף לשמעון פרס על פני מאבק חדש עם יצחק רבין, מרדכי גור, ואולי מועמדים נוספים, על ראשות מפלגת העבודה.

הנה כי כן, עכשיו אפשר להבין מדוע חוששים יועצי פרס, שהשמאלנים מתכוונים לראש הממשלה ולא למלא מקומו. הם גם מזכירים את דבריה של ח"כ ח. גרוסמן (מפ"ם) השבוע בכנסת: "אין לי הסבר לכך ומדוע נתן ראש הממשלה יד למהלך אומלל זה, שהוא ביסודו לא מוסרי וגם לא חכם". ועוד דברים שהשמיעה כלפי פרס. או את דברי ח"כ מרדכי וירשובסקי (שינוי): "חומת המגן שהעמידה (ראש הממשלה) יפה מאד... אך היא הדירה", וח"כ ש. אלוני (ר"צ): "הקבינט עם יועצים משפטיים... אחד חבריו של ראש הממשלה... ההליכו ששלטון החוק במדינת ישראל הוא גמיש".

● שמיר: המשמיצים יתביישו

האם באמת יוקדמו הבחירות? קשה לצפות לכך בצורה רצינית כרגע. אך כולנו יודעים שכדורי שלג קטנים רק בתחילת הדרך. אף אחד לא יכול לדעת מה יקרה. אחרי שבליכוד הודיעו שהם מוכנים לבחירות "תוך ימים". וכבר מצפים הדתיים ארצה בבהילות את מזכ"ל מפלגת העבודה, עוזי ברעם. הנמצא במכסיקו. מה שצריך לקחת בחשבון, ששמעון פרס יעשה הרבה כדי למנוע בחירות עכשיו ו"פיצוץ" הרוטציה, דבר שבו הוא יואשם כאחראי לו.

סביר להניח, שעד לפרסום החלטה מלאה ומפורטת יותר של בג"צ לא יקרה כלום. אחרי ההחלטה. או אחרי הרוטציה — כל האופציות פתוחות.

ד / מדרגות האדם

הסבא מנובהרדוק

לא נוכל להבין את המושג "נובהרדוק" מבלי לשמוע מעט על הצדיק הנפלא — אשר ייסד בה את הישיבה הגדולה ונעשה לאביהם ורבם של מאות ואולי אלפי תלמידים תוך תקופה קצרה הלא הוא הגאון הצדיק רבי יוסף יוזל הורביץ אשר כונה במשך הימים בשם הנלבב "הסבא".

ראש הישיבה רבי יוזל היה בנו של רב העיירה קרטובינקן, רבי משה. עוד מילדותו נכרו בו תכונות של עמקות, אמונה תמימה ויראת שמים זכה, אך נוסף על אלה ניכר בו אומץ לב מיוחד וקיצוניות בהתרחקות מכל עניני העולם הזה.

הוא חונך וגודל ככל בני התקופה ההיא לתורה וליראה, וכבר בצעירותו שימש כר"מ בישיבה, שהיתה בבית המדרש שבעיירת מגוריו.

בגיל שמונה עשרה נשא אשה, אשר התיתמה מאביה, מיד אחר אירוסיה. כך שבמקום להיות סמוך על שלחן חותנו וללמוד תורה, כמקובל באותם ימים, נאלץ אותו בחור שואיו לשאת על כתפיו הצעירות את כלכלת ביתו ובית חותנתו שהיה מרובה בנפשות צעירות. האברך הצעיר נכנס בלית ברירה מיד לעובי הקורה ונשא את פרנסת האלמנה והיתומים על שכמו.

רבי יוסף יוזל פנה לעולם המסחר, הוא יצא תדיר לערים הגדולות לקנות סחורה ולנהל מקח וממכר ולעיתים תכופות גם הגיע לעיר המסחר "ממל". והנה באחד מביקוריו בעיר זו פגש ביהודי נכבד שרבים גם הכירוהו כבר אז, כגאון גדול בתורה, בשם רבי ישראל סלנטר אשר ברבות הימים נודע כאב ויוצר שיטת המוסר. עיניו הטהורות של רבי ישראל צדו מיד את האברך רבי יוסף יוזל. "הוא מצא חן בעיני", אחרי שהזמינו לשיחה אישית בענינים העומדים ברומו של עולם, גם בקשו להשתתף בשיחותיו ודרשותיו שהוא מרצה לחבורת אברכים. מעתה גם נמשך רבי יוסף יוזל אל רבי ישראל כאש לנעורת, ומאז היה האברך רבי יוסף יוזל משתדל להמצא בממל יותר ויותר לא לשם מסחר. אלא בעיקר לשמוע את שיחותיו של רבי ישראל.

בשלש עשרה שיחות של מייסד המוסר השתתף רבי יוסף יוזל ובפעם השלש עשרה חש כי חל מפנה בחייו, ומתוך דווחו קיצוני ואמיץ לב החליט לבצע את מחשבות לבבו מאז: לעזוב חיי שעה לחלוטין ולהתמסר אך ורק לחיי עולם. הוא הודיע למשפחתו כי החליט למשוך את ידיו מעסקיו ולעבור לדור ב"ממל", כדי ללמוד אצל הגאון והצדיק רבי ישראל סלנטר.

מופלא היה הדבר, אך בבת אחת ביצע רבי יוסף יוזל את השנוי. כפי אשר הוא בעצמו נסח את הדברים בשנים הבאות בספר "מדרגות האדם":

"במציאות יכול האדם להחליף עצמו ברגע אחד, ולא שהיכולת הזו היא דבר מעלה באדם... אלא דבר מוכרח הוא לכל אדם, אם לא יתחלף ברגע אחד לא יתחלף לעולם! — כי מפני מה לא יתחלף הרגע? מפני שאינו יכול לעזוב דרכו, גם ברגע השני יטען כך, וכן ברגע השלישי, ועד מתי יזכה? עד אשר יתפנה מה־טרדות המפריעים לו? זה ודאי שלא יתפנה!..."

רבי יוסף יוזל החליט לעשות את השנוי מיד, והוא עשהו, עם כל הכאב שבדבר, ועם כל הקושי שלו ושל בני ביתו — קיים את מאמר הגמרא "אין התורה מתקיימת אלא במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ובני ביתו כעורב". ואכן היונה נעשתה לעורב, הוא עזב הכל ויצא לעיר "ממל" למסור את גופו ונפשו ללימוד תורה ומוסר.

אך בינתיים ניסו מן השמים את הצדיק ושבר גדול עבר עליו, זוגתו הצעירה נפטרה פתאום. רבי יוסף יוזל שוב לא היה יכול לטפל בעצמו בילדיו הקטנים, בפרט לא בתינוק הרך בן ששה החודשים שנולד ימים אחדים לפני פטירת אשתו — האמה הצעירה, כל תכניותיו בעבודת ה' כמעט נגוזו, אך קרובי משפחה שידעו כי לא יסוג מהחלטתו, נטלו את הילדים וגדלו אותם בבתיהם — כדי שאביהם הגדול, שעוד בילדותו העידוהו גדולי הדור למנהיג בישראל, יוכל להוסיף ולעלות בדרך העולה בית א־ל.

רבי יוסף יוזל חש מאז שאיפה אחת ויחידית: לעלות. לטפס להרקיע שחקים. מרבו רבי ישראל סלנטר קבל וגם הרגיש זאת בעצמו, שבשעה שאדם נמצא בין אנשים קשה לו להתרכז מאד בעבודת ה', ולכן החליט לעזוב את הכל ולגור לבדו...

ויהבא לטהר מסייעין אותו: בכפר קטן סמוך לממל מצא לו האברך מקום מתאים ובו קבע לו דירה קטנה. תוך ימים אחדים גם נמצא מי ששמח לעזור לו לבצע את מחשבתו ולהגיש לו בבדידותו מעט אוכל ומשקה מדי יום. ושם בהיותו בודד עם נפשו ועם ספריו, כאשר גם הדאגה לקיום גשמי לא הוטלה עליו, הצליח בתכניתו. בתוך חדרו הקטן עלה בידו להתנתק עולם ומלואו עלה

מנחם גץ

איש אלוקים

שורת חייו של מרן הגאון מהורנוסטייפל זיע"א

פרקים נבחרים מתוך ספר

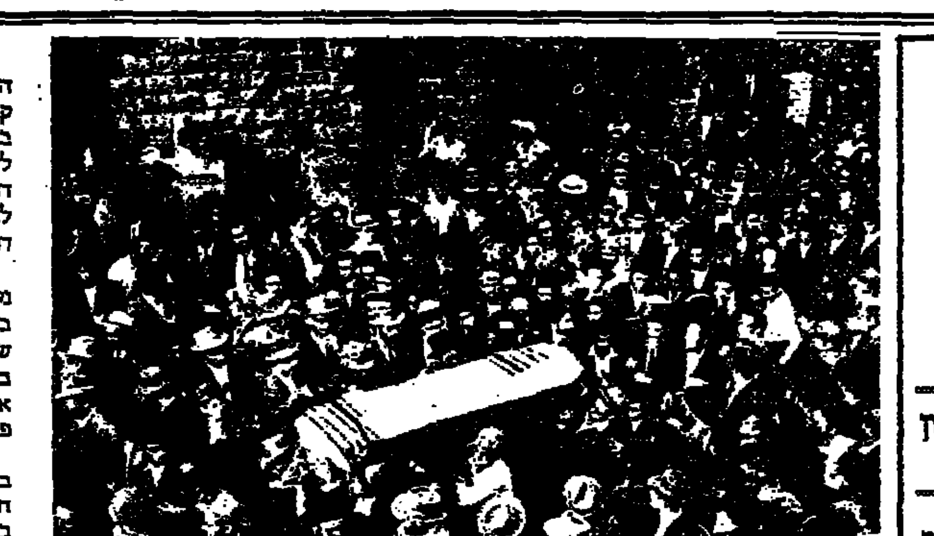

המוני יהודי ירושלים מלווים את ארונו של הסבא מנובהרדוק עם העלאת עצמותיו לארץ ישראל משמאל ליד הארון נראה מרן מהורנוסטייפל זיע"א (מסומן בחץ)

תתעלה, וברוב המעט־לעת עסק בתורה, בספרי מוסר ועבודת ה'.

אך הנסיונות לא עזבוהו גם שם. מבקשים הם הצדיקים לישב בשלוה, אך מן השמים אין מניחים להם.

— כעבור תקופה של יותר משנה, נאלץ לעזוב את חדרו ומקומו בגלל עלילה והלשנה של קבוצת משכילים. הללו לא יכלו לשאת התגברות של קדושה בעולם, אף מיהודי הסגור בחדרו. פרישותו המופלגת של הצדיק היתה לצנינים בעיניהם, ואכן משטרת הכפר שבאה להרוס את הגדר שהקיף את ביתו הקטן איימה עליו בעונשים חמורים אם ימשיך לדור כאן, וחייבו אותו לשוב לחברת בני אדם.

כמובן שרבי יוזל נאלץ לקבל את הפסק — פיקוח נפש דוחה, הוא אכן יצא ממקום בדידותו, אבל שאיפתו לחזור ולהתבודד בהזדמנות הראשונה היתה גדולה מן הראשונה.

באותם ימים נשא רבי יוסף יוזל אשה שניה, ממשפחה פשוטה ובלתי מוכרת אשר הסכימה לכל התנאים הקשים שיעמדו בפניה באשתו של צדיק ופרוש, מתבודד ומתרחק מכל הבלי העולם. הרבנית היה, האשה החדשה, ידעה היטב מה קשה תהיה דרכה בחיים, אולם הכל הכל נראה לה כדאי ובלבד לזכות בבעל צדיק, תלמיד חכם מופלג שיראתו המופלאה קודמת לחכמתו. הוריה, אנשים יראים לדבר ה' אוהבי תורה הסכימו אף הם לדרכה של בתם, והבטיחו לפרנס תמיד את חתנם האברך הצדיק, כדי שלא יופרע בדרכיו בעבודת ה'.

בתקופה זו נהג רבי יוזל להסתגר בבית־בדידות — שבנה לו חותנו — במשך כל ימות השבוע. ורק לשבת קודש שב הביתה. יום שכלו קודש היה לו השבת, יום שבו לא שח שיחה בטלה כלל, אלא עסק בתורה ובמוסר, ובני ביתו התבשמו מנוכחותו בלבד.

מדי פעם היה רבי יוסף יוזל גם נוסע אל גדולי התורה ושוהה במחיצתם לבירור ענינים העומדים ברומו של עולם ולליבון שאלות בתורה במוסר ובהנהגות עבודת ה'.

— כך נהג תקופה ארוכה, עד שפעם כשנסע לביקור אצל אחד מצדיקי הדור פגש ברכבת סוחר יערות בשם רבי גרשון צירינסקי ורבי יוזל שלמרות התבודדותו היה נעים שיחה מאד, [אם החליט לשוחח] קשר עמו קשר שיחה.

היהודי שהיה עסקן גדול ועשיר מופלג התקסם מאישיותו הנפלאה של רבי יוזל ועד מהרה הביע את נכונותו לבנות לו בית לבדידות באחד מיערותיו ואף לפרנסו ולהביא לו את מזונו בזמן הבדידות. הוא הבטיח וגם קיים, רבי יוזל נכנס לבית הבדידות וכמעט לא יצא ממנו, רק לתפילות הימים הנוראים אותן התפלל בבית הכנסת בעיירה הסמוכה ליער.

בבית בדידותו זה לא הפריע את רוחו ולא בלבל את דעתו שום דבר מעניני העולם, שום ענין גשמי לא היה קיים במחיצתו, וכל כלו נעשה קדש לעליה במדרגות התורה, מבלי להעיף מבט החוצה אל עולם החומר, צרכי הגוף המועטים, כאמור, סופקו לו על ידי רבי גרשון, כמוסכם, ורבי יוזל עלה מעלה מעלה כך נהג במשך תקופה של כעשר שנים.

מפעם לפעם אף זכה בית בדידות זה לביקור של אחד מגדולי הדור, שבא לשוחח עמו בדברי תורה ויראה והתיעצות. אף ה"חפץ חיים" בא פעם לבקר את רבי יוסף יוזל בבדידותו, שכן גדולי הדור העריצו את גדלות תורתו, את הדבקותו המופלאה ואת יראת ה' שבו, ובעיקר את דעתו הנחושה והאיתנה שאינה ניתנת לפשרות.

גדולי תורה רבים שידעו את ערכו צפו בכליון עינים, מתי יצא צדיק מבדידותו זה וירביץ תורה ברבים? מתי יפתח את דלתות ביתו ויפיץ מאור עבודתו הקדושה לתלמידים? רוב גדולי הדור סברו אז כי לא עת להסתגר, הימים ימי שלטון ההשכלה ההורסת כל חלקה טובה. החושך מכסה ארץ וערפל לאומים, רבים וטובים מבני הנוער היהודי נתפשים ברשת החינוך הכפרני ונתקים מתורה ויהדות, רח"ל. האם עתה עת להחריש בעת כזאת ולהמתין שרוחה והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר?.

ויכוחים עזים התקיימו בין רבי יוזל ובין גדולי תורה, עד שלבסוף הצליח הגאון הצדיק רבי שמחה זיסל מקלם, אף הוא מגדולי הדור בתורה ובמוסר שנעשה אחר כך לידידו של רבי יוזל, לשכנע אותו לצאת ולרדת אל העם.

וכך היה אומר רבנו לאחר שנים:

"גם אלה שהתנגדו לדרכי פרושתו של מורי הסבא ידעו כי כל מטרתו היא אחת: עבודת ה', ומשום כך היום כמעט שלא נשאר ממשיך לשיטת נובהרדוק שכן קשה עד מאד היא האמת".

וכיון שירד רבי יוסף יוזל מן ההר אל העם, הוא נרתם מיד לפעולות נמרצות בהפצת תורה ויראת ה'. בעיר קובנה היתה קרן מיוחדת של הנדיב הידוע חיים להמן, שמטרתה היתה ליסד כוללים לאברכים עמלי תורה ברחבי רוסיה, בראש הקרן עמד הגאון הצדיק מגדולי המוסר רבי יצחק בלזר מפטרבורג, ורבי יוזל העמיד את עצמו לשרות המפעל הקדוש.

ואכן, באישיותו המופלאה, גדלותו העצומה, נחישות דעתו, ובחן הטבעי שהוענק לו מן השמים, הצליח למשוך אברכים רבים לעבודת ה', מהם תלמידי חכמים מופלגים. בעיירות שונות פותח כוללים לאברכים וישיבות לצעירים, ובתקופה קצרה הצליח להשריש בלבם תשוקה עזה ללמוד וללמד, לגדל ולגדל את הדור, והחדיר בהם שאיפה להרבצת תורה בישראל.

מבית לבית בכל עיר ועיירה, עבר רבי יוסף יוזל לחפש תלמידים ונשמות לתורה, וכשהיתה מתקבצת לו קבוצת נערים, יסד מהם ישיבה קטנה.

בדרך כלל היה נקבע מקום הישיבה בבית המדרש של העיירה והתלמידים לנו בבתי הוריהם. אך לאחר שהקים רשת מסועפת של ישיבות מעין אלה, החליט רבי יוזל על פתיחת ישיבה גדולה מרכזית, אשר אליה יעברו בוגרי כל הישיבות הקטנות, עם תכנית מחושבת כי ישיבה גדולה זו, תהווה המרכז לכל תנועת הישיבות והכוללים שוקקים, ואמנם כיון שהוקמה הישיבה על תילה היא משכה, תוך פרק זמן קצר, תלמידים מכל רחבי רוסיה ומכל חוגי היהדות החרדית.

הבחורים שהגיעו לישיבה המרכזית היו כבר ברובם בשלים ללימוד עצמי, ותלמודם בר"מ ומגיד שיעורים היתה מועטת, אבל רבי יוזל חלק גם בחורים אלה לקבוצות קבוצות, ובראשות כל קבוצה העמיד אחד מן הבחורים המבוגרים, שהצטיין בחכמתו ויראתו, שישמש ראש החבורה. כך או כך ובדרך זו למדה החבורה תמיד יחדיו. ביחוד חזרו על השיעור אשר שמעו מראש החבורה, שאלו ועט, הקשו ותירצו, בנו סברות והפריכום וכל סכין היתה מתחדדת בתוך חברותה.

כשם שהתקין רבי יוזל חבורות בלימוד גפ"ת כן גם התקין חבורות בלימוד מוסר ובראש כל חבורה, בחור שהיטיב ללמוד מוסר וגם לקיימו — ושיטה זו היתה חידושה של נובהרדוק.

ספרי המוסר היסודיים בהם הגו בנובהרדוק היו "חובות הלבבות" של רבנו בחיי אבן־פקודה תלמיד הרשב"א, והספר המופלא "בחינת עולם" לרבי ידעיה הפניני — ספר שהוא חרוז כלו במליצות נפלאות המוכיחות את אפסיות העולם הזה וערך החיים הנצחיים, ומעורר את הלב לשאוף להזדכך ולהתקדש כדי לעבור את הגשר הצר של העולם הזה, ולהגיע לחוף מבטחים של העולם הבא — דרך אשר "נובהרדוק" מצאה בה את מאווייה...

בחורי חבורות המוסר שננו את דברי הספרים, דנו בהם ואף התווכחו זה עם זה בקשר לדרכי ההנהגות היוצאים מהם, ומנהג קבוע היה לתלמידי נובהרדוק לרשום את מעשיהם יום יום בפנקס, כדי להרבות בחשבון נפש, ובעת התקבצות החבורה ללימוד מוסר הגלו כל אחד את בעיותיהם אשר עברו עליהם, הם דנו בהם בהתלהבות וקבעו אם אכן נהג בעל המעשה כדין אם לאו, והסיקו מסקנות כיצד לנהוג בעתיד על־פי התורה בבעיות דומות.

בימים אלה היה בית המוסר דומה לבורסה (שוק) ובשם זה גם נקראו אסיפות אלה בין בני הישיבה, קבוצות קבוצות היו מתווכחות בקולי קולות ב"בורסה", מתווכחים ודנים בעל־פה על פרקים שלמים מספר "חובות הלבבות", שכן הלימוד בספר זה היה חלק בלתי נפרד מחיי הישיבה, עד שאף האשה שנהגה לכבס בהתנדבות את בגדי הבחורים והיתה באה לקחת ולהחזיר את הכביסה, ידעה פרקים נבחרים מספר חובות הלבבות בעל־פה...

כך ובדרך זו חינך "הסבא מנובהרדוק" — כפי שכבר כינוהו בעולם היהודי אז — את תלמידיו, עבודה מלאה עשה בחינוכם, חשבון הנפש מושלם, דרישה עצמית עד קצה גבול היכולת, כך בלימוד התורה, וכן בעבודת ה', כך בין אדם למקום וכן במידות והתנהגות בין אדם לחברו.

לעומת זאת — החיצוניות היתה בנובהרדוק בתחתית הסולם. תלמידיה לא נתנו לב למראה החיצוני כלל, הם בזו לכל עניני העוה"ז ולהתנהגות שעניינה מציאת חן בעיני הרחוב. "קידוש ה'" — אמרו הנובהרדקאים זהו רק עבודת האדם והתגברותו על יצר הרע. הפנימיות עיקר והחיצוניות טפל, הגוף הוא הלבוש לנשמה אשר בעזרתו מקיימים את התורה והמצוות, אולם בשום אופן אינו עיקר, ולכן אין לשים לב לדרישות הגוף יותר מן ההכרח.

נאה דרשו ונאה קיימו: פת במלח תאכל, מים במשורה תשתה, על הארץ תישן — ובתורה אתה עמל — אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם... כך ממש, פת במלח, מים במשורה — ועמלים בכל לב בתורה, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה.

★

כאלה היו הנובהרדקאים, ולקבוצת בחורים זריזים ומשונים מעין אלה, מתלווה עתה יתום צעיר בן אחד עשר אשר נענה לשם יעקב ישראל, יחד הם מתרחקים מעולם של ילדות, מאמא אוהבת, מאותם יקרים... הם הולכים לישיבה — לישיבה השונה והנפלאה.

יעקב ישראל משתלב יפה בישיבה הקטנה אשר בעיר נובהרדוק, עד מהרה הוא מתרגל לסגנון החיים: והגית בו יומם ולילה, הוא מתחיל לצעוד בפרוזדור לעולם האמיתי — ויותר על כך, נפשו של הסבא נקשרת בנפשו של הנער.

"לאזט אים צו רוהר" — "הניחוהו לנפשו, נער זה עוד יהיה מגדולי ישראל ומנהיגיו" — כך ענה הסבא למשגיח הרוחני בישיבה, אשר התאונן פעם על הנער שאינו מקדיש מספיק זמן ללימוד המוסר, ואף הגאון הצדיק רבי אלתר שמואלביץ (אביו של הגר"ח שמואלביץ ראש ישיבת מיר) ששימש אז כר"מ בישיבה לצדו של הסבא הגן על הנער: "מובטחני בנער זה שיורה הוראה בישראל"...

אחרי שנים רבות בחודש סיון שנת תשכ"ג כאשר המטוס שהעלה את עצמותיו של הסבא מרוסיה לארץ ישראל הגיע לשדה התעופה בלוד באיחור ביום השישי סמוך לכניסת השבת, שלח מרן זיע"א את מאות הממתינים ברחובה, לביתם, כדי שלא יבטלו עונג שבת, ואילו הוא מתעודד להשאר בשדה התעופה לבדו כדי לשמור על הארון במשך כל יום השבת, והוא מתבטא:

"לי אין ברירה אחרת כי הרי ממנו ממנו מעוזי ורבי קדוש זה למדתי תורה ויראה"...

לימים, יעקב ישראל הקטן גדל היה, אך בחורי הישיבה הכירו את גדלותו והעריצו את "הסטייפלר" — כפי שכנו אותו בחבה — כבר בימים ההם.

הבחורים שובו להביאו מבית אמו אל היכל הישיבה, לא ביטלו את ההישג, בהתרגשויות רבות מגע להתפאר כי הם זה שהעלו בחבתם את דג הלידתו, הם שובו להביא את מי שעתיד להיות גדול הדור בדור האחרון לישיבתם, את מי שעתיד להיות "איש האלקים" — לבין הנובהרדקאים.

פעמיים בלבד בכל מחצית השנה היה הנער חוזר לביתו בהורנוסטייפל כדי שלא להכביד בהוצאות למחיתו על אמו העניה. ואילו לחגיגת הבר־מצוה שערכו לו חבריו בישיבה ביום ט' תמוז שנת תרע"ב, הגיעה אמו לנובהרדוק כדי לברך את בנה שהתמסר כלו לתורה ועבודת ה' בברכת מזל טוב חמה.

כל הזכויות שמורות למחבר.

גאולת עולם

(המשך מעמוד ו')

לא אוסיף לדרוש עוד". היתה זו כפה"ין שנגה היוצאת מפי ביקש לשים לב לדיבוריו כי "זו הדרשה האחרונה ששמעתם מפי השליט, כעבור ימים אחדים נפל למשכב, חלה אנושות, ונטרפה לו שעתו מלעלות לארץ חמדה. ביום כ"ה כסליו תרמ"ד השלים את נפשו הגדול לאלקים. צדקה עשו בני משפחתו אחריו בשעתם, כיומתם לזכות הרבים בחיבוריו הקדושים, שהאירו עיני חכמים בהלכה למעשה, ועיני צורבים ובעלי תריסין בסוגיות. צדקה עשה אתנו הגרשי"ב סופר לארי"ש שהציל מתהום הנשיה והגיש לנו את ספר הדרשות, ספר רב מדות (380 עמ' גדולים כפולים טורים) שיש בו כדי לפרנס רוח כל שחורי תושי"ה בדברי אגדה המושכין את הלב ומפשטים מתוכו כל עקומומית. יישר חילו.

א. ספרן

הגרלות
והפתעות
היכן
בבזאר הגדול
פרטים במודעה בעמ' לוח

פאות אלגנט
מודיע על
פתיחת קורס
מזורז ל־3 חדשים
לפאנות ותספורות
מיוחדות
הסלון פתוח
ללקוחות הנכבדות
בין השעות 8-5 כל יום
ולפי הזמנה בטלפון 867686
רמות ג' 1317/3

הכל לגן
ירושלים, מאה שערים 7
משחק זכרון תנכי
משחק דידקטי
מרהיב ביופיו
מעולה באיכותו
עשוי מפלסטיק
קשיח
במחיר מבצע!

מכירה שאסור להחמיצה
בגדי תינוקות
יחודיים
עבודה עצמית אקסקלוסיבית
באו לראות ולקנות
המכירה במוצש"ק כ"ח בסיון בבתי' דברי יחזקאל 3, בית וגן, ירושלים, דירה 1
בין השעות 9-11.30
ובימי השבוע בתאום
טלפוני 02-422431

המודיע הצעיר

אנו פוגשים

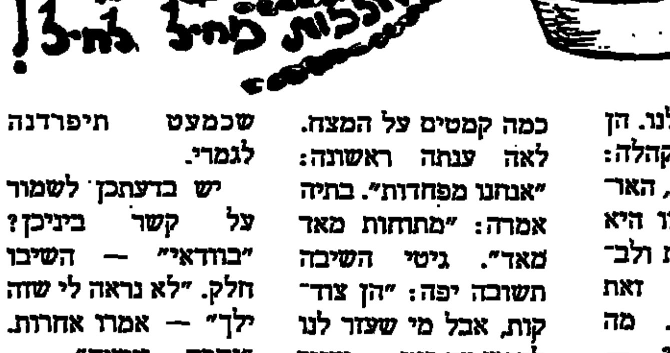

מראיינת שולמית

פגשנו אותן בעיצומן של החזרות למסיבת הגמר. קבוצת בנות, מסיימות כיתה ח', בירושלים. לא אמרנו להן שהדברים מיועדים לפרסום בעיתון — ולכן הן שוחחו בחופשיות וללא מעצורים. משום כך, נחליף רק את שמר־תיהן בשמות בדויים, כדי שלא לגרום להן לחשיפה בלתי־מתוכננת.

— האם אתן עסו־קות לגמרי בחזרות, או שאתן זוכרות את הסיום הקרב ובא? — שאלנו.

הן אפילו התפלאו על השאלה — זוכרות, ועוד איך: הן השיבו. אדרבא, העובדה שסדר־היום שונה לגמרי מן הרגיל — גורמת לנו להרהר מדי יום בזה שאנו בעצם בימים האחרונים בבית הספר. גם האוירה בשעת החז־רות היא אוירה אחרת מאד מזו שאנו רגילות אליה — וגם היא תורמת לתחושת הסיום.

— הפרידה קשה לכן? התשובה היתה כמעט אחידה: מאד מאד. מדוע? — שאלתי. הן התקשו בניסוח הדברים. "אנו קשו־רות מאד לבית הספר" — השיבה חני. רבקי נכנסה לדבריה: "זה לא רק זה. תחשבי על זה שנכנסנו לכאן באמת בקטנות קטנות צמודות לסינורה של אמא, ואנו יוצאות מכאן נערות — במלוא מובן המילה. קשה להפרד ממקום שבו קנינו לעצמנו כל כך הרבה, ונהפכנו לבני אדם". דינה מוסיפה אחרי הרהור: "ואל תחשבי שזו מעין התרפקות של הימים האחרונים בלבד. באמת קשה לנו להפרד מכאן".

התפלאתי. וכי לא היו בבית־הספר דברים שלא אהבתן? אסתר אומרת בהחלטיות: "היו, בוודאי שהיו, אבל זה לגמרי לא קשור". דבורי מוסיפה על דבריה: "גם בבית ישנם דברים נעי־מים יותר ונעימים פחות. נו, אז לכן מישהי לא אוהבת את ביתה? בית ספר הוא הבית השני שלנו. אנו מבלות בו כמחצית מן הזמן שאנו ערות בו".

הדי השירה בקעו מכל עבר. בנות מסיי־מות ערכו חזרות־עצמיות למחול. האח־רות הכינו תלבושות למסכת. התענינו במסיבת־הגמר, ושמענו שהיא תערך במתכונת רחבה באולם הופעות. "זו נראית לכן צורה מתאימה לסיום בית הספר?" — שאלנו. הן השיבו כמעט במקהלה: "יש לזה חסרונות, האו־וירה במסיבה כזו היא לא מספיק אישית ולב־בית, אך בכל זאת העדפנו אותה". מה משמע העדפנו? — "התייעצו גם איתנו וגם עם אמהותינו בקשר למסיבה". חיוך של הפתעה הופיע על פני. "בכלל", — הן הוסיפו כשהבחינו בו, "בית הספר שלנו הוא דמו־קרטי מאד. מתחשבים בנו בכל ענין, שומעים גם את דעתנו, מסבירים לנו החלטות וזו אולי אחת הסיבות שאנו חשות כאן כבמשפחה גדולה".

באיזו תחושה אתן צועדות לסמינר? — התעניינתי. הבעות הפנים הרצינו מיד, הופיעו גם כמה קמטים על המצח. לאה ענתה ראשונה: "אנחנו מפחדות". בתיה אמרה: "מתוחות מאד מאד". גיטי השיבה תשובה יפה: "הן צוד־קות, אבל מי שעזר לנו להגיע עד כאן — יעזור לנו גם בהמשך". ועל דבריה הוסיפה צביה: "בעצם, בבית ספר הכשירו אותנו לצעוד הלאה בצעדים בטוחים — ובכל זאת..." מה כל כך מפחיד אתכן? — שאלתי. התשובות ניתכו עלי: "הלימודים הקשים", "העומס", "העבודות", "המורות החדשות", "הבחינות", ומעל לכל: החברה. "יש לנו כיתה נהדרת, וחבל מאד שהיא תתפרק. במיוחד כשפנינו מוע־דות לשני סמינרים, ופי־רושו של דבר שיש בנות שכמעט תיפרדנה לגמרי.

יש בדעתכן לשמור על קשר ביניכן? "בודאי" — השיבו חלק. "לא נראה לי שזה ילך" — אמרו אחרות. "נחכה ונראה" — סיימה נחמה בחיוך.

איך תבלינה את ימי החופשה? — הן סיפרו על מחנה לשבועיים, על תכניות משפחתיות, ובעיקר — על הכנה נפשית לקראת הסמינר. "עכשיו אנחנו בעממי, אחר כך נהיה בסמינר, החופשה היא בדיוק הזמן של ה"באמצע" צריך להתכונן להתחלה החדשה".

פניתי לדרכי, והשיחה (שהיתה ארוכה בהרבה מן הכתוב) הותירה בי רשמים רבים. אכן, מחיל אל חיל.

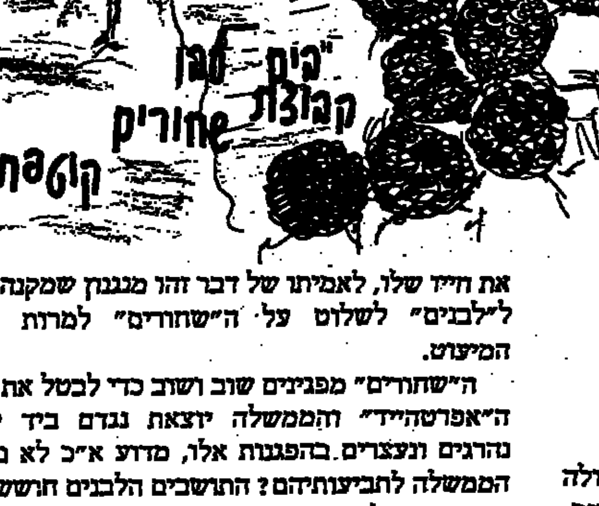

בדרומו של המשולש האפריקני שוכנת מדינה גדולה ועשירה, מדי פעם כש"חם" שם היא עולה לכותרות. אם אשאל אתכם מהי המילה הבלתי מובנת המפורסמת ביותר בנושא, אתם תענו בוודאי: "אפרטהייד".

כדי להבין אותה נסקר בקצרה את המצב החברתי, המדיני והכלכלי של דרום אפריקה.

דרום אפריקה היא מדינה עשירה במחצבים 2/3 מן הזהב הנכרה בעולם נכרה בדרום אפריקה (מחוץ לעולם הקומוניסטי). היא מייצרת יהלומים לתכשיטים יותר מכל מדינה אחרת, יש בה מכרות גדולים של אורניום, פחם, ברזל ופלטינה. לא פלא איפוא שהיא אחת המדינות המתועשות ביותר בעולם. גם החקל־אות תופסת מקום חשוב בכלכלה, מגדלים שם בעיקר תירס ומיני דגן. האקלים הנח של דרא"פ מתאים לגדולי הדרים ועצבי יין. שמורות טבע מרהיבות עין מתפרשות ע"פ שטחים נרחבים וחיות בה מסתובבות בהן חפשיות. לכאורה מדינה עשירה ומפותחת שחייה צריכים היו להתנהל על מי מנוחות אלא שכאן נכנסת לתמונה הבעיה החברתית. כ־21.5 מיליון תושבים חיים בדרא"פ, מתוכם כ־15 מיליון אפריקנים שחורי עור, 4 מיליון לבנים ו־2.5 מיליון צבעוניים — ילדי תערובת. הלבנים מהווים כ־1/5 מן האוכלוסיה ואף על פי כן הם השולטים במדינה. הם יושבים ברב שטחה של המדינה ואלו לאפריקנים הוקצו אזורים מסויי־מים הנקראים "בנטוסטנס". חלק מן האזורים הללו הוא אמנם פורה אבל חלקם האחר יבש או הררי וקשה לעבוד. ה"בנטוסטנס" מפגרים מבחינה כלכלית וכיון שקשה למצא בהם פרנסה, נאלצים רבים מן הגברים לגור בערים שנבנו עבורם בסמוך לערים הגדולות, או בחוות שבהן הם עובדים. כך קורה ש"שחורים" רבים נאלצים להשאיר את נשותיהם ויל־דיהם למשך חודשים ב"בנטוסטנס", ולחפש פרנסה במקומות אחרים. ל"שחורים" אין זכות בחירה בערים אלא רק במולדת שלהם וגם שם רוב העניינים החשו־בים נמצאים בידי ה"לבנים". לאפריקנים אין יצוג בפרלמנט וממילא הם אינם יכולים להשפיע על הנעשה במדינה בדרך פוליטית. לאור כל האמור לעיל מובן על מה ולמה מתקוממים השחורים.

נקודה נוספת, חשובה ויסודית היא מדיניות ה"אפ־רטהייד" — הפרדה של הממשלה, הממשלה הדרום אפריקנית טוענת שעמיה השונים לא למדו לחיות אלו עם אלו וע"כ צריך להפריד ביניהם וכך יחיה כל עם את חייו שלו, לאמיתו של דבר זהו מנגנון שמקנה ל"לבנים" לשלוט על ה"שחורים" למרות שהם המיעוט.

ה"שחורים" מפגינים שוב ושוב כדי לבטל את ה"אפרטהייד" והממשלה יוצאת נגדם ביד קשה. נהרגים ונעצרים בהפגנות אלו, מדוע א"כ לא נכנעת הממשלה לתביעותיהם? התושבים הלבנים חוששים שכאשר יקבלו השחורים זכויות הם ינקמו בהם על כל אותם שנים של עשק ולכן הם שומרים על מעמדם. העולם הדמוקרטי "רודף הצדק" מפרסם חדשים לבקרים הודעות גינוי, יש מדינות שנוקטות בצעדים כלכליים נגד דרא"פ ויש מדינות שמבחינה כלכלית לא כדאי להן והן מסתפקות בהצהרות. על אלו נמנית ישראל. לישראל סיבה נוספת שלא לצאת בחריפות נגד ממשלת דרא"פ והיא 120,000 היהודים היושבים שם. במקרה וה"שחורים" יעלו לשלטון נשקפת ליהו־דים אלה סכנה. כיהודים מאמינים ברור לנו שכל מה שקורה בעולם קורה למען עם ישראל, מעניין לדעת מה טומנות ההתפתחויות בדרא"פ לעם ישראל.

כותבים ומוחקים, מוחקים וכותבים
העפרון מתכרסם, עוד רגע חושבים
המשבצות מתמלאות השאלות נפתרות
ההגדרות הולכות ונעשות ברורות.
כבר גמרנו עם כל המלים הארוכות
נשארו רק מעט משבצות ריקות.
אך אויה! תקר! המלים הקצרות
התחילו לגרום פה צרות צרורות.
אין ברירה, רק למחק עוד ועוד
לחשב מחדש, להתאמץ מאד
כי גם מלה קטנה ואפילו חללים
בתשבץ ממש נפלאות מחוללים.

חשבו, פתרו, ושלחו למערכת "המודיע" רחוב יהודה המכבי 5, ת"ד 1306, עבור "רגע, חושבים" 21. בין הפותרים נכונה יוגרלו פרסים.

רגע, חושבים!

1. מחצית החבית

לפנינו חבית שקיבולה אינו ידוע. היא מלאה מים עד שפתה, והוטל עלינו לרוקן מתוכה מחצית המים, לא פחות ולא יותר.

לשם כך הועמדו לרשותנו 3 משורות, המכילות 7, 19, ו־32 ליטר. מותר לנו להעזר בכלים אלה, אך איש אינו ערב לנו, כי החבית הגדולה מכילה מספר עגול של ליטרים. — יתכן ויש בה 140.28 ליטר, או אפילו... 127.333 ליטר!

בסוד נודע לנו, כי חבית כזאת מכילה לכל הפחות 100 ליטר, ולכל היותר 150 ליטר. ובכן — מה לעשות?

רמז דק: כמה שפחות חשבון, וכמה שפחות "לשבור את הראש": כך תמהרו לפתור!

2. אני, שכני ובנו

אני: אדוני השכן, בן כמה אתה?

שכני: מספר שנותי — כמספר שנות בני, בהיפוך הספרות.

אני: אין זה אומר הרבה — יש לכך המון אפשרויות!

שכני: ובכן — אתן לך רמז נוסף: לפני 5 שנים, הייתי גדול מבני בדיוק פי 4!

אני: חכה רגע! אם כן, אתה כיום בן...

— בן כמה?

3. 2 × 2

עיינו בפרשת השבוע ומצאו:

א. שלושה פסוקים שמופיעה בהם אותה מילה פעמיים. באחד — ברציפות. בשני — בהפסק.

ב. שני מאכלים שאינם מעיקר הסעודה. האחד — לתיבול. השני — לקינוח או פיצוח.

ג. שני צמדי מקומות לגידול מזון.

אין פתרונה ופותרים, כי בגליון 17 לא היו חידות אלא ציורים [illegible].

החינוך העצמאי אינו נהנה מ"הקצבות אדירות"

המישנה למנכ"ל הרב שמואל ויגברג דוחה בתוקף את השיסוי הדמיוני נגד החנוך העצמאי ההולך וגדל — על אף התנאים הקשים שבו הוא מצוי בראיון לסופר "המודיע"

החינוך העצמאי נמצא בקו של עליה, גדל מספר התלמידים וגם מספר הכיתות גדל גם באחוז היחסי בתוך מערכת החינוך הכוללת בישראל. עובדה זו היא לרועץ ומשמשת נושא לקנאה מצד גורמים שונים המנסים בדרכים שונות להבאיש את ריחו ולקטרג עליו, כאילו נהנה מהשלה כלפיו ביחס של אפלייה לטובה מצד משרד החינוך והרשויות המקומיות. הנושא הועלה לאחרונה על ידי דוברים מצד החינוך הממלכתי

לדברי העלילה, כי החינוך העצמאי נעזר, בהקצבות אדירות, ההיפך הוא הנכון, יש לנו תביעות גדולות ממשרד החינוך והתרבות, התביעות פורטו בהרחבה במסמך שהוגש לפני כמה חודשים לפני שר החינוך והתרבות מר יצחק נבון, במסמך זה התרענו על כך שמערכת החינוך העצמאי נכנסה לגרעון תקציבי עצום, גרעון המהווה נטל כבד המקשה על המערכת לתפקד כראוי.

במסמך מצביע המנהל הכללי

דים. הורים אלה משלימים בהכרח עם התנאים הפיסיים הקשים שמהם סובלים חלק גדול מבתי הספר של החינוך העצמאי, הן במבנים והן בציוד הלימוד.

גידול במספר התלמידים והפחתה ב־2000 ש"ש

"על אף הגידול במספר התלמידים והכיתות הפחיתו לנו 2000 שעות שבועיות", מציין בהתמרמרות הרב ויגברג, קבלנו את הגזירה מחוסר ברירה במסגרת הקיצוצים שיקצץ משרד החינוך במערכת כולה. והיאך אפשר לומר שמזרימים לנו הקצבות אדירות. בתזכיר המפורט שהוגש לשר החינוך והתרבות יצחק נבון, מצביע המנכ"ל של מרכז החינוך העצמאי הגר"ש גרוסבארד, על כך שבתקציב הפעולות שמשרד החינוך מועיד לחינוך היסודי, חלקו של החינוך העצמאי הוא מיזערי, ועומד ללא כל יחס לחלקו של החינוך העצמאי במערכת כולה. לעומת היהודי יותר מחמישה אחוז במערכת כולה מקציבים לו הקצבה לפעולות בשיעור עלוב של 2,701,7 אחוז מתוך תקציב הפעולות, ולפי חשבון זה מגיע לו תוספת תקציב בסכום של 2,426,243 שקל חדש. עובדה זו גורמת שפעולות חנוכיות רבות נמנעות מהחינוך העצמאי בגלל חוסר תקציב ותלמידי החינוך העצמאי אינם יכולים ליהנות מהן ככל ילדי ישראל, כך יוצא שהפעולות החינוכיות עם תלמידים, מורים והורים יוצאות מקופחות בגלל העדר תקציב. לתזכיר צורפה רשימה ארוכה של פעילות שמתוקצבת על ידי המשרד לפי ספר התקציבים שמסתכמת בסכום של 85 מיליון שקלים.

לכית הספר בחולון. ברמלה, למשל נרשמו השנה 85 תלמידים חדשים. בית הספר הנמצא בשלב גידול מרנין, נמצא בבנין שאינו ראוי לתפקיד והחינוך העצמאי נאלץ היה להשקיע ממקורות שלו לצרכי שיפוץ מינימלי.

אמנם נכון הדבר, שיש מספר כיתות שאינן מאוכלסות מספיק, אולם החינוך העצמאי בניגוד למערכות חינוך אחרות, לרבות הממלכתי דתי מקפיד על הפרדה מלאה בין בנים לבנות, ונכון הדבר, שהחינוך העצמאי מקיים יום לימודים ארוך בבתי הספר לבנים, אולם לא על חשבון תקציב המדינה הוא עושה זאת. חלק גדול מן התקציב בא מהכנסותיה של קרן החינוך לתורה שהיא המכשיר הכספי למימון תוספת של שעות לימודי קודש ובזכות ההתנדבות של ציבור המורים שהוא זכאי לכל שבח.

דוגמא אחרת של קיפוח ואפלייה מצד רשויות רשמיות, היא העובדה שפרוייקט שיקום שכונות, כמעט מחרים את החינוך העצמאי והוא ממשיך להורים הקצבות אדירות לכל בתי הספר הכלולים בפרויקט זה, אך החינוך העצמאי כמעט מודר הנאה מהן. מצב דומה קיים במדה מסוימת ופחות חריפה בהקצבות, שנותן משרד החינוך לתכניות הרווחה.

היתכן לטעון שהחינוך העצמאי נהנה מהקצבות אדירות? שואל הרב ויגברג במדה גדולה של זעם.

יש לו להרב ויגברג עוד טענה כלפי המקטרגים, אלה מערבבים מין בשאינו מינו, מזכירים ברשימה אחת הקצבות של משרד החינוך או של משרדי ממשלה אחרים, שמיועדות, אמנם, לציבור החרדי, אולם מעלימים את העובדה, שאין לכל אלה שום זיקה לתקציבו של החינוך העצמאי שתחום פעילותו מוגדרת אך ורק לבתי ספר בחינוך יסודי ולא בשום פעולה אחרת, תהיה חשובה ככל אשר תהיה. גם הקצבות שניתנו, בצדק, למוסדות חינוך על יסודיים של "בית יעקב" אין להם כל קשר לתקציבי החינוך העצמאי.

נראה הדבר שצרות העין כלפי גידולו של החינוך העצמאי והצלחתו החינוכית מעבירה את האנשים על דעתם כך שהם גם מערבבים מין בשאינו מינו כדי ליצור אוירה עוינת ורושם שלילי בציבור. אולם, הוא בטוח שראשי משרד החינוך והתרבות המעורים בנושא לא יהיו מושפעים ממסע הסתה זה, שמצא לאחרונה את ביטויו החריף בכלי התקשורת. שר החינוך והתרבות מר יצחק נבון שבודאי למד את הנושא מפי העוסקים בו במשרדו ולפי הפירוט בתזכיר שהוגש לו לפני כמה חודשים, יגיע למסקנא, שלא זו בלבד שהחינוך העצמאי אינו מקבל יותר מאחרים, אלא אף מקופח וסובל מאפלייה שיש לתקן אותה.

הוא מביע גם תקוה שהציבור החרדי, שהוא חייב כל כך הרבה לחינוך העצמאי, שהציל רבבות רבים והחזיר עטרה ליושנה אצל רבים, ידע שעלילות הדברים נובעות מקנאה המטפחת שנאה, וידע את המחויבות שלו לחזק מבצר גדול זה של תורה בארץ ישראל, כדי שיוכל למלא את המשימה הקדושה שהוטלה עליו על ידי מיסדיו גדולי הדור הקודם.

חנוך לנער על פי דרכו

דתי שהקנאה מדברת מתוך גרונם. "החינוך העצמאי נעזר בהקצבות אדירות המגיעות אליו ממשרדי הממשלה ומהרשויות המקומיות" נאמר בקיטרוג זה שניתן לו פרסום רב בעתונים ובכלי התקשורת האחרים.

הדברים עוררו אצלנו פליאה רבה, לא פעם אחת שמענו מפי ראשי ומנהלי החינוך העצמאי, טענות וטרוניות קשות על קיפוח ואפלייה בנושאים שונים שנוהגים הרשויות כלפי זרם זה. שאלה זו הצגנו השבוע בפני המישנה למנהל הכללי של החינוך העצמאי הרב שמואל ויגברג העוסק בבעיות התקציב.

שאלנו אותו, מה יום מיומים? מה נשתנה? האמנם באו ימים טובים, היינו אומרים כמעט "ימות המשיח"?.

הרב ויגברג שבאותה שעה התלבט בשאלה התקציבית המעיקה על החינוך העצמאי, היה מופתע לא פחות מאתנו מן הידיעות שפורסמו, לא היה יכול להרגע מרוב רוגז על עלילה זו. אמנם נכון הדבר, שהחינוך העצמאי גדל בשנת הלימודים תשמ"ו במספר התלמידים, נוסף למערכת 2500 תלמידים לעומת השנה הקודמת, גדל משום כך מספר הכיתות בעוד 64 כיתות, גדל גם מספר התלמידים הממוצע בכל כיתה, אולם ראה זה פלא, כל זה אירע על אף הקיצוץ הדרסטי שעשה משרד החינוך במסגרת הקיצוצים של באלפיים שעות שבועיות. והוא קובע "בהחלטיות, אין כל שחר

של החינוך העצמאי הג"ר שרגא גרוסבארד, שבעקבות הקיצוצים של משרד החינוך והתרבות, נאלץ החינוך העצמאי להוסיף על חשבונו 2,500 שעות שבועיות זאת נוסף על 1,500 שעות בהתנדבות מצד ציבור עובדי ההוראה. כל זה נעשה כדי שהחינוך העצמאי יוכל לתת לתלמידיו מירב השעות ללימודי קודש.

ואין זו המעמסה היחידה שנפלה על ראשו של החינוך העצמאי. איש שיחנו דוחה בשאט נפש את הטענה, שהממשלה והרשויות המקומיות מרעיפות "הקצבות אדירות". ההיפך הוא הנכון, אומר הרב ויגברג, בתזכיר זה שהיה לנגד עיניו של שר החינוך הובא גם לידיעתו של ראש הממשלה, מצביע המנכ"ל על כך, שיש עוד שתי סיבות לגרעון העצום שנוצר אצל החינוך העצמאי ההולך ועולה למרות הקשיים הכספיים שבהן הוא נתקל. מערכת ההסעות של תלמידים גדלה אף היא, כיון שאין הוא יכול להחזיק בתי ספר בכל עיר ועיירה, וזאת מפני קשיים אובייקטיביים, הוא חייב לדאוג למערכת הסעות מסועפת ומתוחכמת, זאת בעקבות דרישות מצד ציבור הורים. גדול המעדיף את החינוך העצמאי על כל מערכת אחרת, לא בגלל התנאים הפיסיים, כי אם בשל אופיו ותוכנו הרוחני. הורים שהתאכזבו מתוצאות החינוך במערכות אחרות, הגיעו למסקנה, כי רק בחינוך תורני השם את הדגש על חינוך לערכי יהדות, יוכלו לבנות את עתידם של היל־

הרב ויגברג מוסיף להדגיש, שהחינוך העצמאי מקופח במיוחד בנושא הבינוי והפיתוח, קיפוח זה נמשך לאורך שנים רבות, ולא פעם אחת הודו בכך ראשי משרד החינוך, ולא אחת הבטיחו לתקן עוול זה בהדרגה, אולם ההבטחות לא קויימו. הקיפוח נעשה בעיקר מצד הרשויות המקומיות שלא העבירו לחינוך העצמאי גם כספים שמפעל הפייס הועיד עבורו.

עד היום הזה יש מספר בתי ספר שמתלבטים בקשיי דיור, ויש כבר מספר מקומות בארץ שבהם לא יוכל החינוך העצמאי לקלוט את כל התלמידים שנרשמו השנה מחוסר כיתות. למשל, באשדוד חסרות שש כיתות, בחולון נמצא בית הספר של החינוך העצמאי בתנאי דיור גרועים ביותר והוא נאלץ ללמוד בבתי כנסת, תחת כיפת השמים. אופייני לציין שלמרות תנאי הדיור הקשים שההורים יודעים עליהם, נרשמו השנה שבעים תלמידים חדשים

מ. אליהו / מכתבים לדרור / דע מה שתשיב

יחסנו ליהדות החולנית

כהבטחתי לך, הנני משגר אליך הפעם מעט חומר למחשבה במכלול הנושא החשוב האקטואלי: "יחסי דתיים-חילוניים במדינת ישראל".

במכתבך האחרון הנך מזכיר את המצב העגום הקיים כיום במישור זה. מיצר אתה עד מאד על השנאה השוררת בין שני המחנות, וכרבים אחרים הנך שואף ליותר הדברות, הבנה וכבוד הדדי.

קודם שאתייחס לעיקר דבריך, הרשה נא לי, דרור, לחלוק על עצם קביעתך בדבר שנאה הדדית הקיימת כביכול בין היהדות הדתית ליהדות החילונית. תסכים עמי כי מתמצא אנכי בעשה בצבור החילוני, לא פחות, ואולי הרבה יותר, מאשר הכרותך שלך את הצבור הדתי. (הכרה הבנויה רובה ככולה על אינפורמציה סלקטיבית וחד צדדית המשווקת באורסיות רבה, באמצעות "שרותיה הסרבים" של התקשורת הישראלית). תושבני כי לא אחטא לאמת אם אאשר את דבריך כי אמנם כן, לצערנו, קיים קיטוב עמוק בין שני המחנות; קיטוב, חילוקי דעות, אי הסכמה, וכו' וכו'. אולם השנאה עליה אתה כותב (והמלה הזו כשלעצמה מפחידה אותי מאד!) בשום פנים ואופן אינה "הדדית" שכן נושבת היא בעצמה רבה בכוון אחד בלבד: מצדו "השמאלי" של הצבור החילוני כלפי הצבור הדתי, ולא חו"ו להיפך.

לצערי הרב, תופעה זו רחוקה מלהיות מקרית בלבד, שכן תופעה פתלוגית זו על כל השלכותיה, שרשים עמוקים לה בעבר הרחוק והקרוב. הנני מניח שבודאי קראת את כל אותם תאורי הזוועה על אכזריותו הסאדיסטית של "מלאך החבלה" "פרוכטנבוים" (בנו של מנהיגה הנערץ והמפורסם של היהדות "הציונית" בפולין) מעלליו והתעללויותיו בקרבנות השואה שנמנו על הזרם החרדי, וביחוד באדמו"רים רבנים וכו'. (סאדיזם, פרי השנאה אותה ינק בבית אביו "הציוני הדגול"...) הלא חרוטים הם בצפורן שחורה משחור, סבר לה בדם קרבנותיו, בספר דברי ימי סבלותיו של עמנו.

ולידיעתך, פושע נתעב זה לא היה בודד במערכה. מתוך הכרותי את החומר הרב שנכתב אודות האימה שבשואות אנוש, הרי העדות הבלתי ניתנת לערעור (אף לא ע"י אותו סלפן שואה מקצועי תנך "השומר הצעיר") קובעת היא נחרצות כי רוב רובם של "היודנראטים" הידועים לשימצה, כחבריהם ה"קאפואיים", נמנו באופן הברור ביותר על מחנה החילוניות השמאלנית. לא נמנו עליהם, לא אנשי התנועה הרביזיוניסטית, ובודאי שלא אנשי היהדות המאמינה. ולהוכיחך דרור, בתקופה ההיא עדיין לא דובר על "כפייה דתית" ו"כביש רמות" וה"תחנות" אף הם לא היו בחזרות...

וכבוך תנועת השנאה בעבר, כך נושבת היא בימינו אלה: עם כל ביקורתנו החריפה על החברה הישראלית ומתוני דרכה — עם כל הכאב, החרדה, ולעתים הזעם, שתופעה זו או אחרת מעוררת בנו — בטוחני, כי מעולם לא שמעת מאישיות חרדית כלשהיא, יהא זה "הקיצוני" ביותר, ביטויי שנאה כדוגמת אלו המושמעים מדי יום ביומו כלפי הצבור החרדי. ואם בחוג שולי אכן קיימת הרגשת ניכור עמוקה, הרי זה כלפי הממסד החילוני ונציגיו. אולם בודאי שלא כנגד היהודי החילוני כפרט. השנאה המפורסמת של אנשי "מאה שערים" כלפי היהודי החילוני, אם אכן פורחת היא וערה, הרי זה בעיקר במוחם החולני של אנשי התקשורת הישראלית אלו התרים אחר כל פירצה דרכה יוכלו לבבות את אש המחלוקת ושנאת האחים, ולמען ... ב"אקשנס" במלאכתם הבזויה.

כל אותן סיסמאות מהרידות המתנוססות בראש כל חוצות, כ"ידום כל דוס" "חומייניסטים צאו מכאן" וכיוצ"ב, תסכים עמי, בודאי, כי הם אינם תוצרת בית מדרשה של היהדות החרדית... כשם שאין אנו אלו המתארים, מציגים, כותבים על הציבור שכנגד כ"מוצצי דמים" "נוכלים" ושאר מרעין בישין, אשר בודאי לא היו מביישים אף לא את גבלס וחב־ריו!!!

אדרבא, עיין נא בשורותיו של הסופר האידישאי מר בשביס זינגר, הרחוק מריחה של יהדות כרחוק מזרח ממערב. (הדברים פורסמו ברבים לפני מספר חודשים) כיצד מתאר הוא את החמימות הרבה בה נתקבל בסמטאותיה של "מאה-שערים", כשלרשותו נקודת זכות אחת ויחידה... עובדת היותו צאצא לעם היהודי. (ואף כי דמותו החיצונית רחוקה מלהעיד על כך...) כנגד זאת שאל נא "יהודי עטור זקן ופאות מה היחס לו הוא זוכה בסביבה החילונית ה"מתורבתת" לאור כל הנ"ל, דומני, כי לכתיבתך בדבר "שנאה הדדית" אין כל אחיזה במציאות.

בין יתר דבריך הנך כותב על "מלחמת תרבות" הקיימת כביכול במדינה. האמן לי דרור, דבריך נשגבים מבינתי. אין לי פשוט כל מושג על אלו שתי "תרבויות" הנך כותב. וכי היהדות הדתית נלחמת כנגד איזו שהיא אסכולה תרבותית?! הרי אם לפני שנות דור, כתוצאה מטפוח "אידיאולוגיות" שונות, חייבת היתה היהדות הדתית להתמודד כנגד תופעת ההתפקרות, הרי כיום עיקר מלחמתה מתמקדת ב...הפקרות. זו "החוגגת" בחלק נכבד ביותר מהצבור החילוני, המרוצאת בירויה בשאיפה לנצל מקסימום ההנאה במינימום ההתחשבות בזולת... הפקרות ברברית, המסכנת את עצם קיומנו כחברה בעלת ערכים, ואיני מתכוון כרגע לערכים דתיים דוקא.

קח נא לדוגמא את האורן ווידשובסקי, הרי עם כל מנת המשכל ממנה "סובל" טיפוס זה — הלא לא ניתן להתעלם מהעובדה כי עקב עמדותיו הפוליטיות וקשריו עם אנשי התקשורת ("למה הלך הזרזיר אצל העורב"...) זוכה הוא להמנות על המכובדים והמפורסמים שבין שונאי ישראל. ("כל המיצר לישראל נעשה לראש"...) הוא בודאי נמנה על ראשי הנשאים ברמה את דגל ההפקרות, קרי: "הדמוקרטיה הישראלית".

היה זה כשנתעוררה שאלת השמעתן של יצירות המלחין הגרמני האנטישמי ואגנר, באמצעות הרדיו הממלכתי בישראל. בתשובה לשאלת עתונאי בדבר דרישתו לבטול האיסור שהיה תקף שנים רבות בנושא זה, טען "הדמוקרט" הגדול כי: "... יש גבול להתחשבות ברגשותיהם של נצולי השואה"!!!...

הנני מניח כי טיפוס זה אכן מעוניין בביסוסה הכלכלי של מדינת ישראל באמצעות כספי השילומים, הוא בודאי גם רואה בעין יפה את קיומם של מוסדות "שנודר" שונים המנצלים את זכר השואה למטרותיהם האנוכיות, אולם הוא בשום פנים ואופן אינו מוכן לוותר על "ההנאה האינטלקטואלית" ו"ההזויה הרגשית המיוחדת במינה" אותן מעניקות לו יצירותיו של הנבל.

ולהוכיחך, אף אחד מאזרחי ישראל אינו מנוע מלהקשיב ליצירות "מופת" אלו באורות פרטי בביתו הוא, הבעיה היא שה"אינטלקטואל" הגדול דורש לשומען דוקא באמצעות הרדיו הממלכתי... ואת הוא תובע במצח נחושה מבלי להתחשב כי בכך רומס הוא ברגל גאוה את רגשותיהם של מאות אלפי יהודים, אשר פצעי השואה עדיין פתוחים בקרבם ורחוקים מלהגליד. היש מקום, איפוא, להתפלא על חוסר רגישותו לקדשי דתנו, אותה הוא כל כך שונא?!

האמנם "תרבות" היא זו, או הפקרות?!!...

לא דרור, לא שנאה ולא מלחמה במחננו. כי לא על אינטרסינו האישיים הננו נאבקים כה רבות, מבחינת החשבון האנכי היה זה עבורנו הרבה יותר נעים, הרבה יותר קל, להתעלם כליל ולנתק מגע מהמחנה החילוני. ואם בכ"ז נאבקים אנו כה רבות על צביונה היהודי של המדינה, ועל נר הנצחי של העם היהודי אשר דיים מבית חפצים, רחו"ל, לכבותו — הרי זה למענך דרור; למען עתידך ועתידם הרוחני של אלפי צעירים רבים כמותך.

יחוסינו אליכם לא רק שאינו בנוי על שנאה. כי אם אדרבא, מושתת הננו על אהבה והבנה, רחמים וחמלה. מיצרים אנו על מצבכם, כאדם הכואב והדאב על מחלתו האנושה של קרובו האהוב.

הלא תבין, עבורנו אין כל הבדל אם קרוב משפחתנו נתפס לנגע הסמים, או שמכור הוא לשאר תאוות מכוערות, שכן במתירנות הישראלית רואים אנו סכנה מוחשית מכל הבחינות כולל הבטחונית — "כי תצא למלחמה על אויבך... ולא יראה בך ערות דבר, ושב מאחריך".

מאבקנו בנגע "הסם הרוחני" המציף את המדינה, בין הוא בדרגת ה"חשיש" זה הנמצא גם ב"קבוץ הדתי"; או "ההרואין" ה"מרתוראנה" בקבוצי ה"איחוד" וה"מאוחד" — מטרה אחת בלעדית לו: לבל ידח ממנו נידח.

ולתשומת לבך דרור, כהיותנו את הצבור החילוני, בנגוד לצד שכנגד, אינה בנויה על נטיות לב וראיה סלקטיבית המונעת ע"י רגשות ואימפולסים, שכן סולם ערכיו והשקפת עולמו של היהודי המאמין, מעוגנים ומושרשים הם עמוק היטב בדברי תורתנו הקדושה ולאור מחשבת חז"ל, הרואים ביהודי חלק אלוקי ממעל, אות ומופת רוחני לעולם כולו. תורתנו הקדושה לא במות המת היא חפצה, "כי אם בשובו מדרכו הרעה וחיה".

ראה נא אתה עצמך, עד כמה מתחשבת התורה הקדושה בבניה הסוררים, עד כמה "ליברלית" ד"א לעומת כל חוקה אחרת: בודאי מודע אתה לכלל המשפטי המפורסם, האומר כי: "אי ידיעת החוק אינו פוטר" ! ואם כך אמורים הדברים בחוק הישראלי — "יצירת בשר ודם (והלא יודע אתה היטב את מי שכולל בתוכו "בית המחוקקים הישראלי"...)

הרי שורת הדין מחייבת כי, בודאי ובודאי, כלל משפטי זה חייב להיות בר תוקף בחוקיו הנצחיים של הבורא יתברך. ואם אכן כך היו מתקבלים הדברים, הרי דרור, או כל צעיר חילוני אחר — מעמדו החברתי היה כשל עבריין... שכן מהמשואה הפשוטה האומרת: הלכה + העובר עליה = עבריין, אף אחד אינו מסוגל להתעלם. אף לא פוליטיקאי חמקמק כד"ר בורג, או "מבפיתניק" מושבע כחבריו להנהגה... ואם בכ"ז מבחין אתה כי יחסנו אליכם הנו שונה מהתוצאה המתקבלת, אין זה אלא משום שנאמנים עלינו כדברי חז"ל הרו איש בתינוק שנשבה — אדם אנוס. ומשום כך, דרור היקר, לא בטענות בא אני אליך כי אם בבקשה: אנא! הגיע הזמן לפקוח עיניים עיוורות! להפסיק את שיטת בת היענה! ויפה שעה אחת קודם.

לאור כל הנאמר כאן, הנני תקוה כי תבין, אפוא, את תמיהתי הרבה על בקשתך המרוה שנתייחס בכבוד ההדדי לדרך בה בחר כל אחד מאתנו כדרך חיים, שכן עם כל הכרותי את הרקע ממנו צמח דרור, עם כל התחשבותי בעובדה שהוריו מעולם לא נסלחו להראותו בית כנסת יהודי (אותה שאת כל כנסיות אירופה הנך מכיר כפי ידך...) : לא בימים הנוראים, לא ביום הכנסו למצוות, ואף לא ביום חופתו — לכל אלו, יקירי, הנני מודע היטב: אף לעובדה כי בפגישתנו הראשונה נתגלה לך לפתע, שהיהודי החרדי אינו בעל קרנים מאיימות, ואף לא איזה שהוא קאניבאל מסוכן... וכי התאורים מהם שאבת את "ידיעותיך הרבות", באיזה שהוא מקום לא היו כל כך מדוייקים...

לכל הנ"ל הנני מודע, ובהתאם לכך בנוי יחסי אליך ואל חבריך על מקסימום הבנה, הרבה אהבה וחמלה. (והרי יודע אתה היטב עד כמה מושגים אלו הינם נדירים אצלכם...) אולם עם כל זאת בקשה לי אליך: אנא ממך, אל תדרוש מעמדי להתייחס לדרכך החילונית ב...כבוד... וכי מסוגל אנכי להתייחס בכבוד, לאדם המוכר את כל עולמו בזה ובבא תמורת נזיד עדשים?! האינך חושב כי כל דבור בדבר "כבוד הדדי" הנו פשוט מגוחך?! ואין דברי אלו, ח"ו, תוצאה של אדישות או סגירות. אדרבא, בהכירי את מצבך, רחמי עליך נכמרים שבעתיים, שכן כבר אמר גדול הרופאים, הרמב"ם ז"ל: אין מסוכן בחולים, כמי שאינו מכיר בחומרת מחלתו...

וכאן היא גם התשובה לשאלתך — שאלת רבים במחנה החילוני: מדוע אותו יחס של כבוד, אותו הפגינה היהדות החרדית כלפי השלטון בארצות הגולה, מדוע יחס זה אין היא חשה גם כלפי מנהיגיה של מדינת היהודים?

שכן, אם כוונתך לשלטונם של עריצים שונים לאורכה של הגולה המרה, הרי יחסנו אליהם לא נבע מתחושה של כבוד כי אם מחשבון פשוט של רווח והפסד. ואם מתכוון אתה למנהיגים נאורים מסוגו של נשיא צ'כוסלובקיה, תומאס מסריק, לקראותו אכן יצאה היהדות החרדית על מנהיגיה הרוחניים, לחלוק לו את הכבוד הראוי — הרי אין זה אלא על היותו אחד המיוחדים שבין חסידי אומות העולם, שהיווה בחייו סמל להגינות אנושית ולטוהר מידות כלפי אלקים ואדם.

האמנם מצפה אתה דרור, כי יחס זהה נעניק אף למנהיגיה הנוכחיים של המדינה, אלה אשר רבים מהם אינם מסוגלים אפילו להסתיר את יחסם העויין והלעגני לכל דבר שבקדושה?! אתמהה.

אנא הביני דרור, העובדה שאתה רואה עצמך כ"יהודי חילוני", איננה עדיין פתרון לבעיה. זהוי סה"כ הגדרה לסיבה של המחלה. ודרך אגב, המונח המקובל הזה כל מהותו בטעות, כטרמנולוגיה ההלכתית הוא פשוט אינו קיים, שכן "יהודי" ו"חילוני" הרי הם דבר והפוכו. יהודי מעצם מהותו — בהיותו נין ונכד לאבותיו הקדושים — קדוש הנהו בקדושה עליונה אשר כל בן־נכר לא יוכל להשיגה, (אני מקוה שאיני נכשל ב"גזענות"...).

אם אכן באמת ובתמים חפץ אתה, דרור, למצוא מזור למחלתך, עצתי הכנה לך: שים פעמיך לאחד הסמינריונים הנערכים לרוב ברחבי הארץ. בטוחני כי בפגישתך שם עם צוות המרצים המוכשר, בעל הנסיון הרב ב"קורסי גמילה" מכל אותם "סמים מסוכנים" בהם נגוע הצבור הישראלי. פגישה זו סופה שתביאך אלי תוך מבטחים: אל דרך המלך אשר שרים סללוה וגדולים וטובים עושים בה דרכם בהשקט ובבטחה... וזכור נא דרור, יפה שעה אחת קודם!

שלך בידידות
מ. אליהו

מפי עוללים ויונקים

בצלאל לנדוי (מאמר שלישי)

אגודת בני תורה מתיצבת למערכה נגד העתונות החילונית

פעילות נמרצת על צביון החיים הצבוריים — הר"מ בלויא קורא להצטרפות הצעירים — נסיונות לחדש "בית ועד לחכמים"

פעילות נמרצת על צביון החיים הצבוריים — הר"ם בלויא קורא להצטרפות הצעירים — בנסיונות לחדש "בית ועד לחכמים".

פעילותה של "אגודת בני תורה" ולידה "בית ועד לחכמים" היתה ניכרת במשך שנים מספר. היה זה טבעי שהשאלות הראשונות שנידונו על ידם היו בעיות הלכה, במצוות התלויות בארץ ובירושלים. אולם האגודה ראתה מצורך השעה להזדקק גם לבעיות מדיניות והחליטה על צעדים שיש לנקוט בהם במערכות הצבור ד"י. צין לשבחה שעוד לפני כשמונים שנה הבחינה בסכנת העתונות החילונית והחליטה לצאת במערכה נגדה.

כאז כן עתה נטלה העתונות החילונית חלק פעיל בהסתת הצבור נגד ערכי הדת, וביחוד ה"השקפה" (הוא עתונו של בן יהודה) וסיסמתו: "כאשר כח ההשפעה מגבר והלך, וסיבת המלחמה בחו"ל/ היותה זו תקופת המלחמה של רוסיה — יאפאן במזרח המרחוק/ הסב כי כמעט כל יושבי עיה"ק קוראים אותה, ועי"ז מתפשטת בתוך ההמון רוח הכפירה ח"ל והעזות נגד הרבנות ויראי ה'. לכן מציעים כעת להשתדל להו"ל עתון שבועי לפי רוח דתינו ולפי רוח העם היושב בירושלים עיה"ק. ועל ידי יתמעט קוראי ה"השקפה" עד שלא יבוא בקהל ה' עוד עד עולם". הנהלת האגודה החליטה איפוא ביום כ"ה אדר תרס"ח "להשתדל להו"ל עתון ירחון בעיר קדשינו ללחום כנגדם".

באמצעי זמני "הוחלט לדבר בזה עם הרי"ד פרומקין שישתדל להו"ל את ה"חבצלת" בכל שבוע בלי עיכוב, ואם יצטרך להשתדל בועד הרבנים ובועד הכללי שיתמכוהו בתמיכה שנתית, כדי שיוכל להחזיק מעמדו".

בין ההחלטות שנידונו ב"אגודת בני התורה" היו כאלה שהודיעו לבעיות פרסונליות, כגון מינוי רבנים, דיינים או גבאים למוסדות התורה והחסד בירושלים, וגם לכך יש חשיבות במערכת להדגיש את החשיבות שבדבר. אולם נציין שתים־שלוש עובדות על התערבותם של ראשי ה"אגודה". להצבת אנשים מתאימים בתפקידי ניהול, ולימים היתה להם חשיבות במערכות הצבור.

בימים ההם עמד רבי שמואל סלנט למנות "נאמן ביתו" שיעמוד לימינו. המועמד הטבעי היה ר' נפתלי פרוש אולם כפי שנמסר בפרט"ב "רבים הקמים להתנגדותו מחברות הלא כשרות המתחדרים בדבר הזה לקבל אחר מכת שלהם, והוחלט להשתדל בכל כוחינו".

מתוך הספר "שלושה דורות בירושלים" אנו לומדים, כי לתפקיד זה הרצאו שמותיהם של שני מועמדים, ושניהם בני משפחותיהם של רבני ירושלים הגרש"ס והאדר"ת, אולם "אגודת בני תורה" שראתה חשיבות למינוי זה, מבקשה לאישור ע"י הרי"נ פרוש, ואמנם לא ארכו הימים ונתבררה חשיבותו של מינוי זה.

הענין הועלה בישיבת הועד"פ בכסלו תרס"ה והוחלט לגייס את כל אחד מחברי האגודה "והחוב נמוד על כל חבר לסייע, כי יסוד חברותינו היא להרים קרן התורה, והדבר הזה נגיע למטרה זו נכבדה תמסור סוד להגיע להפעולה".

בישיבה שנערכה כעבור חודש ימים יכלו לציין בסיפוק שהתערבותם של חברי האגודה נשאה פרי. הרצ"פ פראנק, הרי"ד טיקטין הרי"ד בהרין הרא"ב ברגמן שוחחו בעיזון עם רבני ירושלים: הרש"ס, האדר"ת, הרי"צ בלאזור וגבאי הועד הכללי, ואמנם ר' נפתלי פרוש הוזמן לכהן כסופר ונאמן בבית הגרש"ס.

אם אגודת בני תורה נלחמה למען מינוי זה, עדיין לא היה הרי"נ פרוש מוכן לכך. מתוך סירוב להכניס את עצמו בין שני הרים ביקש להתחמק ממינוי זה. "סרבתי לקבל את המנוי — הוא מספר בזכרונותיו, אולם "הגרש"ס שלח אחרי פעם ופעמיים לבוא אל ביתו, ורק כאשר קרא לי בשלישית נעניתי להזמנה, והסברתי לו שאני מתרחק מן המחלוקת, ואיני רוצה שתהיה הרעומת עלי מצד המתעמדים שהם ..."

הגרש"ס הורה לו לקבל את המינוי, ועל כתב המינוי חתמו כל גדולי ירושלים ובציין במיוחד את רבי יצחק בלאזור, רבי ליב ראדשקעס, רבי נחום ראגזינצקי (מנהל עץ חיים לפני הר"ם טוקצינסקי) ולידם ממוני כל הכוללים, רבי אלימלך פרלמאן ורבי יואל משה סלומון וכו'.

לא עברו אלא שלשה חדשים ומעמדו זה נוצל למערכה נגד הרפורמה. בישיבת "אגודת גדולי תורה" מיום ר' אדר שני דיווח רבי יצחק נחום לעוזי כי הגיעה לידיו ידיעה על שיירת אורחים בעלי השקפות ריפורמיות העומדת לבקר, בנוסח הדברים שנרשמו בפרוטוקול: "מגמת פני האורחים מהתגרין הרייטשלאנד. הבאים לסייר את ארצנו הקדושה, להוליך שולל את רבני עירנו ולהוציא מאתם דברים כתובים לטובת זכיות עדת המתקנים ריפורמה בחו"ל".

למרבה הפליאה לא נכתבו הדברים בשנת תשמ"ו אלא בשנת תרס"ה, וכבר אז ניסו הריפורמים לנעוץ את צפרניהם בארצנו הקדושה, למזלנו התייצבו חברי "אגודת בני תורה" במערכה, וכבר באותה ישיבה הוחלט לנקוט צעדים להכשיל אותם ולמנוע את ביצוע זממם, וירושלים לא נפגעה. הרי ההחלטות הרשומות בפרוטוקול "הוחלט להשתדל תיכף ע"י חברנו הר' נפתלי פרוש אצל הגרש"ס שלא לשלוח להם ליפו מכתב "ברוך הבא", וגם חברנו הרי"צ לעורר ישתדל אצל הרי"ר חיים האגעלפלד שילך גם הוא וידבר בזה עם רבי שמואל סלנט". "השתדלותינו עלתה לנו" — מציין רושם הפרוטוקול.

המערכה למנוע מהן דריסת רגל בארץ לריפורמה, אינה לצערנו, ענין להיסטוריה בלבד, אלא שהפכה להיות אקטואלית כאחת מחזיתות המלחמה הנוכחיות שאנו נאלצים לעמוד בהן ובעמוד בהן בסיד.

למינוי זה היתה חשיבות גם בשנים הבאות, כאשר הוצעה מר עמדתו של מיכל פינס לפקיד מטעם הועד הכללי למלחמת חרמה שניהל את מערכת התעמולה הנגדית להגנת כוללות הפרושים כנגד מסע התעמולה של כוללות החסידים. הרי"נ פרוש הצליח לסכל את מינויו של פינס, איש חורמס של גדולי ירושלים, מפני שנתן ידו להתפתחותם של בתי הספר החילוניים. כמה מערכותיו של ירושלים היו מכוונות כנגדו ובני התורה בירושלים לא יכלו להשלים שהוא לו דריסת רגל ב"ועד הכללי" ששימש אז כאחד ממוסדותיה המרכזיים של ירושלים, אם לא המרכזי שבהם.

למינוי זה היתה השפעה גם בהרי החברתי, להבטחת שמירתם של מנהגי ירושלים ולמנוע סכסוכים העלולים להתפתח בירושלים שחוברה לה יחדיו, באשר נתקבצו בה גלויות מארצות שונות וכל עדה השתדלה לשמור על ייחודה ובזה השתדלו לקיים גם כאן את הליכותיהם מארץ מוצאם.

בזכרונותיו מספר רבי נפתלי פרוש על סכסוך שנמנע על ידו בשעה שרבנית אחת, רעיתו של אחד מגדולי ירושלים מיוצאי ליטא, השיאה את בנה לאחת מבנות ירושלים, והבצה במפגיע שכלתה תתכסה פאה נכרית, וכפי שהיא עצמה נהגה והדבר הזה לא היה מקובל בירושלים עד אז.

כמה מעסקני ירושלים באו אל הגרש"ס להתריע על כך, והדגישו שמדובר בכלתו של אדם גדול ובעל השפעה שרבים ילכו בעקבותיה, ר' נפתלי הביא את הנושא לפני הגרש"ס שעמד בפרץ נגד כל נסיון לשנות ממנהגיה של ירושלים מקדמת דנא, אפילו בכל הנוגע ללבוש, והגרש"ס נענה לקריאה, התערב בזידון והענין הסתדר לשביעות רצונם של המתעניינים.

במאמרינו הקודם הזכרנו את הויכוח ההלכתי בין רבי עקיבא פרוש ורבי מנחם מרדכי פרנקל בדבר פאה נכרית, שנשתמר באהלי תורה בזכות הקונטרסים שבם העלו על הכתב את הדעות השונות, הרי לפנינו הוכחה כי חברי "אגודת בני תורה" היו פעילים בשני מישורים, בתחום ההלכה והמעשה גם יחד. המופלגים שבין בני התורה בירושלים נדרשו גם לעסקנות בשעה שהיא דרושה ורצויה, אולם לפני כן יצאו למערכות ההלכה, לבירור הנושא. שתי הקונטרסים שהזכרנו מוכיחים איפוא כי נהוא ופשטיה, וכדברי חז"ל במס' הוריות י"ג ע"ב לגבי בית שמאי ובית הלל "אלו ואלו דברי אלקים חיים", ואכמ"ל.

על פעילות אגודת בני תורה ובית ועד לחכמים

הר"ם בלויא מזכיר את "אגודת בני תורה" בזכרונותיו בשני פרקים. בפרק על "ראשית פעילותו הצבוריות" הוא מזכיר את "אגודת הסתרים" של לומדי תורה, שהיתה סודית עד כדי כך שלא היה לה שם, והוא מזכיר את התקבלותו לאגודה "לא אשכח את ההשפעה הרוחנית שקיבלתי בשעה עילאית נשגבה ומרוממת זו הייתי הצעיר שבחבורה והצעיר באיכות, כי כולם היו מבחירי גדולי התורה והעסקנות החרדית בירושלים".

בפרק הבא, מפנה מכריע בחיי, הוא מספר "על חכמי הישיבות המצויינים בירושלים שיסדו או מרכז תורני בשם בית ועד לחכמים, בין מייסדי מוסד תורני זה נמניתי גם אנכי", מסיים הר"ם בלויא.

שנים רבות התמודדו ביניהם רבי משה בלויא ורבי מנחם מנדל פרוש במערכות הצבור. בספרו "עמודא דנהורא" מאשים הר"ם בלויא את הר"ם פרוש באחריות לעלייתו של הרב קוק לירושלים והתלהטות המערכה בעקבותיה, אם כי בשעתו לא היה הרב נלהב ביותר. לאחר פטירתו של הר"ם בלויא נמשכו הויכוחים. הרמ"ם פרוש כתב את ספרו "בתוך החומות", ובחלקו הגדול נועד להתוכח עם הר"ם בלויא לא רק בדבר המסקנות אלא גם על העובדות שצויינו ע"י הר"ם בלויא, אם בספרו "עמודא דנהורא" ואם בזכרונותיו "על חומותיך ירושלים".

לעתים נזקק כותב הטורים לפרשיות אלו ובדרך כלל הוא משתדל להוכיח את צדקת הר"ם בלויא, בויכוחיו עם הרמ"ם פרוש שהוא צודק, ושני המאורעות הנזכרים בנפרד ע"י הר"ם בלויא מתייחסים לפרשה אחת.

יתר על כן; מתוך אותם הפרוטוקולים, שפורסמו ע"י ר' מנחם מנדל פרוש בספרו "בתוך החומות" אנו למדים על מעמדו החשוב של הר"ם בלויא כבר בימים ההם והוא בן עשרים ושתים בלבד. בפרט"ב מיום כ"ח בניסן תרס"ז נמסר "הצטרף הרב משה אחיו בלוי לאגודה, וקיבל עליו את כל עניני האגודה בכל תוקף ועוד". בישיבה שנערכה תוך חדשיים ביום י"א בסיון כבר נבחר כאחד מנושאי התפקידים באגודה.

על יסוד הפרוטוקולים, ניתן להשלים את פרקי הזכרונות שהועלו על הכתב ע"י מו"ר רבי משה בלויא, וכבר הזכרנו דברי רבי יעקב משה חרלפ, שנמנה על החברים הפעילים של בית הועד: "תקופה מזהירה כזו חלילה שתהיה נשכחת, ומה גם כי הרבה

(המשך בעמוד י"ד)

מכתב אותנטי מאורח

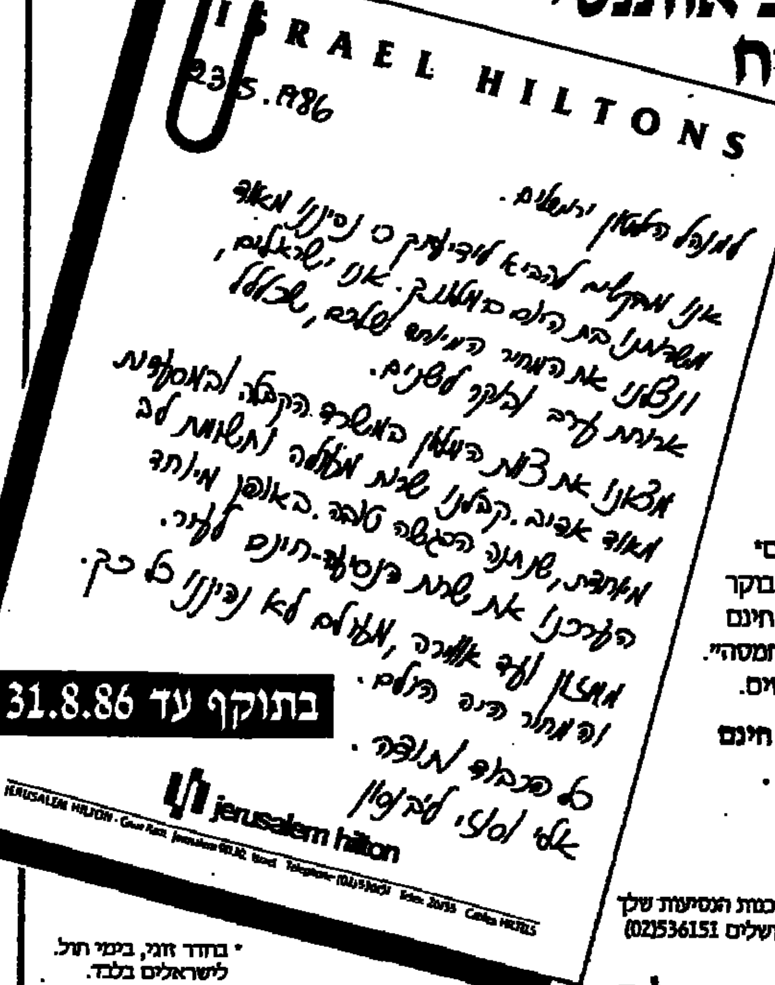

66 ש"ח לאדם*
כולל ארוחת בוקר
וארוחת ערב חינם
במסעדת "היחמסה".
כולל כל המסים.

קייטנת קיץ חינם לילדים.

להזמנות
התקשר עם סוכנות הנסיעות שלך
או להילטון ירושלים 02)536151)

* בחדר זוגי, בימי חול.
לישראלים בלבד.

המחירים נתונים לשינוי בהתאם להוראות משרד המסחר והתעשייה.

הילטון ירושלים

אגודת בני תורה

(המשך מעמוד ה)

מעשים של היום הם פרי עמל מעלליו של "הבית ועד ההוא".

צעירי בני הישיבות נקראים להחזיר עטרת התורה ליושנה

לאחר שנים מספר שבהן גילתה האגודה פעילות נמרצת ופעולתה היתה ניכרת בירושלים חל רפיון מסויים. היה זה בשנת תרס"ח-תרס"ט, כנראה, לאחר שכמה מחברי האגודה הפעילים ביותר הגיעו לעמדות צבוריות נכבדות מזמן לזמן נעשו נסיונות להחיות את פעולותיה, וכאחד מנסיונות אלה יש לראות את קריאתו של ר' משה בלויא להרחבת המסגרת, ולכלול בתוכה גם את הצעירים שבין בני הישיבות:

את המאמר שפירסם ב"חבצ־לת" ביום ט' אייר תרס"ט (כלול במכתבי רבי בלויא שהופיעו בהוצאת משאבים (עמ' 39) הוא פותח בדברי כבושים: "צעירים יקרים, אנחנו באים לדבר עמכם בגלוי דברים מעט כבושים, בלי הסתר פנים, אמנם בכבודת הננו נגשים אליכם לדבר עמכם מתוך הערפל, אבל מה נוכל לעשות "אם אחד טובע במצולות הנוכל להח־שות" אנחנו נסכבים צעירים יקרים יום יום, תחת שעלינו לעלות מעלה מעלה נרד מטה מטה".

צעירי בני הישיבות בירושלים נקראו להעלות קרנה של תורה: "עלינו לדעת שדורנו זה שהוא דור דעה תלוי רק בנו בצעירים בולי ימים, שכחם רב בתורה וב־חכמה. דורנו זה שהוא דור שהד־רים רפות הברכים כושלות הלב נמוג והעינים תועות להנד פה ושם, אולי יש איזה נקודת אור, איזה ניצוץ הנחומים שיהיה ראוי להי־רים, ולחמם, להעלות על ידו שלהבת אש קודש" והדרך לכך היא "להשבת לב אבות אל בנים ולב בנים על אבותם, דבר זה תלוי רק בנו מפני שאנחנו נמצאים בתוך אוירא דא"י המחכים".

"יאל יפתה אותנו יצרנו לאמר בלום לנו, צעירים לימים, להכניס את ראשנו לתוך דבר גדול כזה, אחרי שנמצאו בתוכנו זקנים וחכמים נבוני דעת ואינם שמים לב לדאת כלל לא ולא. במקום שיש חילול השם אין חולקים כבוד לרב. הוא מדגיש את הצורך להח־דיר את עטרת התורה ליושנה, להרבות השלום בין ת"ח שהם מרבים שלום בישראל. אנחנו צריכים להתעצר מעט לתחיה משפלותנו לעורר את הכחות הכ־שרונות הטובים של בני ציון היקרים המסולאים בפז שבין בני הישיבות שבירושלים כן התרדמה הנסוכה עליהם אנחנו צריכים לפתוח חלון, כבכדי שעל ידו יוכלו להכנס קרני אורה של השמש ולשלוט בתוכנו התנערי מעפר קומי שבי ירושלים ואז "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

במאמר שני שפרסם כעבור שבוע ימים, ביום י"ב באייר, קרא להרחבת המסגרת ולכלול בה גם את הצעירים, בראשית דבריו פתח בשבח יחוסה זו שנקטה על ידי בני ציון היקרים עוד לפני שלש שנים לפני כן והיק של תקוה הר־פיעה אז בלבבם הבוערת לרשפי דת קודש ובעזרה צקון שוכבי סלה נפחה הבית הזה, בקודש לתורה ולתעודה, הוא בית ועד לחכמים.

הוא תובע איפוא להרחיב את המסגרת, ולא רק לכלול בה גם את הצעירים אלא גם "להעדיף אותם: "יותר טוב היה לוא יסדתם סביב להבית ועד לחכמים בעד בחורים צעירים כצעירים שעליהם נאמר "הדודאים נתנו ריח" — אלו בחורי ישראל. לפני שמתחילים להנבט שמהם נוכל לקוות צורבא דרבנן "כיון דנביט נביט" הרבה והרבה בורגליות נמצאות על ספסלי הישיבות שבירושלים שהם בכשרונותיהם "" יכולים להיות למאיר את הארץ".

"צעירים ירושלמים אל יפול לבבנו — הוא קורא — אל נהיה נמוגי לב כשפן, אל נערץ, אל נחת, אנחנו מצדנו חייבים להתחיל במצוה התעוררי התעוררי קומי אורי כי בא אורך".

למקרא הדברים אנו מבינים יפה את מאמציו של הר"מ בלויא בשנים הבאות לקרב את הצעירים ולמורות עיסוקיו המרובים מצא שעה פנויה להשמיע כדי שבוע את שעוריו במודש רבה באוזני חוגי צעירי אגודת ישראל של הי־מים ההם בשנות הרצ"ה תש"ח אולם אנו תהרים לשנות פעילותו ב"אגודת בני תורה".

בשנת תר"ע התלקחה בירוש־לים המערכה בשאלת השכיטה. ובעקבותיה נגרם פירוד מסוים בין תופשי התורה שדעותיהם היו שו־נות בשאלת היתר השכיטה. וחי־לוקי דעות אלו הביאו לשיתוק מסוים בפעילותו של "בית ועד לחכמים", לאחר שנתיים שלוש של פעילות פוריה מר"ר משה בלוי נמנה בין קבוצת בני התורה, שנ־אספו ביום ה' אדר תר"ע והחליטו "להחזיר התורה העטרה ליושנה, ולהשיב שוב את "אגודת בני התורה" לתקן תקנות שיהיו ליסוד כל ימוס, כפי המטרה התתעודה הכתובה בכפר האגודה". ר' משה בלוי נבחר כמזכיר אגודת בני תורה המחודשת וד"ר אהרן פרוש כממלא מקומו.

הורים יקרים!

בטרם תביאו את בניכם בברית הארוסין

פנו לאגודת דור ישרים

בבדיקת דם ניתן למנוע מחלות גנטיות ח"ו

האגודה פועלת ע"פ ברכתם של גדולי הדור בארה"ב ובארץ

ביניהם: הגרש"ז אויערבך שליט"א הגרי"ש אלישיב שליט"א

הגר"ש וואזנר שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א

טל. 03-792352, 02-520369, 02-864274

לוח זמני השבוע: שלח-קרח כ"א-כ"ז סיון תשמ"ו

כח	ז	2.43	3.42	4.34	7.12	8.08	8.41	9.19	11.42	12.18	3.51	5.22	6.51
כט	א	2.43	3.43	4.35	7.13	8.08	8.41	9.19	11.42	12.18	3.51	5.22	6.51
ל	ב	2.44	3.43	4.35	7.13	8.08	8.41	9.19	11.42	12.18	3.51	5.22	6.51
א	ג	2.44	3.44	4.36	7.14	8.08	8.41	9.19	11.42	12.19	3.51	5.22	6.51
ב	ד	2.44	3.44	4.37	7.14	8.08	8.42	9.19	11.42	12.18	3.50	5.21	6.50
ג	ה	2.46	3.45	4.37	7.15	8.09	8.42	9.19	11.42	12.18	3.50	5.21	6.50
ד	ו	2.47	3.45	4.37	7.15	8.10	8.42	9.20	11.43	12.18	3.51	5.21	6.50

לפי אופק ירושלים

הזמנים המודפסים הם לפי השעון הרגיל ויש לאחר בשעה עם הפעלת שעון הקיץ

מתוך לוח דבר יום ביומו

בית החולים "לניאדו" בקרית צאנז

(המשך מעמוד י"א)

מה כולל ביה"ח לניאדו

בית החולים מפעיל כיום את מחלקת היולדות — זו המחלקה הראשונה שהוקמה ועד היום נולדו בה למעלה מ־12 אלף ילדים כ"י. מחלקה גניקולוגית; פנימית; לב — טיפול נמרץ; כירורגית כללית; עיניים; כליה — דיאליזה; שרותי אורטופדיה; שרותי א.א.ג.; שרותי אורולוגיה — שבתכנית אמורים שרותים אלו להפוך למחלקות פעילות כבר בשנה הקרובה; חדרי ניתוח; מעבדות משוכללות; מחלקות רנטגן מן המשוכללות ביותר — כל אלו לצד מרפאות חוץ. שרותי מרפא לבית וחדרים לטיפולי יום

נהלו הרפואי של בית החולים. כופקד בידים אליונות של הפרופ' כמט, הנושא בעול הפקידה הקשה בצורה "יוצאת מגדר הרגיל. פרופ' סורים ידועי שם ובעלי מוניטין עומדים בראש המחלקות המרכ־זיות ומשפיעים עליהם מנסיונם הרב ומן העבודה שכבר אמרו גדולים: "ככל שהרופא גדול יותר — מתלווה אליו מלאך גדול יותר".

פרופ' זה־פריז מנהל המחלקה הפנימית. פרופ' כצנלסון — מנהל המחלקה האורטופדית. פרופ' אמנון דוד — מנהל המחלקה הגניקולוגית. פרופ' הנרי נרפלד. מנהל מח' הלב בבית החולים תל־השומר מנהל את מחלקת הלב בבית החולים "לניאדו".

ישנם עבודות משמחות. הצר־לות דוקא ממספרים יבשים וסט־טיסטיים. רואים אנו חסרי שמים כי אחוז התמותה בבית החולים נמוך — ואת העובדה כי בלי עין הרע. לא אירעה תקלה במחלקה היולדות.

בבטאון שרואה בימים אלו אור מטעם ביה"ח, מרצאים אנו בין יתר הדברים המאלפים, גם את דברי השבח שמעתידים הפרופ־סורים הדגולים להנהלת בית החולים ולרמתו. כמה מהם מצי־נים, כי בתחילה חששו להיכנס לעבודה רפואית במוסד חרדי, מתוך פחד של התנגשות "המדע הרפואי וההלכה".

אילב פגישתם עם ועד הרבנים של ביה"ח, בראשותו של הג"ר צבי אלימלך הלברשטאם, בנו של האדמו"ר שליט"א, ואב"ד קרית צאנז — הפיגו את החששות. להיפך, ההשראה ההלכתית והרוח החרדית נוסכים משהו שלא קיים בבתי חולים אחרים. משהו שלא ניתן להגדירה, אבל הוא תורם המון הן לרמה הרפואית; הן ליחס אל החולים; הן לאתגר ולסיפוק שרואה הסגל הרפואי בעבודתו.

לסיכום, ביום חג למוסד רב־פארות זה, אשר תרם רבות לחולי ישראל ואף נתן רבות ליהדות החרדית בארץ ובעולם, ששוב הוכיחה כי ביכולתה לפעול גדולות ונצורות — מסגר בית החולים "לניאדו" ברכה להרה כ"ק האד־מו"ר שליט"א. מתוך ברכה ויחולי לב לבורא עולם. כי ימים על ימי מלך תוסיף — ויזכה האדמו"ר שליט"א לראות ולרוות נחת בהנהגתו עד ביאת משיח צדקנו.

ברכה מעומק לב, ניתנה מבית החולים. אנשי צוותו. הסגל הר־פואי והחולים שעברו בו אל אותו ועד נאמנים מסור תמרוק, אל האנשים אשר על המלאכה העומ־דים לימינו של הרבי. היה מר סידני גרינטולד. יו"ר ועד הנאמנים והרה"ח חיים אלתר ראסה — נשיא ועד הנאמנים.

ברכות, ניתן לשמוע היום, למר נפתלי טסלר הרייתור אריה, ש־הגנו ביום ראשון הקרוב את מעמד הנחת אבן הפינה לבית הספר לאחיות, הנושא שמם. שיכנס בקרוב למבנה הקבע שלו.

היהדות החרדית באהד"ק, שולחת גם היא ברכה: להם וכל העוזרים עמם. כה לחי ושפע אחולי טוב. וכשבכבית חולים עסקינן. הרי ברכה היא שלוחה כי יהיש רופא חולי עמו ישראל רפואות וישועות לכל הנזקקים להם.

חדש — חדש

שי לי יבואנים וסיטונאים

המכירה גם ליחידים

רח' ר' עקיבא 36 פינת רח' יחזקאל

(מתחת לבנק דיסקונט)

★ ★ ★

אולם תצוגה ענק של 100 מטר

מבחר ענק של נברשות החל מ־21.90 שקל

מנורות לילה החל מ־9.90 שקל

★ ★ ★

מתנות יפהפיות ב־1.99 שקל

★ ★ ★

★ סכום 24 חלקים מנירוסטה מעולה במציאה רק 9.99 שקל
★ קערה קריסטל יפיפיה על רגל רק 7.50 שקל
★ סכום מעולה רק 14.90 שקל
★ בקבוק ליין איטלקי 5.90 שקל
★ סיר אמייל החל מ־7.35 שקל
★ קרש חיתוך עם ידית 3.90 שקל
★ מגו־ים במבחר ענק החל מ־1.90 שקל
★ שעון מעורר גרמני רק 19.50 שקל
★ סכום סולינגן 72 חלקים 229.00 שקל
★ מערכת אוכל ל־12 איש 43 חלקים עם ספלי מרק רק 175.00 שקל
★ מערכת אוכל הצמרואר ל־12 איש רק 299.00 שקל

ועוד אלפי פריטים במחירים שטרם נשמעו

שי לי

יבואנים וסיטונאים

עקיבא 36

חדש

יריד הכיפות

רח' אשתורי הפרחי

(מול בית מרקחת גאולה)

מבחר עצום לכל הוג ולכל גיל במחיר...

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ בהר־נוף!!! 5 דרומית, נוף מרהיב ללא דמי תיווך "עידית נכסים". יואל 3 באולה. 287924, 286761

★ ברמות ב', 2 דירות ק"ק 2 חדרים (02)865469

★ בקרית משה, 3½, ק"ב, דוד"ש, הסקה פרטית, 3 מרפסות + סוכה, 524479

★ חייבת להמכר ברוממה 3½, 80 מ"ר נטו, + כניסה פרטית. (02)690568

★ 2 חדרים בסנהדריה המורחבת. ק"ק מרפסת גדולה, גינה בהזדמ־נות. (02)931530

★ ברמות, 4, מסודרת!! + ארו־נות ומטבח קומפלט. שירותים כפולים. גמיש. (02)866688

★ במרכז קרוב למאה שערים 3½ מרווחת ק"ד, כוונים טובים + נוף 240894

★ 3 (1 קטן) ביחזקאל 42. ק"ב, שמש, מרפסת סגורה. (02)823010

★ 4 ק"ב מרכז בית וגן, בהזדמ־נות. 422439

★ באולה 4 + מרפסת ק"א מסודרת, מטבח אמריקאי ברוח־שקט ויפה, 77,000 "דור נוף" 228633 243021

★ במטרסדורף 3 חדרים 2 מפלסים, חדשה, מטבח אמריקאי משופצת, ק"ב + מחסן כחורד 72,000. "דור נוף" 243021 228633

★ בהזדמנות במטרסדורף 3 חדרים קומה גבוהה, נוף מרהיב דרומית, 55,000 "דור נוף" 228633 243021

★ במורחבת 4 חדרים + פ"א, מרפסת גדולה, מטבח אמריקאי, מסודרת. 69,000 "דור נוף" 228633 243021

★ בהזדמנות 4 + מרפסת ענקית 165 מ"ר מסודרת, כוונים טובים, 85,000 "דור נוף" 243021 228633

בדמי מפתח

★ בתחכמוני 3½ חדרים מרווחת ק"ב + מרפסת 537875 עד 8.00 בערב.

★ דירת 2 חדרים + פ"א . 2 מרפסות ק"ק, בסביבה דתית (02)539183

★ בהחשמונאים 3, גינה גדולה, סוכה, חצר + מחסן + דוד"ש, כניסה פרטית (03)523312

להשכרה

★ רוממה, לדתיים, 3 משופצת, טלפון, (02)528352 (02)824574

★ בית וגן 2½ ק"ב, מרפסת פתוחה וסגורה + טלפון, לפחות לשנה (02)430548

★ להשכיר לתקופה קצרה, 4, יפה, ריהוט מלא + טלפון ק"א, (02)537168

★ דירת 4½ חדרים, ק"ג, במעלות דפנה, לתקופה ארוכה. (03)621289 (03)985970

★ 2 דירות, 3 חדרים, כניסה נפרדת מיוחד, שערי־תורה, בית וגן. (02)433551

★ בסנהדריה המורחבת 4 לאו־גוסט, רהוט, מזגן, 816685 534143

★ באנטסדורף, דירה מרוהטת, מכ"ג אב — כ"ז תשרי. להתקשר בערב (02)813876

★ בסנהדריה המורחבת 3 חדרים, ק"א + מרפסות סגורות, אפשרי לתקופה ארוכה. (02)824232

★ בגבעת שאול 3 מרווחים + טלפון + דוד"ש (02)536960

★ 3 ברחוב בית וגן, ק"ג, שטופת שמש, ארונות + טלפון, מיידית. (02)424749

★ להשכרה 4½ ברמות [illegible], ק"א, טלפון (051)884171

ביקוש דירות

★ למשרד דרושה דירה 4-5 חד־רים ברחוב מלכי ישראל (באזור שנלר) לפנות 244323/73

★ דרושה בירושלים דירה מרוהטת 1-3 חדרים לזוג מבוגר לחודש חדשיים. (04)664869

קורסים

★ כדאי גם לך לנסות. מיוחד בימות החופשה, חוגים לנשים ונערות לקרמיקה — כתחביב או מקצוע מעניין. "ירונה" (03)792710

מכירות

★ למכירה ציוד מלא לגן ילדים (03)705485

שידוכים

★ משרד לשדכנות לשם מצוה עם השתתפות בהרצאות לכל הע־דות והגילים ויים אברהם (03)794719

הלבשה

★ בגדי הריון [illegible] יבוא מאמריקה. הלבשה [illegible] [illegible] 14, ירושלים.

בני ברק

למכירה

★ 2 חדרים גדולים ברח' רהולה, דרום מזרח. (03)786421 מיום א'.

★ דירת 3 כ-4, משופצת להפליא. בגני גד. (03)702241.

★ למכירה וילה בשכון ה' בני־ברק, 5 חדרים + שטח וגינה. (03)705814

★ להשכרה (מכירה), דירת 3 חדרים ע"ע, חזית, באבן גבירול. (03)794468

★ להשכרה אולם גן ילדים + חדר + חצר וציוד ליד רמת אלחנן. (03)765079

בערי הארץ

אשדוד

★ למכירה/להשכרה 3 בבנין חרדי, בקומה שמינית + מעלית. (03)706117 ,(03)798828

ק. ישמח־משה

★ בישמח משה 3 חדרים 86 מ"ר ק"ד + תוספות (03)341389

קייט

★ דירת 2 חדרים. 2 מרפסות, דוד"ש, ק"ק ע"י הים 10 שקל למיטה. (053)41609 מ־9-7½ בבקר-לבקש את קורנפלד.

★ במרכז 3 ק"ב, מרפסת גדולה מי תמה, ל"5 שבועות. 233070

★ בירושלים, במרכז דירת 3 חדרים יפה, מרוהטת קומפלט, ק"ב. (02)287812

עסקים

★ למכירה מלון בצפת, 40 חד־רים עם כל הציוד (1.500 מ"ר בנין) באזור העיר העתיקה, רצי־ניים בלבד לפנות לת.ד. 115 צפת עבור "מלון"

עבודה

★ זוג + ילדה מחפש מטפלת קבועה בבית מסודר + עבודות בית לחצי משרה תנאים מצויינים (02)231531 (03)221945

★ דרוש/ טבח/ית לישיבה הת־יכונית "חורב". הצעות בכתב, בציון נסיון קודם וטלפון לת.ד. 8222 ירושלים

★ דרושים סופרים/סופרות, לכתיבת ספורי ילדים ונער, לפנות בצרוף, דוגמא ת.ד. 1155, ירוש־לים

★ דרושה טבחית מנוסה למאכ־לים אשכנזיים בדבר פרטים 824414-3 לדוד

★ דרוש מוכר מנוסה חרדי לחנות ההיטים בב"ב תנאים טובים (03)837838

★ דרושות מורות להנהלת חש־בונות וכתבנות בבני־ברק ירושלים וחיפה "מחושבת" (03)702864

★ דרושים סטודנטים שומרי שבת לעבודה בחופשת הקיץ ביקבים זכרון יעקב וראשון לציון נא לפנות החל מיום א' לטל' (03)942021 לאגף כח אדם.

★ לפנימיה חרדית לבנות בי־רושלים דרושות מדריכות רווקות לפנות טלפון 815447 בשעות 5:00-7:00 ;9:00-1:00

מטפלות

★ דרושה מטפלת לפנה"צ עם עבודות בית קלות בתנאים טובים (03)783875 (03)792290

אבדות

★ נאבדה בשבוע בירושלים מעטפה עם סכום כסף. המוצא מתבקש לפנות לטל' 240431

תריס נוי

ביצוע מעולה של כל עבודות אלומיניום

מתן יעוץ ללא התחייבות

זכור!

אם יופי ואיכות רציתה לתריס נוי פניתה

03-768838

03-792008

דינה־ תשמישי קדושה ומתנות

חדש בשטראוס כל הדברים הקטנים והחשובים תחת קורת גג אחת.

★ אביזרי אופנה
★ מטפחות
★ כובעים
★ גרביים
★ כלי תפירה וסרטים
★ טליתות וציציות ועוד
★ מתקבלים תיקוני תפירה

רח' שטראוס 22 ירושלים

02-245044 — מרכז

מדריך נופש למשפחה הדתית

המדור מוגש ע"י "פרסום קשת" יפו 97 בנין כלל ירושלים טל' 02-241163

"פארק המים בחפץ חיים"

קבוץ חפץ חיים הותיק והידוע, גאה להציג סגנון חדש בנופש משפחתי פארק המים ואתר הנופש "אפיקי מים"!!

בפארק משולבים בריכת שחיה, לצד מתקני גלישה חדישים, גן חיות תנכ"י מדשאות רחבות ידיים ומזנון כשר למהדרין מן המהדרין. עם הטעם של חפץ חיים!!

בהקמת הפארק הושקעו מירב המאמצים והשכלולים על מנת לאפשר לציבור הדתי והחרדי, שעות רבות של בילוי נעים לכל המשפחה בחיק הטבע, תוך הקפדה על אוירה צנועה וכשרה ובמחיר השווה לכל נפש!!

הקיץ כולנו לאפיקי מים!

מלון מנורה — ירושלים

מלון מנורה, בית מלון ירושלמי עם סגנון מיוחד

המלון בן 64 החדרים שוכן מול מלון המלך דוד. במרחק הליכה קצר מהעיר העתיקה, מהכותל המערבי מבית הכנסת הגדול בירושלים, וממרכז העיר.

במלון – בית כנסת, אולם לכינוסים ואירועים (200 מקומות ישיבה), מסעדה, קפטריה ובר עם מבחר מגוון של משקאות.

הנהלת המלון שמה דגש מיוחד על נושאי הכשרות ושמירת שבת שיהיו למהדרין. במקום חדר אוכל כשר למהדרין (מלצרים יהודים בלבד) ומעלית שבת לנוחיות האורחים.

מלון רמת תמיר ירושלים

הזדמנות מיוחדת לנופש למשפחה החרדית בירושלים, במלון המפואר רמת תמיר הפועל למעלה משנתיים.

המלון ממוקם בלב השכונות החרדיות של העיר, וממנו נשקף נוף מרהיב של הרי ירושלים ושכונת רמות המתפתחת.

במלון מיטב השכלולים, חדרים מרווחים עם מיזוג אויר וטלפון בכל חדר. במלון גם בית כנסת מרווח, וחדר אוכל ומטבח כשרים למהדרין.

נופש בהרי חברון

בשיתוף עם מלון אשכולות חברון ומדרשת חברון מציעים תכנית נופש ייחודית המיועדת לכל ציבור האוכלוסיה.

התכנית כוללת אירוח ברמה גבוהה במלון אשכולות־חברון יחד עם סיורים ולימודים בנושאים מגוונים הנערכים ע"י אנשי מדרשת חברון.

בתכנית הנופש הרצאות בנושאים היסטוריים ויהודיים, סיורים וטיולים, רחצה בים המלח, סרטים ותכניות הוי בשעות הערב והלילה.

לכל זאת יש להוסיף את מיקומה של המדרשה בלב הרי חברון על אוירם הצלול והבהיר.

מדרשת חברון מפעילה גם את מלון אשכולות המספק את כל שירותי האירוח ברמה גבוהה וביחס אישי ולבבי.

בס"ד

מלון

"בתוככי ירושלים"

★ שמחות, בריתות ובר מצוה

★ חדרי נופש בלב רחביה באוירה ביתית

★ מטבח הונגרי מעולה גלאט כשר

★ במקום מסעדה גלאט כשר המתמחה באוכל הונגרי אימהי

המסעדה תחה מ־19.00

רח' אברבנאל 27 י־ם

טל. 02-639892

ספלנדיד

השכרת רכב

מכוניות חדשות

ללא חיוב שבת

שרות אישי

וסניפים בכל הארץ

טל: 02-242553/242556

בן סירא 3 ירושלים

מלון מנורה

רח' המלך דוד 24. ירושלים 94101 טל: 02-223311

(מול מלון המלך דוד)

★ אוירה ביתית
★ 64 חדרים מרווחים (עד 5 אנשים בחדר)
★ כשר למהדרין (גלאט)
★ שמירת שבת כהלכתה
★ בית כנסת במלון ומעלית שבת
★ מלצרים יהודים בלבד
★ מרחק הליכה קצר מבית הכנסת הגדול, מהעיר העתיקה, הכותל המערבי ומרכז העיר.

★ מחירים מיוחדים לסופי שבוע ולקבוצות

• מלון מנורה משתתף במבצע "מעורב ירושלמי", פרטים בעתונות.

• אפשרות לעריכת אירועים משפחתיים במחירים עממיים (עד 200 איש)

בניהול משפ' אהרונשטם מאלון שבות

מלון רמת תמיר

מציע נופש לבני תורה ומשפחותיהם

במחירים מוזלים

★ נוף מרהיב צופה על הרי ירושלים
★ גישה נוחה ומרהיבה אל כל חלקי העיר, ובפרט אל השכונות החרדיות.
★ אירוח חם וביתי ★ כשר למהדרין מן המהדרין
★ לרשותכם חדרים מרווחים וממוזגים
★ הנחות נוספות לשהייה ממושכת

בחודשי הקיץ, מסעדת המלון תהיה פתוחה גם לאורחים מבחוץ, בין השעות 22:00 - 18.30

פרטים הזמנות טל' 02-824413-4

בס"ד

בואו להנות לראשונה מהשילוב הייחודי

מלון אשכולות eshkolot hotel בשיתוף עם מדרשת חברון

מציעים לך מבצע נופש קייץ תשמ"ו

• אויר הרים צלול וקריר
• סיורים וטיולים מרתקים
• פנסיון מלא (5 ארוחות)
• שעורים הרצאות ונופש
• רחצה בים המלח

והכל במחיר 30 ש"ח ליום

כולל מע"מ (ללא הסעות)

הנחות לקבוצות

בתאריכים 6-9.7.86, 9-12.7.86, 27-30.7.86, 30.7-2.8.86

★ **כשר למהדרין** ★ ביקורים במקומות קדושים

★ תכניות לילדים

פרטים והזמנות טל. 02-961311, 02-961710

ת.ד. 64 קרית ארבע

בס"ד

לציבור הדתי והחרדי

אפיקי מים

הפתיחה אי"ה בכ"ט סיון תשמ"ו

פארק המים בקיבוץ חפץ־חיים

הורים וילדים בחופשת הקיץ הזאת כולנו באים ליום שלם של כיף חיים

בפארק המים החדש בקיבוץ חפץ־חיים

★ בריכת שחיה נפרדת ★ מגלשות מים חדישות

★ גן חיות מגוון ★ גן משחקים ★ מדשאות רחבי ידיים ★ רכיבה על סוסי פוני

★ מזנון כשר למהדרין מן המהדרין (גלאט) ועוד ועוד

בואו ליום כיף

פרטים והזמנת מקומות ליחידים ולקבוצות: **רם-און** שרותי נופש ותיירות פנים

לציבור הדתי והחרדי — רח' הלל 3 י־ם טל: 222806 232296 02-243115

הסעות סדירות מכל חלקי הארץ במשרדי הנסיעות הופמן, בירושלים 02-272222, בבני ברק 03-791464 ובתחבורה הציבורית הרגילה.